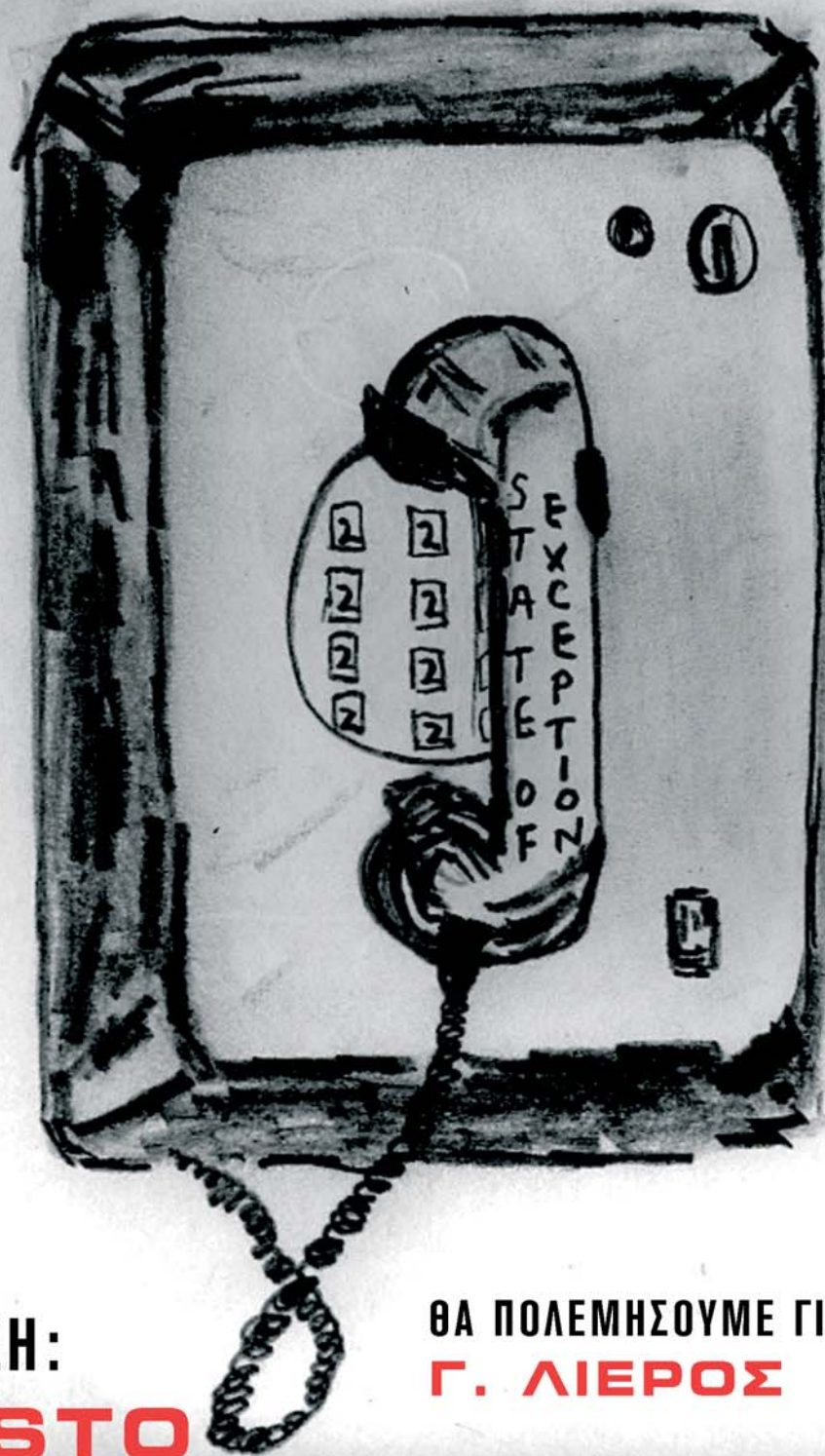

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ | ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2012 | ΤΕΥΧΟΣ 7° | ΤΙΜΗ 3 ΕΥΡΩ

8

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ:

**ERNESTO
LALO
PARET**

ΘΑ ΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΟΛΑ:
Γ. ΛΙΕΡΟΣ

ΤΟ ΕΥΡΩ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑ,
ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΧΟΥΝ:

VINCENT NAVARRO

ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ

Ο σημερινός τρόπος διακίνησης από το πρακτορείο Τύπου καθιστά αδύνατη τη διανομή του περιοδικού στα περίπτερα, εξαιτίας υπερβολικών χρεώσεων. Για το λόγο αυτό, αναζητήστε το περιοδικό, όπου κι αν βρίσκεστε, στο βιβλιοπωλή της γειτονιάς σας, ο οποίος μπορεί να το προμηθεύεται από τα παρακάτω πρακτορεία βιβλίων: Φυτράκης, Χριστάκης, Τζεβελέκου, Προμηθευτική.

Για συνδρομές και οποιαδήποτε άλλη πληροφορία μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μας:

Internet: www.babylonia.gr/magazine

Email: babyloniomagazine@yahoo.gr

Facebook: Περιοδικό Βαβυλωνία

Τηλ.: 6974 546230

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

Αθήνα: Nosotros (Θεμιστοκλέους 66), Βοτανικός Κήπος (πλατεία Αγ. Δημητρίου, Πετρούπολη), Συνεργείο-Ηλιούπολη (Ηρώων Πολυτεχνείου και Μ. Αντύπα). Βιβλιοπωλεία: Ναυτίλος (Χαρ. Τρικούπη 28), Πολιτεία (Ασκληπιού 1-3), Πρωτοπορία (Γραβιάς 3-5), Εναλλακτικό (Θεμιστοκλέους 37), Ιανός (Σταδίου 24), Ελευθεριακή Κουλτούρα (Ερεσσού 52), Ελεύθερος Τύπος (Βαλτετσίου 53), Solaris (Μπότωση 6), FREE THINKING ZONE (Σκουφά 64), Φυτράκης (Ιπποκράτους 67), Χριστάκης (Ιπποκράτους 12), Τζεβελέκου (Ζαλόγγου 6), Γράμματα και λέξεις (Αγ. Αρτέμιος, Καφαντάρη 47), Διεθνές (Πανδοσίας 5, Άνω Πατήσια). Περίπτερα: πλατεία Εξαρχείων, πλατεία Κάνιγγος, κέντρο τύπου στη Βαλτετσίου (απέναντι απ' τον Ελεύθερο Τύπο), Μπότωση (απέναντι απ' το Solaris), Ναυαρίνου (απέναντι απ' το πάρκο), Μεσολογγίου, Περικλέους 23-Καλλιθέα

Πειραιάς: Βιβλιοπωλείο Τσαμαντάκης (Καραολή & Δημητρίου 43)

Θεσσαλονίκη: Μικρόπολις (Βενιζ. και Βασ. Ηρακλείου 18), Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας (Μπιζανίου και Βασ. Γεωργίου γωνία). Βιβλιοπωλεία: Πρωτοπορία (Λ. Νίκης 3), Κεντρί (Δ. Γούναρη 22), Μπαρμπουνάκης (Αριστοτέλους 4), Ιανός (Αριστοτέλους 7), Βιβλιοπωλείο Ραγιά (Ερμού 44), Βιβλιοπωλείο Γιάφκα (Γ. Παλαμά 21), Προμηθευτική (Προξένων 7)

Πάτρα: Πρωτοπορία (Γεροκωστοπούλου 31-33), Βιβλιοπωλείο Lexis (Μαιζώνος 38-40)

Ηράκλειο: Βιβλιοπωλείο Αναλόγιο (Ρούσου Χούρδου 8)

Λάρισα: Βιβλιοπωλεία Παιδεία (Κανάρη 11, Μεγ. Αλεξάνδρου 6)

Βόλος: Βιβλιοπωλείο Παιδεία-Ευσταθίου (Δον Δαλεζίου 2)

Ιωάννινα: Βιβλιοπωλείο Αναγνώστης (Πυρσινέλλα 11), Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Φ. Τζαβέλα 8)

Χανιά: Βιβλιοπωλείο Το Βιβλίο (Πλ. Κολοκοτρώνη 29)

Λαμία: Βιβλιοπωλείο ΟΙΩΝΟΣ (Κολοκοτρώνη 11)

Καβάλα: Βιβλιοπωλείο Εκλογή (Ομονοίας 133)

Αλεξανδρούπολη: Ελευθερουδάκης (Αδριανουπόλεως 4^α)

Ξέρρες: Βιβλιοπωλείο Επικαιρότητα-Φωτίου (Μεραρχίας 41)

Τρίκαλα: Βιβλιοπωλείο Επιλογή (Ιακωβάκη 5)

Δράμα: Βιβλιοπωλείο Ειρμός (Γεωργίου Ζερβού 6), Βιβλιогνώση (Προύσσης 32)

Ξάνθη: Ανοιχτός Κοινωνικός Χώρος «Χαπαδύ» (Σπάρτης και Ζαλάχα 1, Σαμακώβ), Καφέ-Μπαρ «Το καφενείο» (Γεωργίου Σταύρου 4)

Κέρκυρα: Βιβλιοπωλείο Πλους (Νικηφόρου Θεοτόκη 91)

Κοζάνη: Συνεταιριστικό Βιβλιοπωλείο (Ρήγα Φεραίου 10)

Φλώρινα: Βιβλιοπωλείο «Το μαγαζί σας» Ι. Νικολαΐδης (Στ. Δραγούμη 12)

Καρδίτσα: Βιβλιοπωλείο Παιδεία (Ηρώων Πολυτεχνείου 6-8)

Αργίνο: Βιβλιοπωλείο Επίκουρος (Πλ. Σουλίου), Βιβλιοπωλείο Αλ. Μοσχονά (Αναστασιάδη 2)

Σύρος: Βιβλιοπόντικας (Άνδρου 10, Ερμούπολη)

Ρέθυμνο: Βιβλιοπωλείο Το πλαίσιο, (Κ. Γερακάρη 104)

Πρέβεζα: Βιβλιοπωλείο Ατραπός (Χρ. Κοντού 13, Σαϊτάν Παζάρ)

Άρτα: Η πολυθρόνα του Νίτσε (Φιλελλήνων 26)

Τρίπολη: Βιβλιοπωλείο Ώρα (Ουάσινγκτον 21)

Σημείωση: Όποιος ελεύθερος κοινωνικός χώρος ή επαγγελματίας (βιβλιοπωλείο-σημείο λιανικής πώλησης) προμηθεύεται συστηματικά το περιοδικό μας, ας κάνει τον κόπο να στείλει τα στοιχεία του στο μείλ μας για να αναγραφούν στη σελίδα των σημείων διακίνησης του περιοδικού.

editorial

Καζάνι που δεν βράζει...

Μετά τις εκλογές και τον καύσωνα του καλοκαιριού, η ελληνική πολιτική-κομματική σκηνή υποχωρεί από το κεντρικό ενδιαφέρον. Μπαίνοντας δροσερά-δροσερά το φθινόπωρο, τα μάτια όλων στρέφονται στο δρόμο. Σειρά να μιλήσει ο δρόμος. Άγνωστες οι βουλές του για το πότε, για το πώς.

Η ατμόσφαιρα πάντως δείχνει να χαλαρώνει σε σχέση με τον πρόσφατο πανικό. Όλο και πιο πολλοί φεύγουν από την εμμονή στο ευρώ, μολονότι συμβόλιζε μια ανοικτότητα, μια ευρύτητα, έναν κοσμοπολιτισμό. Σα να πρόκειται για παιχνίδι αντιθέτων, αρκετοί προσφεύγουν στην κλειστότητα, τη συρρίκνωση, τον επαρχιωτισμό. Άλλοι προσφεύγουν σε ένα όραμα συμμετοχής, ελευθερίας, δηλαδή ευθύνης.

Στην πραγματικότητα κανένα από τα δύο αυτά ρεύματα δεν γειώνεται παρ' όλη την κινητικότητα τους. Το

υπόλοιπο κομμάτι της κοινωνίας παραμένει ακίνητο, ενώ το κράτος ανύπαρκτο. Δεν νομίζω πως πρόκειται για καζάνι που βράζει αλλά για ένα παζλ που γίνεται αρκετά δυσάρεστο με την εισβολή της Χρυσής Αυγής. Η διαπίστωση αυτή δεν αφορά βεβαίως την ίδια την οργάνωση, τον πυρήνα των 200-300 κτηνών του τύπου "μαγκιά κλανιά και τσιγάρο από εφημερίδα". Αφορά το 10% των δημοσκοπήσεων αλλά και τα μηνύματα που καθημερινά παίρνουμε όλοι. Αφορά το κτήνος που έχουμε όλοι μέσα μας. Από τη μεριά του το κράτος χρηματοδοτεί (με κομματική επιχορήγηση) ένα σόου βαλκανικού νεοναζισμού, ένα ρεσιτάλ εκδίωξης των αδυνάτων και των διαφορετικών, με το δικαστικό σώμα και την αστυνομία να παρακολουθούν. Η δε τελευταία συνδράμει φανερά. Ο Δένδιας τους τραβάει το αυτί, ενώ ανταλλάσσει τα χημικά με τις αύρες και τις πλαστικές σφαίρες (Χαλκιδική), νομίζοντας πως θα αντιμετωπίσει

έτσι την κάθοδο των μυρίων και τις αντιστάσεις.

Θα υπάρξει αυτή η κάθοδος; Κι αν υπάρξει, θα μπορέσει να πάρει μια κατεύθυνση; Θα έχει κάτι θετικό; Να γινόταν, στο τέλος μια μεγάλης έντασης εκατοντάδων χιλιάδων στους δρόμους, να μείνει μια νίκη. Η δικαίωση των αιτημάτων των εργαζομένων της BIOMET Θεσσαλονίκης, για παράδειγμα, θα μπορούσε να είναι μια τέτοια νίκη. Θα δημιουργούσε τέτοιο κλίμα που γρήγορα θα πολλαπλασιαζόταν το εγχείρημα των νέων συνεταιρισμών, δημιουργώντας ένα νέο κοινωνικό πεδίο, μια δυνατότητα πραγματικής εξόδου. Κανείς πλέον δεν πρόκειται να σχεδιάσει για μας. Αυτοί που σχεδιάζουν, σχεδιάζουν για λογαριασμό τους (fast track επενδύσεις – ανάπτυξη). Καιρός να σχεδιάσουμε εμείς για εμάς. Να είναι προτροπή άραγε αυτό ή ερώτημα;

N. Ιωάννου

**ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ**
www.babylonia.gr

ISSN: 1792-9970

Στο τεύχος αυτό συνεργάστηκαν:

Αδάμ Αδαμόπουλος Σωκράτης Αβραμόπουλος, Αργύρης Αργυριάδης, Νίκος Ιωάννου, Ρούλα Καντά, Νίκος Κατσιαούνης, Κενό Δίκτυο, Δημήτρης Κωνσταντίνου, Γιώργος Λιερός, Στέφανος Μπατσής, Αντώνης Μπρούμας, Γιώργος Παπαχριστοδούλου, Φιλήμονας Πατσάκης, Εύα Πλιάκου, Νώντας Σκυφτούλης, Αλέξανδρος Σχισμένος, Γρηγόρης Τσιλημαντός, the Couch Coach, Ari Hirvonen, Ernesto Lalo Paret, Saul Landau, Vincent Navarro, Martha Sanchez, Γ. Μπουρλής,.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση των κειμένων με την παράκληση να αναγράφεται η πηγή τους.

Τυπογραφείο - offset

Πουλιόπουλος Αλέξανδρος

Εκδόσεις - Εκτυπώσεις OFFSET
Θ. Παπαηλίου & Σια Ο.Ε.

Μαντζάκου 3, Εξάρχεια
Τηλ.: 210 3831370 - Fax: 210 3824012
Κιν: 6949 726 552

Βιβλιοδεσίες

Εκδόσεις - Εκτυπώσεις

Χρυσός Τύπος Ε.Π.Ε.

Λυσία 36 - 38 & Λεχουρίτη 18
Τηλ.: 210 5754 771

Τώρα θα Πολεμήσουμε για Όλα Γιώργος Λιερός.....	ΣΕΛ. 5
Η Κατάσταση Εξαίρεσης ως Τεχνική Διακυβέρνησης στην Ελλάδα της Κρίσης Αντώνης Μπρούμας	ΣΕΛ. 7
Όταν το Κράτος Αυτοεξαιρείται από τους Ίδιους του τους Νόμους Φιλίππα Διαμάντη	ΣΕΛ. 10
Ο αντιφασισμός ως συντακτική δράση των κινημάτων Φιλήμονας Πατσάκης	ΣΕΛ. 14
Η βία ορίζει την αμερικανική κουλτούρα Σαούλ Λαντάου	ΣΕΛ. 16
Ιντιγκνάντος: Επαναορίζοντας το δικαίωμα του ανθρώπου να ονειρεύεται Μάρτα Σάντσεζ	ΣΕΛ. 18
Το Ευρώ Δεν έχει Πρόβλημα Οι Άνθρωποι έχουν Vincent Navarro	ΣΕΛ. 21
Συνέντευξη του Lalo Paret	ΣΕΛ. 25
ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ Μια νύξη για τον επαναπροσδιορισμό του όρου Νώντας Σκυφτούλης	ΣΕΛ. 32
ΠΥΡΗΝΕΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ Μια ζωντανή κοινοτική πραγματικότητα σε αναζήτηση πολιτικής έκφρασης Αδάμ Αδαμόπουλος	ΣΕΛ. 33
Μνήμη & Λήθη - Οι έκδηλες και λανθάνουσες μορφές του εθνικισμού Αργύρης Αργυριάδης	ΣΕΛ. 37
ΠΟΛΕΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ - Ηπερώτικη φύση και Ενέργεια Στέφανος Μπατσής-Γιώργος Παπαχριστοδούλου	ΣΕΛ. 40
Πανκ, Νόμος, Αντίσταση... Κανένα μέλλον: το Πανκ ενάντια στη βαρεμάρα του Νόμου Α' ΜΕΡΟΣ - Άρι Χιρβόνεν	ΣΕΛ. 44
Future Under Construction, F.U.C. - Εκδόσεις Βατερλώ Νίκος Ιωάννου	ΣΕΛ. 47
Νάνι Μπαλεστρίνι, Furiosi Απρόβλεπτες Εκδόσεις	ΣΕΛ. 48
Kenneth Rexroth	ΣΕΛ. 49
ΑΠΟΧΡΩΣΕΙΣ - ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΣΕΛ. 50
Indie Free Festival - ΚΕΝΟ ΔΙΚΤΥΟ	ΣΕΛ. 51

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΠΟΝΤΟΥΣ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΠΟΥΛΗΣΕΙ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΓΑΘΑ

Η λεηλασία του χρόνου και η αντιστροφή της

Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Ο χρόνος είναι ο καλύτερος γιατρός. Είτε επειδή βυθίζεσαι στη λησμονιά και η ζωή πρέπει κάπως να συνεχιστεί είτε επειδή μπορεί να τον χρησιμοποιήσεις για να δράσεις στο παρασκήνιο.

Και τα δύο κάνει η τρικομματική συγκυβέρνηση εσωτερικού: την στιγμή που δήθεν διαπραγματεύεται στο εσωτερικό της και με το εξωτερικό τα «ισοδύναμα» μέτρα για τα 11, 5 δισ. ευρώ (ή μήπως παραπάνω), τα οποία με τυχόν επιμήκυνση (ως το 2016) θα γίνουν ακόμη περισσότερα αφού η χώρα θα χρειαστεί κι άλλο δάνειο, υλοποιεί με μεθοδικότητα έναν από τους βασικούς άξονες της μνημονιακής καταιγίδας: την ταχεία ιδιωτικοποίηση των δημόσιων αγαθών.

Νερό (πόσιμο, αρδευτικό), ενέργεια, μεταφορές, ταχυδρομεία, λιμάνια, αεροδρόμια, Εγνατία, δημόσιος χώρος, παραλίες, νησιά, αέρας αύριο, οφείλουν – αφού απαξιώθηκαν από κομματισμό, φατρίες, πατρωνίες, τον νεοελληνικό λησταρχικό κρατικισμό – να παραδοθούν, όσο όσο, στο ιδιωτικό κεφάλαιο.

Ποιος θα θυμάται άραγε μετά από 10 χρόνια το ξεπούλημα, Ιούλη μήνα, της Αγροτικής Τράπεζας στην Πειραιώς του Σάλλα; Περίπου 100 εκατ. το τίμημα - όσο κοστίζει η ηπειρώτικη γαλακτοβιομηχανία «ΔΩΔΩΝΗ», μία από τις θυγατρικές της που κι αυτή παραδίδεται σε

ιδιώτες, αλλά θα αγοραστεί με μία τιμή γύρω στα 25 εκατ. ευρώ!

Τι γάλα, τι ATMs, το ίδιο κάνει. Όλα στα σαγόνια της αγοράς...

Επρόκειτο για ένα δωράκι σε έναν ευνοημένο (παλαιόθεν «πράσινο») τραπεζίτη, με τα χρήματα της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Πρώτα σώθηκε με δημόσιο χρήμα η τράπεζα, ύστερα πήρε το μπαξίσι. Στις τράπεζες θα κατευθυνθούν, άλλωστε, τα 24 από τα συνολικά 31 δισ. ευρώ της επόμενης δόσης.

Ίδια μοίρα επιφυλάσσεται για το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, ενώ Μελισσανίδης – Κόκκαλης ερίζουν για τον ΟΠΑΠ την ώρα που βγαίνουν στο σφυρί η δημόσια έκταση του παλιού αεροδρομίου του Ελληνικού, το παραλιακό μέτωπο της Αττικής από Φάληρο ως Βουλιαγμένη, η έκταση της Κασσιώπης στην Κέρκυρα, 26 νησιά τα οποία βρίσκονται σε προστατευόμενες περιοχές Natura. Στο στόχαστρο ακόμη το νερό της Θεσσαλονίκης (ιδιωτικοποίηση ΕΥΑΘ) κάτι το οποίο θα έχει ανυπολόγιστες συνέπειες τόσο στην τιμή (στην Αγγλία μέσα σε 10 χρόνια το νερό, όταν κατέληξε σε ιδιώτες, αυξήθηκε κατά 250%!) όσο και στην πρόσβαση των πολιτών.

Το όχημα για την εκποίηση του δημόσιου πλούτου στους περίφημους παχυλά κρατικοδίαιτους, εγχώριους και διεθνείς, επενδυτές ακούει στο όνομα Ταμείο για την Αξιοποίηση της Δημόσιας Περιουσίας (ΤΑΙΠΕΔ) με

τους χρυσοπληρωμένους συμβούλους (σε 6,9 εκατ. ευρώ ανήλθαν οι αμοιβές - έξοδα των συμβούλων την περίοδο Ιούλιος 2011-Μάρτιος 2012 σύμφωνα με στοιχεία του ίδιου του αναπλ. Υπουργού Οικονομικών Χρ. Σταϊκούρα)

Παρόλα αυτά τα νούμερα δεν βγαίνουν: υπολόγιζαν πέρυσι επί Παπανδρέου 50 δισ. ευρώ ως το 2015, ωστόσο, τώρα ξεπουλούν όσο όσο.

Δεν πρυτανεύει ένας στοιχειώδης οικονομικός ορθολογισμός αλλά η πολιτική απόφαση να παραδοθούν στους κερδοσκόπους της αγοράς ο χώρος (Φύση) και τα δίκτυα, ώστε στη συνέχεια ο πρώτος να περιφραχτεί και τα δεύτερα να ελεγχθούν καθολικά, από το κέντρο προς τα κάτω.

Κανείς δεν υποτιμά τις περικοπές μισθών, την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης (μαζί με τη λεηλασία των ασφαλιστικών ταμείων ώστε να παραδοθεί η υγεία σε ιδιώτες), τα μεροκάματα Κίνας, την αύξηση των ωρών εργασίας, τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών.

Κάτι παραπάνω.

Ωστόσο, εκτός από την αρπαγή του κοινωνικού πλούτου και τη βίαιη φτωχοποίηση του κόσμου της εργασίας με τη νομοθετική χειροτέρευση των όρων πώλησης της εργατικής δύναμης, κάτι παραπάνω διακυβεύεται: ο έλεγχος του χώρου >>>

και του χρόνου της κοινωνικής πλειοψηφίας.

Με σκοπό μία ζωή μίζερη, καταθλιπτική, χωρίς πρόσβαση όχια στο καπιταλιστικό όνειρο μίας επίπλαστης ευημερίας, αλλά στην ίδια τη ζωή. Με την εξουσία να δημιουργεί μία οιονεί κατάσταση εκτάκτου ανάγκης στην οποία οι νόμοι παρουσιάζονται ως αποφάσεις της κοινοβουλευτικής (δήθεν νομοθετικής) εξουσίας, ενώ στην ουσία αποφασίζονται ως διατάγματα. Δεν απέχουμε και πολύ από την εποχή που οι νομοθετικές ρυθμίσεις θα ξεκινούν: «Αποφάσισαν και διέταξαν η Αγορά και η βουλή».

Για αυτό οι αυτοκτονίες πληθαίνουν. Επειδή μπουκώνει το όνειρο, επειδή (συχνά) το άτομο αδυνατεί να δει χωρίς συλλογική διάθεση- πέρα από την ατομική ευτυχία που του υποσχέθηκαν. Μία νέα φεουδαρχία επιστρέφει, μία νέα αφήγηση γεννιέται, μία νέα λήθη απλώνεται.

Σε αυτή την μεταμοντέρνα συνθήκη επενδύουν οι παρακρατικοί και ενδοκρατικοί τραμπούκοι της Χρυσής Αυγής. Οι επιθέσεις στα παζάρια, το νταηλίκι στους γιατρούς (Πάτρα) και τις ουρές του ΙΚΑ (Χαλκίδα), η αποδοχή από το μιντιακό κατεστημένο που τους παρουσιάζει ως ανθρώπους με πάθη και αισθήματα, είναι ακριβώς αυτή η γυμνή, κοινωνική, έκφραση της κρατικής βίας και αυθαιρεσίας. Έκφραση του (προστατευμένου) εξτρεμισμού του κέντρου – του Παπουτσή, του Μανδραβέλη, του Χρυσοχοϊδη, του Λοβέρδου.

Έκφραση της απόφασης Σαμαρά-

Δένδια να αποσπαστούν 1.500 αστυνομικοί στα σύνορα για την αντιμετώπιση της «λαθρομετανάστευσης», να μετεξελιχτούν τα στρατόπεδα της ανθρωπίνης μισαλλοδοξίας σε στρατόπεδα συγκέντρωσης μεταναστών, να εξαπολυθεί ένα επικοινωνιακό πογκρόμ φόβου στις πόλεις. Όχι, φυσικά σε βάρος των πολυεθνικών συμμοριών που λυμαίνονται στο κέντρο.

Κρίσιμο σημείο να δούμε πως η κατάσταση εκτάκτου ανάγκης και αυτό που ονομάζεται καθεσώς εξαίρεσης έχει ήδη αρχίσει να θεσμοθετείται νομοθετικά από το κοινοβούλιο με την κατάργηση του ασύλου, την σκλήρυνση της νομοθεσίας σε βάρος των μεταναστών, τις διώξεις με τους τρομονόμους. Είναι το κοινοβούλιο που νομιμοποίησε τον διάχυτο «αντισυστημικό» φασισμό, κι όχι το αντίστροφο. Στο πλαίσιο αυτό η πρόσφατη σκέψη Σαμαρά να τεθεί εκτός νόμου η ΧΑ μπορεί να αποτελέσει ιδανικό πρόσχημα ώστε να ξεκινήσει η δίωξη του φρονήματος όσων αντιστέκονται ενάντια στο καθεσώς μέσα από τα κινήματα πολιτών, στη γειτονιά και παντού αλλού.

Η καγκουριά των 90's στα κλαμπ, τα κωλόμπαρα, τα πρωινάδικα που έφτιαξε ο ακόρεστος πασοκισμός και ο ταγματσαφλισμός πήραν έδρα. Επειδή η Παπαχρήστου μπορεί να κάνει ανέξοδα ρατσιστικά σχόλια στο twitter, επειδή οι γυναίκες «πρέπει» να τρώνε χαστούκια (αν δεν φοράνε μπουργκα), επειδή οι τηλεπλασιέ μπορούν να βγάζουν χιλιάδες ευρώ στο εθνικιστικό τηλε-

μάρκετινγκ, επειδή ο εκκλησιαστικός μύθος του «κρυφού σχολείου» δεν αμφισβητείται, επειδή το μποζόνιο του Χιγκς έπρεπε να ονομαστεί «σωματίδιο του θεού» αντί για θεϊκό σωματίδιο.

Αργεντινή; Εδώ!

Υπάρχει αντίπαλο δέος; Δεν είναι ο ΣΥΡΙΖΑ (τουλάχιστον μόνος του!). Ο Αλέξης τσαλαβουτά ανάμεσα στην κληρονομιά της αλλαγής και την αλήθεια της (αδύναμης) βάσης, ανάμεσα στον κυβερνητισμό και τη ριζοσπαστικότητα, ενώ ο Περισσός είναι «σπασμένο καράβι» (ο Δημ. Μπάσης τραγούδησε στα φεστιβάλ της ΚΝΕ). Σε τροχιά (καταθλιπτικής) ελευθερίας χιλιάδες άνθρωποι σε όλη τη χώρα αναζητούν μία άλλη ζωή- άξια να βιωθεί.

Οι αυτόνομες εκδόσεις των συναδέλφων έφτιαξαν βιβλιοπωλείο, οι εργαζόμενοι στη ΒΙΟμηχανική ΜΕΤαλλευτική, στη Θεσσαλονίκη, διατυπώνουν, με μεγαλύτερη σαφήνεια από ποτέ, μία αμεσοδημοκρατική πρόταση εργατικής, ακηδεμόνευτης αυτοδιαχείρισης, οι κάτοικοι στην Παναγιά της Χαλκιδικής αντιστέκονται στη λεηλατούσα «ανάπτυξη» των εργοστασίων χρυσού του Μπόμπολα (ακολουθεί η Θράκη), μικρές αυτόνομες προσπάθειες αλληλεγγύης ξεπηδούν δειά στη γειτονιά και την πόλη, στην Κρήτη κάτοικοι σηκώνουν μπαϊράκι ενάντια στην μετατροπή του πανέμορφου νησιού σε τεράστια βιομηχανία ΑΠΕ για τα υπερκέρδη των λόμπι της ενέργειας (το ίδιο και οι κάτοικοι της Λακωνίας), άλλοι αρθρώνουν λόγο ενάντια στην δημιουργία των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών (ΕΟΖ) εκμετάλλευσης, αλλού (Εύβοια) στήνονται οικολογικά χωριά, στο ίντερνετ η οικονομία της ανταλλαγής εξαπλώνεται σαν tweet, άνθρωποι του πνεύματος μιλούν (Τ. Τσανακλίδου, Μ. Λοϊζου, Ν. Ρασούλη, Ν. Μποφίλιου, Δ. Αποστολάκης, Σ. Δρογώσης, κ.ά.).

Κόσμοι παράλληλοι - πότε μέσα, πότε έξω. Με προοπτική εξόδου, αρκεί να δικτυωθεί (και να γνωριστεί) όλο το δυναμικό, όλος ο γαλαξίας της αμφισβήτησης. Δεν χρειάζεται να φύγουν με ελικόπτερο! Αυτή είναι η Αργεντινή του παρόντος μας!

Και τώρα, δήμαρχε;

Η αγορά μεγάλωσε. Πρέπει να βρει προσβάσεις. Κι όλα πρέπει να γίνουν εμπόρευμα. Τα νοσοκομεία να αφυδατωθούν από πόρους και προσωπικό, τα σχολεία το ίδιο, η (πονηρή) αυτοδιοίκηση επίσης. Δυστυχώς, τώρα, είναι αργά για δάκρυα, γιατρέ, δάσκαλε, δήμαρχε, όμως. Ήρθε η εποχή του με ποιον θα πας και ποιον θα αφήσεις. Ο «Καλλικράτης», η επιχείρηση διάσωσης του πολιτικού συστήματος και μοιράσματος της πίτας των κονδυλίων της ΕΕ, τώρα δείχνει τα δόντια του. Κομμάτι του πολιτικού συστήματος και της κρίσης του η αυτοδιοίκηση αδυνατεί να αρθρώσει αξιόπιστο λόγο και να σταθεί δίπλα στον πολίτη. Τι άλλο να πεις για τον ολίγιστο Καμίνη που έκλεισε με τα ΜΑΤ τη Δημοτική Αγορά της Κυψέλης ή για τον μεταμοντέρνο Μπουτάρη που δηλώνει πειθαρχία στην...

Δεν θα λείπει σε κανένα τούτη η αυτοδιοίκηση. Σε κανέναν υποψιασμένο πολίτη. Σε κανένα πολίτη που σκέφτεται και δρα με συλλογική αυτονομία!

Τώρα θα Πολεμήσουμε για Όλα

Γιώργος Λιερός

Με την τροπή που έχει πάρει η οικονομική, πολιτική και πολιτισμική κρίση στην χώρα μας, αυτό που εν τέλει διακυβεύεται είναι το αν θα μπορέσει η κοινωνία να ανασυγκροτηθεί μέσα από την αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία και να οργανωθεί με θεσμούς άμεσης δημοκρατίας ή αν θα διολισθησει στον πόλεμο όλων εναντίον όλων και στην αποσύνθεση.

Στη συγκυρία, όπως διαμορφώνεται τους τελευταίους μήνες, αυτό το διακύβευμα παίρνει την ακόλουθη μορφή: Πώς θα μπορέσουν οι από κάτω να οργανώσουν τις ζωές τους, να καταστρώσουν στρατηγικές επιβίωσης, ενώ ένα μεγάλο μέρος τους ρίχνεται εκτός αγοράς εργασίας, εκτός συντεταγμένης κοινωνίας; Θα μπορέσουν να αναδείξουν ενωτικά κινήματα αντίστασης ή “θα φαγωθούν” μεταξύ τους; Ποιος θα καταλάβει το χώρο, ο οποίος “απελευθερώνεται” με την απόσυρση του κοινωνικού κράτους και την κατάρρευση του πολιτικού συστήματος; Θα είναι ένα κίνημα αμεσοδημοκρατικό, όπως αυτό που γνωρίσαμε στις πλατείες και στις συνελεύσεις, ένα κίνημα συνεργασισμού και κοινωνικής αλληλεγγύης, ένα κίνημα που θα μετατρέψει τα άτομα, τα επαγγέλματα, τις διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες, τους ντόπιους και τους μετανάστες σε έναν ενωμένο λαό; Ή μήπως αντίθετα θα επικρατήσουν οι φασίστες, οι συμμορίες και το οργανωμένο έγκλημα στους δρόμους και σ’ ένα ρημαγμένο κοινωνικό τοπίο;

Όταν πριν από λίγους μήνες συζητούσαμε για τον κίνδυνο της άνο-

μης κατάρρευσης της ελληνικής κοινωνίας, μπορούσαμε ήδη να φανταστούμε τη χώρα μας σαν ένα μεγάλο Κόσσοβο. Η πραγματική ανεργία και η απλήρωτη εργασία την επόμενη χρονιά εκτιμάται ότι θα φτάσουν το 40% του ενεργού πληθυσμού. Έτσι ή αλλιώς, η επιβίωση είναι αδύνατη με μισθούς Ανατολικής Ευρώπης, φόρους Σουηδίας και τιμές Λουξεμβούργου. Μια μεταβιομηχανική κοινωνία, δηλαδή μια κοινωνία που υφίσταται μέσω του κράτους, καλείται να διαχειριστεί τη δραστική συρρίκνωση και αποδόμηση των προνοιακών και άλλων κρατικών δομών (οι κρατικές δαπάνες από το 50% του ΑΕΠ που είναι και ο μέσος όρος στην Ευρωζώνη προβλέπεται ότι θα μειωθούν στο 30% του ΑΕΠ). Και πρόκειται για μια κοινωνία η οποία τις τελευταίες δεκαετίες είχε εκπορνευτεί. Μια κοινωνία κατακερματισμένη, εξατομικευμένη, με κατεστραμμένους τους κοινωνικούς

Και τέλος χρειάζεται οι αγωνιστές, που υπερασπίζονται την άμεση δημοκρατία και την αλληλέγγυα και συνεργατική οικονομία, να πάψουν να αποτελούν μια πανσπερμία αλληλοσυγκρουόμενων μικροομάδων.

δεσμούς, στην οποία εδώ και πολύ καιρό δεν υφίσταται πλέον εκείνος ο κοινός κόσμος που ορθώνεται μεταξύ των ανθρώπων και τους κάνει να είναι κάτι περισσότερο από ένα άθροισμα μονάδων.

Πρέπει να ανασυγκροτηθεί η κοινωνία, ένας ολόκληρος κόσμος και αυτό δεν μπορεί παρά να είναι το έργο των από κάτω. Το σύγχρονο καπιταλιστικό εθνικό κράτος – αντίθετα από το κράτος της περιόδου 1930 ως 1970 – μπορεί να αποτελείται από πολλές χωριστές κοινωνίες, από θύλακες ανεπτυγμένης οικονομίας, από ειδικές ζώνες άγριας εκμετάλλευσης και εξαίρεσης από τα εργατικά δικαιώματα και τέλος από ζώνες ανομίας, ζώνες παραδομένες στον έλεγχο του οργανωμένου εγκλήματος και λογιών – λογιών μαφιών.

Τα νέα δεδομένα των 3-4 τελευταίων μηνών είναι :

- Η προσωρινή (μετά την 12.02.2012), ελπίζουμε, απόσυρση του κόσμου από τους δρόμους.
- Η ανάδειξη του ΣΥΡΙΖΑ σε αξιωματική αντιπολίτευση. Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό γεγονός που ανατρέπει ένα πολιτικό σκηνικό δεκαετιών στη χώρα μας και το οποίο είναι πρωτόγνωρο για την Ευρώπη. Ωστόσο, αυτό το γεγονός δεν συνοδεύεται παρά από μια εξαιρετικά αναιμική κοινωνική δυναμική. Καμιά σύγκριση δεν μπορεί να υπάρξει ούτε καν με την κοινωνική δυναμική που έφερε το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία το 1981.

- Η συνεχής ενίσχυση της Χρυσής Αυγής, ενός καθαρόαιμου ναζιστικού κόμματος, η ανάδειξή της σε ένα κοινωνικό ρεύμα με πληβειακά χαρακτηριστικά. Χρησιμοποιεί δολοφονική βία και οργανώνει παραστρατιωτικούς μηχανισμούς. Μιμείται τον τρόπο δουλειάς της αριστεράς, όσον αφορά την κοινωνική αλληλεγγύη, αλλά σε ένα πολύ διαφορετικό πλαίσιο· εκείνο που ορίζεται από τη διέγερση των πιο χαμερπών ενστίκτων των πληβειακών μαζών: τη μνησικακία, η οποία έχει στραφεί στον πιο εύκολο στόχο, το κυνήγι του πιο αδυνάτου. Η Χρυσή Αυγή απευθύνεται σε όλους όσους πέρσι ήθελαν αίμα πολιτικού και πλέον αφού δεν μπορούν να το έχουν σήμερα αρκούνται σε αίμα μετανάστη.

Αυτά τα δεδομένα μας επιτρέπουν να αντιληφθούμε ένα σχέδιο των από πάνω σύμφωνα με το οποίο το κράτος δικαίου μπορεί να διασωθεί για το 1/3 – 1/5 του πληθυσμού. Η ευημερία μπορεί να διατηρηθεί σε θύλακες της παγκόσμιας ανεπτυγμένης οικονομίας, οι οποίοι θα απλώνονται σαν περιφραγμένες προνομιούχες ζώνες μέσα στη ρημαγμένη χώρα. Ο υπόλοιπος πληθυσμός θα μπορούσε να ελεγχθεί από την αστυνομία, εφόσον παραμένει πολυδιασπασμένος και πεταμένος σε ζώνες ανομίας και πολέμου όλων εναντίον όλων. Σε ένα τέτοιο σχέδιο η Χρυσή Αυγή είναι πολλαπλά χρήσιμη :

- α) Σαν ένα ρεύμα ένταξης στο σύστημα των περιθωριοποιημένων και εξαθλιωμένων μαζών.
- β) Σαν δύναμη καταστολής οποιασδήποτε ανταγωνιστικής πρακτικής των από κάτω.
- γ) Σαν δύναμη πρόκλησης ενός εμφυλίου χαμηλής έντασης στις λαϊκές γειτονιές που θα κάνει άγονο το έδαφος για τις πρωτοβουλίες της αλληλεγγύας και συνεργατικής οικονομίας.
- δ) Σαν μέσο στριμώγματος της πολιτικής αριστεράς σε στενά πλαίσια νομιμοφροσύνης. Κάθε απόπειρα της αριστεράς να συνδεθεί με τις ρι-

ζοσπαστικές διαθέσεις του κόσμου θα παρουσιάζεται ως ταύτισή της με τις βίαιες πρακτικές της Χρυσής Αυγής.

Στα πλαίσια ενός τέτοιου σχεδίου θα μπορούσαμε ίσως να φανταστούμε το ΣΥΡΙΖΑ στην κυβέρνηση. Ναι, αλλά με τον έλεγχο του δρόμου από τη Χρυσή Αυγή. (Λέμε “θα μπορούσαμε ίσως να φανταστούμε” γιατί δεν είναι καθόλου σίγουρο, εάν τα πράγματα πάρουν μια τέτοια τροπή, ότι δηλαδή οι μνημονιακές δυνάμεις, απολαμβάνοντας την υποστήριξη του 30% του πληθυσμού, θα χάσουν την κυβέρνηση.)

Το καθοριστικό για εμάς δεν είναι ο έλεγχος του Κοινοβουλίου αλλά ο έλεγχος του δρόμου. Αυτό σημαίνει :

- α) Ανάπτυξη δομών αλληλεγγύας και συνεργατικής οικονομίας.
- β) Αντιφασιστική δράση.
- γ) Δομές άμεσης δημοκρατίας, οι οποίες θα μπορούν να εγγυηθούν την ειρήνη και την ασφάλεια στις γειτονιές και να αναλάβουν την αυτοάμυνά τους.
- δ) Ανάκτηση των πολιτισμικών και ιστορικών κληρονομιών αγώνα του τόπου. Διάλογος και νέες πολιτισμικές συνθέσεις ανάμεσα στους ντόπιους και τους μετανάστες.

Αν καταφέρουν οι φασίστες και πάρουν τον έλεγχο των δρόμων, τίποτα από τα ωραία μας λόγια και τις πιθανόν πρωτοποριακές πρακτικές μας στην κοινωνική οικονομία ή όσον αφορά την άμεση δημοκρατία δεν έχει νόημα. Δεν μπορούμε να διεκδικήσουμε τον έλεγχο των δρόμων χωρίς να οργανώσουμε αποτελεσματικά την αυτοάμυνά μας, χωρίς τις επί του πεδίου απαιτούμενες επιχειρησιακές δεξιότητες. Αν αρκεστούμε όμως σε αυτό, τότε απλώς μιλάμε για πόλεμο συμμοριών. Είτε νικήσουμε εμείς στα σημεία είτε νικήσει η Χρυσή Αυγή, απλώς αναπαράγουμε το πρόβλημα που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε. Χρειάζεται η μέγιστη αντιφασιστική συσπείρωση πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, χρειάζονται συμμαχίες. Πρέπει

να συνενώσουμε σε αντιφασιστικό μέτωπο εναντίον της Χρυσής Αυγής όλες τις αντιμνημονιακές δυνάμεις στην πολυμορφία τους. Να “στριμώξουμε” στο τοπικό επίπεδο τον ΣΥΡΙΖΑ, την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, τους Οικολόγους και, αν είναι δυνατό, το ΚΚΕ, να “στριμώξουμε” ακόμη και την Εκκλησία. Είναι απαράδεκτο, είναι όνειδος για το χώρο μας, να αφήσουμε στο έλεος της Χρυσής Αυγής το φωτισμένο ιερέα του Αγίου Παντελεήμονα.

Η υποστήριξη των μεταναστών, που είναι απλώς περαστικοί από την χώρα μας, είναι μόνο ένα “ανθρωπιστικό” καθήκον. Δεν είμαστε εναντίον του “ανθρωπισμού”. Αυτό που είναι, όμως, πολιτικά κρίσιμο είναι η συσπείρωση των μεταναστών δεύτερης γενιάς και όσων στέλνουν τα παιδιά τους σε ελληνικά σχολεία, αυτών που είναι δυνάμει πολίτες.

Και τέλος χρειάζεται οι αγωνιστές, που υπερασπίζονται την άμεση δημοκρατία και την αλληλεγγύα και συνεργατική οικονομία, να πάψουν να αποτελούν μια πανσπερμία αλληλοσυγκρουόμενων μικροομάδων. Να ξεκινήσουμε εφαρμόζοντας την ενότητα πρώτα – πρώτα στον κοντινό μας περίγυρο. Έτσι θα δείξουμε την αξιοπιστία μας. Χρειαζόμαστε ένα κέντρο αγώνα το οποίο να είναι αναγνωρίσιμο τουλάχιστον από ευρείες κοινωνικές μειοψηφίες και το οποίο να έχει την αναγκαία οργανωτική αποτελεσματικότητα, ώστε να αναλαμβάνει και να υλοποιεί πρωτοβουλίες. Όχι ότι η τοπική δράση, οι γειτονιές, οι χώροι δουλειάς κ.τ.λ δεν είναι η προτεραιότητά μας. Όμως η όξυνση της κρίσης, η οριακή κατάσταση της κοινωνίας, το εύρος της επίθεσης που δέχονται οι από κάτω, η καθολικότητα των ζητημάτων που έχουν ανοίξει, προϋδεάζουν για μια πολυεπίπεδη κοινωνική αναμέτρηση στο μοριακό επίπεδο αλλά και σε εκείνο της κεντρικής σκηνής. Πρέπει να είμαστε ικανοί να δώσουμε μάχες όχι μόνο τοπικές αλλά και κεντρικές.

Τώρα θα πολεμήσουμε για όλα. (*Αισχύλος, Πέρσαι, 296 – 299*)

Η Κατάσταση Εξαίρεσης ως Τεχνική Διακυβέρνησης στην Ελλάδα της Κρίσης

Αντώνης Μπούμας

Η καθολική επίθεση της κυρίαρχης οικονομικοπολιτικής ελίτ στις κοινωνίες της Νότιας Ευρώπης αποξηλώνει με ταχύ ρυθμό τα οικονομικά και δημοκρατικά δικαιώματα και τις ελευθερίες των κατώτερων κοινωνικών τάξεων. Η βία της επίθεσης αποκόπτει κάθε δυνατότητα των καταπιεζόμενων να επηρεάζουν τη σφαίρα της πολιτικής και καθηλώνει όλο και μεγαλύτερες ομάδες πληθυσμού στο επίπεδο της γυμνής ζωής. Βασική τεχνική της σε πολιτικό επίπεδο κοινοβουλευτικά δομημένης κυριαρχίας για να πάρει πίσω ό,τι κατακτήθηκε με αίμα τις τελευταίες εκατονταετίες είναι η χρήση σε νομικό-πολιτικό επίπεδο της κατάστασης εξαίρεσης. Η χρήση της τεχνικής αυτής είναι ιδιαίτερα αισθητή στην εγχώρια πραγματικότητα, όπου ολόκληρα κοινωνικά κομμάτια απογυμνώνονται από κάθε δικαίωμα στη ζωή και στην αξιοπρέπεια, ενώ η φύση υποβαθμίζεται απλώς σε παράπλευρη απώλεια της «ανάπτυξης» των αφεντικών.

Ελλάδα: Θέτοντας Ανθρώπους και Φύση σε Κατάσταση Εξαίρεσης

Αν και τα δείγματα του φαινομένου πρέπει να αναζητηθούν πολύ πιο

πριν, ωστόσο με πολύ επιθετικό τρόπο από το 2007 το εγχώριο σύστημα εξουσίας έχει προχωρήσει σε μία υπερπαραγωγή νόμων, που διασπούν το κοινωνικό σώμα σε κατηγορίες υπηκόων και δημιουργούν εξαιρετικά και χωρίς δικλείδες ασφαλείας de jure ή de facto νομικά καθεστώτα όχι μόνο για τους εργαζόμενους, τους συνταξιούχους, τους μετανάστες, τους οροθετικούς, τους κοινωνικούς αγωνιστές και τους διαδηλωτές αλλά και για τον χώρο και το φυσικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, το σύστημα εξαιρεί de jure ή de facto τον σκληρό πυρήνα του κρατικού του μηχανισμού από την υποχρέωση σεβασμού του Συντάγματος και των νόμων.

..... Στην Εργασία

Κύριος αποδέκτης της επίθεσης είναι ο κόσμος της εργασίας. Ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '90 οι ασφαλιστικές δικλείδες του εργατικού δικαίου, που συντηρούσαν το αρχέτυπο του φορντικού μοντέλου εργασίας (8ωρο/5μερο/σταθερή εργασία), είχαν αρχίσει να αποσαθρώνονται τόσο σε επίπεδο νόμων για επιμέρους κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι σε σύμβαση μαθητείας ή δανεισμού ή σε εντατικοποιημένους κλάδους της παραγωγής (π.χ. τουρισμός),

όσο και με την εσκεμμένη από το καθεστώς de facto ανενέργεια των περιορισμών στους χρόνους εργασίας (π.χ. απλήρωτες υπερωρίες) και των κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων των εργοδοτών, που γιγάντωσαν την εισφοροδιαφυγή και τη μαύρη εργασία και οδήγησαν στο να εξοκείλουν σήμερα τα ασφαλιστικά ταμεία. Αυτή η θέση σε κατάσταση εξαίρεσης κομματιών του κόσμου της εργασίας ήταν αναγκαία, ώστε σήμερα να καταστεί δυνατή με όσο το δυνατό λιγότερες αντιστάσεις η πλήρης αποσάθρωση του συλλογικού εργατικού δικαίου και η γενίκευση της επισφάλειας. Πλέον, η κατάσταση εξαίρεσης από τα θεσμικά όρια της εκμετάλλευσης παίρνει και χωρικά χαρακτηριστικά με την προκήρυξη οικονομικών ζωνών στην επικράτεια, στις οποίες δεν θα ισχύει το εναπομείναν εργατικό δίκαιο.

..... Στα Απελευθερωτικά Κινήματα

Εντούτοις, οι μεγαλύτερες κοινωνικές αντιστάσεις ενάντια στη θέση σε κατάσταση εξαίρεσης αρθρώθηκαν όταν στο στόχαστρο μπήκαν τα απελευθερωτικά κινήματα και οι δημοκρατικές κατακτήσεις. Με την ψήφιση των τρομονόμων εξαιρέθηκαν από τις κρατικοδικαικές »

δικλείδες του ποινικού δικαίου και, ειδικότερα, από τη θεμελιώδη αρχή *nullum crimen sine lege* οι διωκόμενοι για την κοινωνική δράση τους αγωνιστές και μπήκε σε εφαρμογή έναντι αυτών το νεοπαγές ποινικό δίκαιο του εχθρού. Μετά το πανοπτικό των Ολυμπιακών και τη γνωμοδότηση Σανιδά, το κράτος εξαίρεσε από την υποχρέωση σεβασμού της ιδιωτικότητας το δικαστικό σύστημα και τις αστυνομικές αρχές, υποβάθμισε την υποτιθέμενα ανεξάρτητη ΑΠΔΠΧ σε γνωμοδοτικό όργανο επί των επιλογών του και θεσμοθέτησε τη βιντεοσκόπηση των διαδηλώσεων και, γενικώς, του δημόσιου χώρου για σκοπούς δημόσιας τάξης, θέτοντας τις βάσεις για την κοινωνία της επιτήρησης. Με νόμο του 2011, οι τηλεπικοινωνιακές εταιρείες εξαναγκάστηκαν σε διατήρηση των εξωτερικών δεδομένων σε τηλεφωνία και διαδίκτυο για ένα έτος, επιτείνοντας το καθεστώς του Μεγάλου Αδελφού και στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Σήμερα, η ίδια η έκθεση της ΑΔΑΕ αποκαλύπτει ότι επισήμως επιτηρούνται οι επικοινωνίες δεκάδων χιλιάδων πολιτών για λόγους ασφαλείας, χωρίς κανείς να μπορεί να αποκλείσει ότι ΕΛ.ΑΣ. και ΕΥΠ δεν προβαίνουν μέσω των παρόχων και σε επιτηρήσεις άνευ της νόμιμης οδού.

..... Στους Αδύναμους των Αδυνάμων

Η εικόνα από το μέλλον που μας επιφυλάσσουν οι κυρίαρχοι είναι το πώς μεταχειρίζονται τις πιο αδύναμες ομάδες των καταπιεζόμενων αδελφών μας. Έχοντας εδώ και χρόνια καταδικάσει τους μετανάστες χωρίς χαρτιά σε μία γυμνή από δικαιώματα ζωή και διατηρώντας τους υπόλοιπους σε ένα ιδιότυπο καθεστώς ομηρίας, κατάφερε να τους τεμαχίσει και να μειώσει τις δυνατότητες πολιτικής τους οργάνωσης για τη διεκδίκηση της καθολικής τους ισότητας. Με την άνοδο της λαϊκιστικής ακροδεξιάς βλαχομπάροκ τύπου στην εξουσία και τα μηχανοκίνητα τάγματα ασφαλείας των παρακρατικών στους δρόμους το κράτος πλέον διάγει την καθολική του επίθεση σε αυτή την κοινωνική

ομάδα, εξαλείφοντας ουσιαστικά το κομμάτι των μεταναστών με χαρτιά και υιοθετώντας τακτικές ναζιστικού τύπου με στρατόπεδα συγκέντρωσης, τείχη στον Έβρο και ρητορείες περί απειλής της δημόσιας υγείας. Τέτοια μεταχείριση επιφυλάσσεται και σε άλλες αδύναμες ομάδες, όπως οι οροθετικές ιερόδουλες, οι οποίες παραδίδονται στον κανιβαλισμό κράτους - ΜΜΕ και εξωθούνται στη μη ύπαρξη. Η θέση ολόκληρων κοινωνικών ομάδων σε κατάσταση εξαίρεσης εξυπηρετεί και την ιδεολογική λειτουργία της εξοικείωσης του κοινωνικού συνόλου στη θέα του κανιβαλισμού ανθρώπινων υπάρξεων από την εξουσία, προκειμένου να χτυπηθούν υπό λιγότερες κοινωνικές αντιστάσεις τα απελευθερωτικά κινήματα, ενθαρρύνει δε μέσω της τροφοδότησης της «μικρής» εγκληματικότητας και των παρακρατικών περιπτώλων στους δρόμους μία συνθήκη πολέμου όλων εναντίον όλων, για να αποπροσανατολίσει την κοινωνία και να επενδύσει στον τρόπο.

..... Στη Φύση

Η καταστροφή ανθρώπων και κοινωνικών σχέσεων επεκτείνεται και στη φύση. Στη βορά της «ανάπτυξης» των ντόπιων και ξένων αφεντικών εφαρμόζονται αποικιακού τύπου *fast track* νόμοι για έργα ενέργειας, διαχείρισης απορριμμάτων, εκμετάλλευσης μεταλλευτικών πόρων, τουρισμού και βαριάς βιομηχανίας, που επιφυλάσσουν τη χειρότερη μοίρα για το φυσικό περιβάλλον στο οποίο ζουν οι ιθαγενείς. Επιπλέον, το κράτος, αφού ουδέποτε εφάρμοσε τους ίδιους του τους νόμους για την προστασία των δασών, για εισπρακτικούς λόγους προχωρά στη νομιμοποίηση εκατοντάδων χιλιάδων αυθαιρέτων. Με τα νομοθετήματα αυτά ανοίγει η κερκόπορτα για την *de facto* κατάργηση της Κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, στις ελάχιστες περιπτώσεις που στη χώρα μας αυτή εφαρμόστηκε. Ως αντάλλαγμα για την καταστροφή του τοπικού τους περιβάλλοντος, τη μόλυνση του νερού και του αέρα και την κατασπατάληση των φυσικών

πόρων, η κυρίαρχη ρητορική τάξει στους εξαθλιωμένους υπηκόους θέσεις μισθωτής σκλαβιάς με μισθούς Εσθονίας αλλά κόστος ζωής Λονδίνου. Στους κόλπους των τοπικών κοινωνιών η ρητορική αυτή επανεπενδύεται αφενός με τις τάσεις αυτοενοχοποίησης του «όλοι μαζί τα φάγαμε» και αφετέρου με το ξεχείλωμα της προτεσταντικής ηθικής σε ένα «δουλέψτε σα δούλοι μέχρι θανάτου», για να βρει ευήκοα ώτα.

Η Κατάσταση Εξαίρεσης ως Τεχνική της Κυριαρχίας

Η θέση σε κατάσταση εξαίρεσης αποτελεί τεχνική διακυβέρνησης που παρατηρείται στα κοινοβουλευτικά πολιτεύματα. Χαρακτηρίζεται από τη μερική ή καθολική αναστολή των θεμελιωδών ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, τη μερική ή καθολική αναστολή των κανόνων ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας και, σε τελικό στάδιο, την οικειοποίηση της συντακτικής εξουσίας από τον κυρίαρχο, δίχως όμως δημιουργία συντεταγμένης εξουσίας και κράτους δικαίου. Η εφαρμογή της παρατηρείται όταν το *status quo* βρίσκεται υπό σοβαρή απειλή, ενώ η επιβολή της περιβάλλεται λόγων εκτάκτου ανάγκης. Μέσω της τεχνικής αυτής επιτυγχάνεται προοδευτικά η διάβρωση των εξουσιών του κοινοβουλίου, η κατάργηση της διάκρισης των κρατικών λειτουργιών και η κατάργηση του διαχωρισμού μεταξύ ιδιωτικού/δημόσιου με τη μετάβαση σε τελικό στάδιο στην κυρίαρχη δικτατορία. Επιπλέον, η θέση σε κατάσταση εξαίρεσης θα πρέπει να αναλυθεί ως τεχνική βιοεξουσίας, καθώς δεν στοχεύει στην πειθαρχηση επιμέρους εκφάνσεων της ζωής αλλά στην καθολική υποταγή των σωμάτων και στον γενικό έλεγχο του πληθυσμού και του χώρου. Από την άποψη της κατάταξης του φαινομένου, η κατάσταση εξαίρεσης δεν εμφανίζεται μόνο ως καθολική αλλά μπορεί να επιβάλλεται κατά μέρος ανά κοινωνικές ομάδες, ανά δικαιώματα ή ανά κανόνες οργάνωσης της κρατικής εξουσίας και να έχει χωροχρονικούς προσδιορισμούς.

Ο άνωθεν τεμαχισμός άλλωστε του κοινωνικού σώματος σε λιγότερο ή περισσότερο καταπιεζόμενους/ εκμεταλλευόμενους είναι βασική συνταγή επιτυχίας της τεχνικής αυτής μέχρι να γενικευτεί το επιδιωκόμενο καθεστώς εξαίρεσης σε όλη την κοινωνία.

Η Αντίθεση στην Κατάσταση Εξαίρεσης ως Στρατηγική των Απελευθερωτικών Κινήματων

Οι θετοί νόμοι αποτελούν τυποποίηση και κωδικοποίηση του εξουσιαστικού φαινομένου σε μία κοινωνία, όπως αυτό αποκρυσταλλώνεται ιστορικά στο κράτος και στις σχέσεις του με τις λοιπές μη κρατικές

πηγές της κοινωνικής εξουσίας. Ταυτόχρονα, μέσω μίας τέτοιας τυποποίησης οι θετοί νόμοι εκφράζουν και συμπυκνώνουν με αφηρημένο τρόπο στο νομικό επίπεδο τον εκάστοτε συσχετισμό των κοινωνικών δυνάμεων. Και, τελικά, επειδή αποτελούν προϊόν των συσχετισμών αυτών, αντανακλούν τους συμβιβασμούς ανάμεσα στα συμφέροντα της κυρίαρχης και τις απαιτήσεις των κατώτερων κοινωνικών τάξεων. Τέτοιοι συμβιβασμοί δεν είναι αποτέλεσμα συμφωνίας, λόγω χάρη ενός ιδεατού ή και πραγματικού κοινωνικού συμβολαίου, αλλά εξαναγκασμένων παραχωρήσεων της κυρίαρχης τάξης απέναντι στους κοινωνικούς αγώνες των κατώτε-

ρων κοινωνικών τάξεων με σκοπό τη διασφάλιση της απαραίτητης κοινωνικής ειρήνης και συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό, οι οικονομικές και δημοκρατικές κατακτήσεις των κατώτερων τάξεων στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας δύναται να χρησιμοποιούνται με αντιεξουσιαστικό χαρακτήρα από τα απελευθερωτικά κινήματα σε συνθήκες καθολικής επίθεσης κράτους και αφεντικών.

Έτσι, τα απελευθερωτικά κινήματα θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη τους τους τρόπους που εφευρίσκει η κυριαρχία για τη διάβρωση των κοινωνικών κατακτήσεων και να εντάξουν στη φαρέτρα τους με »

συγκεκριμένους τρόπους την αντίθεση στην κατάσταση εξαίρεσης. Τέτοιοι τρόποι μπορούν να είναι:

- Η αντιστροφή της ρητορικής και των επιχειρημάτων της αστικής νομιμότητας για την απονομιμοποίηση της κυριαρχίας.
- Η πλήρης εκμετάλλευση των περιθωρίων που αφήνει η αστική νομιμότητα για την προάσπιση και διεύρυνση των κοινωνικών κατακτήσεων.
- Η αντίσταση απέναντι στην τακτική της κυριαρχίας με σκοπό την κατάργηση στην πράξη των ψευδών διαχωρισμών ανάμεσα στους καταπιεζόμενους/εκμεταλλεζόμενους.
- Η αντιπρόταση ενός καθολικά εξισωτικού λόγου, πιστού στα οράματα της κοινωνικής απελευθέρωσης, ο οποίος αφήνει το περιθώριο στη διαφορετικότητα των καταπιεζόμενων, ενώ δεν εξαντλείται στην ύπαρξη κοινών συμφερόντων αλλά επενδύει στην ύπαρξη κοινοτήτων αγώνα ανάμεσα στους καταπιεζόμενους.

Ως κατακλείδα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η αντίθεση στην κατάσταση εξαίρεσης είναι απαραίτητη αλλά όχι ικανή στρατηγική για την κοινωνική απελευθέρωση. Και αυτό γιατί τυχόν εμμονή σε αυτήν εγκλωβίζει τα απελευθερωτικά κινήματα σε μία διαλεκτική θέσης - αντίθεσης με την κυριαρχία, η σύνθεση στην οποία δεν μπορεί παρά να έχει διάτρητα τα σημάδια του αστικού κόσμου. Ο πεπερασμένος της χαρακτήρας είναι άλλωστε εμφανής από το ότι θέτει ήδη από την αρχή τα κινήματα σε θέση άμυνας και με πλήρως υιοθετημένη την ατζέντα της κυριαρχίας. Οι απαιτήσεις των καιρών επιτάσσουν την έξοδο μας από τον φαύλο κύκλο του καπιταλισμού, σπάζοντας τα παρωχημένα σχήματα του διαλεκτικού υλισμού και επανεφευρίσκοντας με σύγχρονο τρόπο τις διαλεκτικές του αναρχισμού της πράξης, που δεν επιδέχονται σύνθεση με τα κατάλοιπα του υπάρχοντος. Μόνο ένα αυτόνομο σχέδιο συνολικής και συλλογικής εξόδου από την κρίση του καπιταλισμού μπορεί να πραγματώσει πλέον το πρόταγμα για μία αυτόνομη κοινωνία.

Όταν το Κράτος Αυτοεξαιρείται από τους Ίδιους του τους Νόμους

Οι θετοί νόμοι σε μία κοινωνία είναι το αποτέλεσμα του συσχετισμού δύναμης ανάμεσα στα κινήματα και την εξουσία. Αποτέλεσμα ενός τέτοιου ιστορικού συσχετισμού είναι και τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα του ανθρώπου απέναντι στο κράτος, που κατακτήθηκαν μέσα από μακροχρόνιους, αιματηρούς κοινωνικούς αγώνες. Σήμερα, ακόμη και η ύπαρξη στον νόμο τέτοιων δικαιωμάτων τίθεται πολλές φορές εμπόδιο στην καθολική επίθεση κράτους/κεφαλαίου απέναντι σε ολόκληρες κοινωνικές ομάδες. Μία λοιπόν εκδήλωση της επίθεσης αυτής στο νομικό πεδίο είναι η άρση από το κράτος των όποιων νομικών εμποδίων, με τη μέθοδο της αυτοεξαιρέσης των κατασταλτικών του μηχανισμών από οποιαδήποτε υποχρέωση σεβασμού θεμελιωδών μας δικαιωμάτων. Έτσι και στην περίπτωση του διαδικτυακού διασυρμού των 27 οροθετικών γυναικών, το κράτος επικαλέστηκε διάταξη νόμου (άρθρο 8 Ν. 3625/2007), που εισήχθη επί υπουργίας Χατζηγάκη μαζί με άλλες διατάξεις για την επιτήρηση των διαδηλώσεων μέσω κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης και εξαιρεί ουσιαστικά τη δραστηριότητα της δικαστικής εξουσίας και των αστυνομικών αρχών από οποιαδήποτε υποχρέωση σεβασμού του δικαιώματος πληροφοριακού αυτοκαθορισμού των πολιτών. Για δε την εξουδετέρωση του ιατρικού απορρήτου και την απρόσκοπτη συνεργασία των ιατρών του ΚΕΕΛΠΝΟ με την ΕΛ.ΑΣ. για τον κοινωνικό κανιβαλισμό των 27 οροθετικών γυναικών, το κράτος έκανε χρήση εξαιρετικής πρόβλεψης, με βάση την οποία οι ιατροί που ασκούν δημόσια υπηρεσία ελέγχου, επιθεώρησης ή πραγματογνωμοσύνης απαλλάσσονται από την υποχρέωση τήρησης του ιατρικού απορρήτου έναντι των εντολών τους, δηλαδή της Εισαγγελίας και της ΕΛ.ΑΣ. (άρθρο 13 Ν. 3418/2005). Σύμφωνα με τη γνωστή ρήση του Carl Schmitt, κορυφαίου νομοδιδάσκου του ναζισμού, κυρίαρχος είναι αυτός που μπορεί να καθορίζει το καθεστώς της εξαίρεσης. Στην περίπτωση των 27 οροθετικών γυναικών, ο καθορισμός αυτός λειτούργησε διττός: το κράτος αυτοεξαιρέθηκε από τους ίδιους του τους νόμους και στη συνέχεια έθεσε την ανθρώπινη υπόσταση αυτών σε εξαίρεση. Καθώς ακόμη και αυτό το κατασκευάσμα που λέγεται κράτος δικαίου αποδομείται μπροστά στα μάτια σου, ο επόμενος στόχος υπό εξαίρεση μπορεί να είσαι εσύ!

Συνέλευση ενάντια στο καθεστώς εξαίρεσης

Ο αντιφασισμός ως συντακτική δράση των κινημάτων

Φιλήμονας Πατσάκης

Όλοι μας δηλώνουμε έκθαμβοι από την ανάδυση αυτού που ονομάζουμε φαινόμενο φασισμού. Πρόκειται για μια προσπάθεια έντεχνης αποκατάστασης της δημοκρατίας. Όλοι μας ασχολούμαστε με τα λεγόμενα «ακραία φαινόμενα» χωρίς να μπορούμε να αναλύσουμε δύο πολύ σοβαρά σημεία: Το πρώτο είναι η θεσμική κατοχύρωση της κατάστασης εξαίρεσης που δημιουργεί συνθήκες κοινωνικής αποδοχής των όρων μιας έκτακτης κατάστασης, και το δεύτερο είναι η δημιουργία εδώ και πάνω από δεκαετία των όρων συγκρότησης της συναίνεσης με βάση τον φόβο.

Μια φοβική κοινωνία αναζητεί άλλοθι και εχθρούς, ένα κράτος που θεσμοθετεί στρατόπεδα συγκέντρωσης, που λειτουργεί στη βάση έκδοσης διαταγμάτων είναι ένα κράτος ήδη φασιστικό. Ενώ το θέμα μας είναι κυρίως η ανάδυση του φασισμού μέσα από την ένταση πρακτικών ακτιβισμού και βίας που δημιουργούν την ανάγκη δράσεων για την διάλυσή τους, εγώ θέλω να σταθώ σε κάποια στοιχεία που μας φέρνουν αντιμέτωπους με πιο σύνθετες επιλογές. Θα προσπαθήσω να τονίσω ότι ιστορικά ο φασισμός απέκτησε διαστάσεις εξουσιαστικής επιλογής μέσα από την εκμετάλλευση θεσμικών αλλαγών στις οποίες είχαν προβεί οι δημοκρατίες, επίσης το αντίπαλο δέος διεκδικούσε και αυτό την εξουσία μέσα από μηχανισμούς ελέγχου, και ακόμα ότι η έννοια του αποκλεισμού είναι έμφυτη στο διαφωτιστικό παράδειγμα.

Πρέπει λοιπόν η αντίσταση να αποκτήσει μια σύνθετη μορφή που θα ακυρώνει την ακτιβιστική δράση των φασιστών, αλλά θα ορίζει τους όρους συγκρότησης ενός ευρύτατου κινήματος για τη ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας, για μια επέκταση της έννοιας της αλληλεγγύης και της αξιοπρέπειας σε ένα πεδίο διαρκούς αυτοθέσμησης, ένα πεδίο που δεν θα εξαρτιέται από την κρατική χορήγηση αλλά από τη δυνατότητα των κινήματων να γίνουν συντακτικά. Πρέπει όλοι να αντιληφθούν ότι επεκτείνεται το εύρος του ερωτήματος που αφορά τον ρόλο του κράτους και την πλήρη αμφισβήτηση

Ανάμεσα στα πολύ ενδιαφέροντα σημεία της «Φαντασιακής θέσμησης της κοινωνίας», ο Καστοριάδης κάνει μια πολύ διορατική παρατήρηση. Είναι όταν προσδιορίζει τον ρόλο της κρατικής θέσμησης όχι απλώς ως έκφραση της ξένωσης αλλά και ως αυτό «που καθιστά μάταιη κάθε αυτονομία». Διότι είναι αυτό που λειτουργεί σαν μάζα συνθηκών καταπίεσης και στέρησης, σαν συνολική στερεοποιημένη δομή, υλική και θεσμική, σαν επαγωγή, φενάκιση, χειραγώγηση και βία. Δηλαδή, όπως ορίζει ο ίδιος το ατομικό, βρίσκει την αντιστοιχία του σε ένα κοινωνικό φαντασιακό ενσάρκωμένο στους θεσμούς και ως τέτοιο πρέπει να πολεμηθεί. Το ατομικό μπορεί λοιπόν να επανακαθοριστεί μέσα από μια συλλογική δράση επανακατάληψης του δημόσιου χώρου με πρόταγμα το

αυτεξούσιο.

Θα πρέπει να δούμε τη στενή σχέση της κατάστασης εξαίρεσης με τον εμφύλιο πόλεμο, την εξέγερση και την αντίσταση. Στη σύγχρονη μεταβολή του δικαϊκού παραδείγματος δεσπόζουν οι νόμοι και τα διατάγματα που ονομάστηκαν αντιπρομοκρατικοί και είμαι σίγουρος ότι στην επέκτασή τους θα βρεθεί μια νέα ονομασία που να μπορεί να ενσωματώσει την πολυπλοκότητά τους. Έχει απόλυτο δίκιο ο Αγκάμπεν που τονίζει ότι αν θέλουμε να βρούμε αναλογία σε αυτό το νομικό καθεστώς θα πρέπει να την αναζητήσουμε στη νομική κατάσταση των εβραίων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι οποίοι μαζί με την υπηκοότητα έχαναν και κάθε νομική ταυτότητα. Είναι λάθος όμως να μην αναζητούμε την αντιστοιχία σε μια άλλη στιγμή της κατάστασης εξαίρεσης, στη σοβιετική εποχή. Γιατί; Μα διότι είναι τότε που ο αποκλεισμός αναφερόταν σε πεποιθήσεις. Ο Αγκάμπεν τοποθετεί κοντά τις έννοιες της κατάστασης εξαίρεσης, ως κατώφλι της έννομης τάξης, δίπλα στον όρο «κατάσταση πλασματικής ή πραγματικής πολιορκίας». Αυτή η έννοια μας πηγαιίνει στο Ναπολέοντιο διάταγμα της 24^{ης} Δεκεμβρίου του 1811 που προέβλεπε τη δυνατότητα επιβολής κατάστασης πολιορκίας, την οποία μπορούσε να κηρύξει ο αυτοκράτορας, ανεξάρτητα από την πραγματική κατάσταση της πόλης. Έτσι οι «συνθήκες που επέβαλαν την παραχώρηση έκτακτων εξουσιών στη στρατιωτική αστυνομία» ήταν

μέρος μιας συνολικής εξουσιαστικής απόφασης ελέγχου. Η μετέπειτα ιστορία της κατάστασης πολιορκίας είναι η προοδευτική αποδέσμευσή της από τις συνθήκες του πολέμου με τον οποίο ήταν αρχικά συνδεδεμένη, και η μετατροπή της σε ένα έκτακτο μέτρο αστυνόμευσης εσωτερικών ταραχών και εξεγέρσεων. Στην κατάσταση εξαίρεσης πρέπει στη σημερινή εποχή να σταθούμε σε μια ρήση που εμφανίζεται σε όλες τις περιπτώσεις, είναι αυτή που μιλάει για παραχώρηση «πλήρους εξουσίας», διότι αυτή προσδιορίζει τη δυνατότητα της επέκτασης των κυβερνητικών εξουσιών ώστε να εκδίδει διατάγματα με τη μορφή νόμου. Καθώς η κατάσταση εξαίρεσης τείνει να καταστεί ο κανόνας, εμφανίζεται πλέον ως τεχνική διακυβέρνησης και όχι ως έκτακτο μέτρο. Αυτό σήμερα το παρατηρούμε όταν βλέπουμε την ικανότητα πλήρους κατάργησης όχι μόνο των νόμων της προηγούμενης περιόδου αλλά και τη συνολική αλλαγή της κοινωνικής ζωής μέσα από την κατάργηση θεσμών και νόμων επικυρωμένων με κάθε είδους θεσμική θωράκιση. Θα πρέπει εδώ να προσέξουμε μια πολύ σημαντική οπτική που αναπτύσσεται πλέον ευρέως. Το δημοκρατικό καθεστώς, με τη συνολική του απόπειρα για ισορροπία εξουσιών, έχει επινοηθεί για να λειτουργεί σε κανονικές συνθήκες. Σε περιόδους κρίσης η συνταγματική διακυβέρνηση πρέπει να λαμβάνει νέες μορφές που να της επιτρέπουν να εξουδετερώνει κάθε κίνδυνο συνολικής απορύθμισης, άρα πρέπει να παίρνει στα χέρια της περισσότερες εξουσίες και να διαλύει την ασαφή περιοχή των δικαιωμάτων. Επομένως, η ανάγκη για την επιβίωση του συστήματος που εκθειάζει τη δημοκρατία βρίσκεται στην πλήρη αναστολή της δημοκρατίας.

Πολλοί θεωρούν ότι μια κατάσταση εξαίρεσης σημαίνει και τη διάλυση του κοινοβουλίου ή την άρση όλων των νομικών διατάξεων. Στην ουσία, η εξουσία αναστολής των νόμων μπορεί να ανήκει μόνο στην ίδια την

εξουσία που τους εκδίδει, δηλαδή στο κοινοβούλιο. Αυτό συνέβηκε κατά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όπου στην ουσία πολλές χώρες βίωσαν μια παρατεταμένη περίοδο κατάστασης εξαίρεσης. Στις 2 Αυγούστου του 1914 ο πρόεδρος Πουανκαρέ έθεσε το σύνολο της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας και δύο μέρες αργότερα αυτό έγινε νόμος μέσα από την κοινοβουλευτική διαδικασία. Όταν ο βασικός πολέμιος αυτής της φασιστικής πολιτικής, ο Λέον Μπλουμ και το Αριστερό Μέτωπο, βρέθηκε το 1937 στην εξουσία, ζήτησε από το κοινοβούλιο να του παραχωρηθούν έκτακτες εξουσίες για να υποτιμήσει το φράγκο, να επιβάλει νέους φόρους κτλ. Αργότερα ο πρόεδρος Ντε Γκολ κατέφυγε στο άρθρο 16 όπου ορίζει ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας λαμβάνει έκτακτα μέτρα «όταν οι θεσμοί της δημοκρατίας, η εδαφική ακεραιότητα ή η εκπλήρωση διεθνών υποχρεώσεων της χώρας απειλούνται κατά τρόπο σοβαρό και άμεσο και η ομαλή λειτουργία των δημόσιων συνταγματικών εξουσιών έχει διακοπεί». Στην σημερινή εποχή, η κυριαρχία δείχνει να έχει ενσωματώσει την πλήρη διακυβέρνηση με βάση διατάγματα χωρίς έστω και την ονομαστική αναστολή της ομαλότητας, αυτό βέβαια μετατρέπει την κατάσταση εξαίρεσης σε μοναδική πρακτική των εξουσιαστικών μηχανισμών. «Εάν στο Γερμανικό Ράιχ η ασφάλεια και η δημόσια τάξη έχουν σοβαρά διαταραχθεί ή απειληθεί, τότε ο πρόεδρος του Ράιχ μπορεί να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποκατάστασή τους, ενδεχομένως με τη συνδρομή των ενόπλων δυνάμεων. Για τούτο μπορεί να αναστείλει πλήρως ή μερικώς τα θεμελιώδη δικαιώματα». Αυτό είναι ένα μέρος από το περίφημο άρθρο 48 της δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Όπως πολύ δηκτικά έγραψε ο Σμιτ το 1925 «κανένα σύνταγμα στην γη δεν νομιμοποίησε με τέτοια ευκολία ένα πραξικόπημα». Οι κυβερνήσεις εκείνης της εποχής έθεσαν σε ισχύ το άρθρο 48 σε 250 περιπτώσεις. Το 1968 στη Γερμανία επανήλθε σε ένα άρθρο του Συντάγματος η

έννοια της κατάστασης εξαίρεσης, μόνο που στις αιτίες επιβολής της προστέθηκε και η προστασία του φιλελεύθερου συντάγματος. Το 2012 η βουλή της Γερμανίας επαναφέρει σε ισχύ καθιστώντας νόμο του κράτους ένα διάταγμα που επιτρέπει τη δράση του στρατού στο εσωτερικό της Γερμανικής επικράτειας.

Από το ρωμαϊκό δίκαιο δείχνει να πηγάζει και η σχέση μεταξύ κατάστασης εξαίρεσης και ανάγκης. Η ανάγκη λειτουργεί ως δικαιολογία της υπέρβασης κάθε φραγμού, καθώς η ανάγκη δεν υπόκειται σε νόμους. Αυτή η δημιουργία μιας ειδικής περίπτωσης λειτουργεί στη σημερινή εποχή καθοριστικά. Διότι σήμερα στο εσωτερικό της έννομης τάξης συμπεριλαμβάνεται η εξαίρεση φτιάχνοντας μια ζώνη αδιακρισίας, στην οποία γεγονός και δίκαιο ταυτίζονται. Εκείνο που φαίνεται καθοριστικό σε αυτήν την περίπτωση είναι ότι και η κατάσταση εξαίρεσης και η κατάσταση ανάγκης υπάρχουν όταν ορίζονται, άρα εδώ εντοπίζουμε τη δύναμη της απόφασης. Είναι σαφώς αλήθεια ότι ζούμε συνθήκες όπου ο κοινωνικός ιστός διαλύεται, κάθε συνεκτικό πλαίσιο έχει αποδομηθεί και, όπως σε πολλές τέτοιες αντίστοιχες περιόδους, δημιουργούνται συνθήκες βίαιης αναζήτησης ταυτοτήτων. Ο μετανάστης που ζει εκτός των συνόρων του όρου πολίτης, είναι ήδη σε μια ζώνη απροσδιοριστίας και έτσι τίθεται στο επίκεντρο της διαμόρφωσης της έννοιας του εχθρού. Καθώς το δίκαιο απορρυθμίζεται, μια ζώνη ανομίας επεκτείνεται και ορίζει εκ νέου τη διεκδίκηση του δημόσιου χώρου. Θέλω εδώ να επισημάνω ότι η ιστορία έχει δείξει ότι η αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων όπως της Χρυσής Αυγής δεν μπορεί να γίνει με όρους στρατιωτικούς (είναι μεγάλες οι νίκες σε αυτό το επίπεδο των Γερμανών κομμουνιστών).

Ας σκεφτούμε όμως πάνω σε μια αντίστροφη κίνηση της κατάστασης εξαίρεσης, δηλαδή τη διεκδίκηση εκ νέου του κενού που αυτή δημιουργεί σε πολλά επίπεδα, καθώς και

...το φίδι έκανε τ' αυγό
ή το αυγό το φίδι;

τη δυνατότητα που δίνεται εκ των πραγμάτων για τη συγκρότηση μιας αντίρροπης πορείας συγκρότησης ενός νέου δικαίου. Η εξέγερση είναι και αυτή βέβαια άνομη, μόνο σε σχέση με το θετικό δίκαιο του κράτους εναντίον του οποίου στρέφεται, καθώς όμως θα δημιουργεί όρους θέσμησης θα λειτουργεί καθορίζοντας και ρυθμίζοντας ένα δικό της δίκαιο. Διότι στις καταστάσεις όπως αυτές που βιώνουμε τώρα υποβόσκει μια θεμελιώδης αντίφαση στους κυρίαρχους κύκλους. Το κράτος, καθώς προφυλάσσεται από την κοινωνία οικοδομώντας νέες συνθήκες, αναδεικνύει ότι αυτό και το δίκαιο δεν ταυτίζονται. Δηλαδή στην κατάσταση εξαίρεσης το κράτος αποδομεί το δίκαιο καθιστώντας αυτό το πεδίο ένα πεδίο απροσδιοριστίας. Το κενό δεν εντοπίζεται

στον νόμο αλλά στην αναστολή εφαρμογής του, διότι ο κανόνας και η εφαρμογή δείχνουν να έχουν ένα ρήγμα το οποίο διασφαλίζει η κατάσταση εξαίρεσης, αναστέλλοντας την εφαρμογή ώστε να διασφαλιστεί η ισχύς του. Εδώ ακριβώς έρχεται να προστεθεί η έννοια του συντάγματος. Από το σύνταγμα αναστέλλεται η ισχύς κάποιων άρθρων βάσει, όπως έχουμε ήδη δείξει, νομότυπων διαδικασιών, αυτό γίνεται τοποθετώντας το σύνταγμα σε μια ιερή ζώνη υπεράσπισης. Ταυτόχρονα όμως αρχίζει να διαφάνεται η ρίζα μιας ολοκληρωτικής αλλαγής του. Έτσι μόνο θα αποκτήσουν ρόλο αντίστασης όλες οι κοινωνικές δράσεις, όπως κοινωνικά ιατρεία παντοπωλεία κτλ. Ως μέρος μιας παράλληλης δημιουργίας δημόσιου χώρου, νέας συντακτικής πνοής, χωρίς την ανά-

γκη διαχείρισης μιας απαξιωμένης κρατικής δομής. Αυτό δεν μπορεί να γίνει χωρίς τη δημιουργία μιας κίνησης για την ριζοσπαστικοποίηση της δημοκρατίας που θα αφορά στο σύνολο του κοινωνικού ιστού, το θεσμικό πλαίσιο έκτακτης ανάγκης, τη δημιουργία των όρων να ορίζεται η αντίσταση με ποινικούς όρους, τη στρατικοποίηση της καταστολής, τη συνολική απορύθμιση του οποίου κοινωνικού ιστού, την τοποθέτηση της άμεσης δημοκρατίας όχι ως θέμα πλατειών και οργάνωσης αλλά ως πολιτική πρόταση μιας άλλης προοπτικής. Δεν είναι η ώρα της κρατικής διαχείρισης της κρίσης αλλά της κοινωνικής αφύπνισης και της διαφορετικής διεξόδου στην απαξίωση των κοινοβουλευτικών δομών.

Για το ζήτημα των μεταναστών

Νίκος Κατσιαούνης

«Από τη στιγμή που υπάρχει ρατσιστική καθήλωση είναι γνωστό ότι οι «άλλοι» δεν αποκλείονται μόνο και δεν είναι απλώς κατώτεροι, αλλά καθίστανται, ως άτομα και ως σύνολο, σημείο στήριξης μιας δεύτερης φαντασιακής κρυστάλλωσης, η οποία τους προικίζει με μια σειρά κατηγορήματα και, πίσω από αυτά τα κατηγορήματα, με μια ουσία κακή και διεστραμμένη που δικαιώνει εκ των προτέρων ό,τι κανείς θα τους κάνει να υποστούν»

Κορνήλιος Καστοριάδης

Το ζήτημα των μεταναστών αποτελεί πλέον βασικό θέμα τόσο στην πολιτική ατζέντα της ελληνικής πραγματικότητας όσο και σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι στη βάση του μεταναστευτικού αρχίζουν να αποκαλύπτονται νοοτροπίες αλλά και να εγείρονται ζητήματα που τόσο καιρό έμεναν καλά κρυμμένα πίσω από το μανδύα ενός υποκριτικού καθωσπρεπισμού. Οι επεκτατικές τακτικές της Δύσης και οι ανακατατάξεις στο εσωτερικό των «Ανατολικών χωρών» έχουν δημιουργήσει ένα τεράστιο ρεύμα μετανάστευσης στο Δυτικό κόσμο, που αναμφισβήτητα έχει προκαλέσει τριγμούς στον κοινωνικό ιστό των δυτικών χωρών και ιδιαίτερα της Ευρώπης. Με το βάθεμα της κρίσης συγκροτούνται ολοένα και περισσότερο οι όροι για

την διόγκωση ενός κοινωνικού καπιβαλισμού που τα αποτελέσματά του θα είναι καταστρεπτικά, όπως μας έχουν δείξει αρκετά ιστορικά παραδείγματα.

Η εξαθλίωση όλο και μεγαλύτερων στρωμάτων, η ανέχεια αλλά και η αδυνατότητα μιας διαυγασμένης στοχαστικής ικανότητας της κοινωνίας έχει οδηγήσει στη στοίχιση μεγάλων κοινωνικών ομάδων με ολοκληρωτικές λογικές, αναζητώντας αποδιοπομπαίους τράγους για την κατάσταση στην οποία έχουν περιέλθει. Και οι μετανάστες είναι οι πρώτοι της λίστας που θεωρούνται υπεύθυνοι για τα δεινά που μαστίζουν τη σημερινή κοινωνία. Δεν είναι τυχαία εξάλλου η σημαντική άνοδο των ακροδεξιών και φασιστικών κομμάτων σε αρκετές χώρες της Γηραιάς Ηπείρου, γεγονός πρωτοφανές για τη μεταπολεμική ιστορία της Ευρώπης.

Στην Ελλάδα, μια χώρα με αρκετά σοβινιστικό χαρακτήρα, οι μετανάστες έχουν ταυτιστεί με την εγκληματικότητα, ειδικά μέσα από την ρατσιστική προπαγάνδα των Μ.Μ.Ε. αλλά και ακροδεξιών ομάδων. Προφανώς οι απόψεις που παρουσιάζουν μια «εγγενής» τάση των μεταναστών προς εγκληματικές ενέργειες αγγίζουν το όριο της γελοιοτητας. Βέβαια, εάν δεν θέλουμε να κρυβόμαστε πίσω από την ιδεολογική μας ταυτότητα και «καθαρότητα», θα ήταν ανειλικρινές να πούμε ότι δεν παρατηρείται μια αύξηση της παραβατικότητας από τη μεριά των μεταναστών, ειδικά σε περιοχές της Αθήνας. Βέβαια οι αιτίες αυτής της συμπεριφοράς είναι περίπλοκες αλλά σίγουρα δεν έχουν να κάνουν με φυλετικά

χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν τους ανθρώπους. Αντίθετα θα μπορούσαμε να πούμε ότι βασίζεται στην βάρβαρη πραγματικότητα που βιώνουν οι μετανάστες στον Ελλαδικό χώρο: εξαθλίωση, εκμηδενισμός της αξιοπρέπειας, ανέχεια αλλά και ένας ογκώδης ρατσισμός. Η Ιστορία έχει να επιδείξει αρκετά τέτοια παραδείγματα. Όλα αυτά οδηγούν στην παραβατική συμπεριφορά μιας μικρής μερίδας μεταναστών, η οποία όμως τεχνηέντως διογκώνεται και δημιουργεί μια καθολικότητα εντελώς ψευδή. Εξάλλου εάν κάποιος κοιτάξει τα επίσημα στοιχεία της Αστυνομίας, θα μπορέσει να καταλάβει ότι οι μετανάστες δεν είναι οι εργολάβοι της εγκληματικότητας αλλά το αντίθετο. Είναι διαφορετικό η καταδίκη εγκληματικών πράξεων, όπως για παράδειγμα το πρόσφατο τραγικό γεγονός της Πάρου, και τελείως διαφορετικό η στοχοποίηση και η προτροπή σε βία ενάντια σε κοινωνικές ομάδες που έχει ως στόχο την εξαφάνιση και την ισοπέδωση του διαφορετικού.

Οι καθιερωμένες απόψεις που εκφράζονται για την «επίλυση» του ζητήματος των μεταναστών παρουσιάζουν αρκετές προβληματικές και εμμένουν σε «λύσεις», οι οποίες αγνοούν την πραγματικότητα. Από τη μια η κυριαρχία, συντασσόμενη με την ακροδεξιά ρητορεία, προωθεί σχέδια κλεισίματος των συνόρων και επαναπατρισμού των μεταναστών με στόχο τη μείωση της εγκληματικότητας και της ανεργίας, γεγονός που ουδέποτε έχει αποφέρει αποτέλεσμα αλλά αντίθετα βασίζεται στην ικανοποίηση του αιτήματος μεγάλου μέρους της κοινωνίας που λειτουργεί σε ένα μισαλλόδοξο και

φοβικό πλαίσιο, το οποίο προφανώς και αποτελεί ψωμί στο βούτυρο των κυρίαρχων για την υλοποίηση των σχεδίων τους. Από την άλλη μεριά βρίσκεται η αριστερή ρητορεία που βλέπει στους μετανάστες ένα νέο υποκείμενο και φορέα της επανάστασης. Η τελευταία άποψη αγνοεί τελείως το γεγονός ότι από πουθενά δεν προκύπτει ότι οι μετανάστες θέλουν να αλλάξουν την κοινωνία αλλά και σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν ενιαίο σώμα, αλλά αντίθετα παρατηρείται αρκετό μίσος και φανατισμός ανάμεσα σε διαφορετικές εθνότητες εντός του μεταναστευτικού σώματος.

Αναφέρθηκε και παραπάνω ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο που το μεταναστευτικό απασχολεί όλη την Ευρώπη. Η Ελλάδα αποτελεί έναν από τους βασικούς μοχλούς άσκησης της αντιμεταναστευτικής πολιτικής που προωθείται από την πλειοψηφία των ευρωπαϊκών κρατών

λόγω της γεωγραφικής της θέσης, η οποία αποτελεί το πέρασμα μεγάλου κύματος μεταναστών με προορισμό άλλα κράτη. Είναι γνωστό ότι η πλειοψηφία των μεταναστών δεν επιθυμεί την παραμονή στην Ελλάδα αλλά το αντίθετο. Εξάλλου τί άλλο θα μπορούσε να διαφημίσει η ελληνική κυριαρχία πέρα από το ρόλο του αστυφύλακα της Ευρώπης για τους μετανάστες, χτίζοντας τείχη και στρατόπεδα συγκέντρωσης. Παρόλα αυτά όμως, το γεγονός αυτό αφήνει να καταλάβουμε ότι ο αγώνας ενάντια στο ρατσισμό θα πρέπει να ξεφύγει από τα εθνικά πλαίσια και να συμπεριληφθεί σε μια ευρύτερη ατζέντα που θα προωθή τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας του πολίτη, μιας και οι παλιές συνταγές έχουν καταστεί πλέον άχρηστες και οριζόμενες μόνο από τις επιλογές της κυριαρχίας.

Εάν θέλουμε να θέσουμε σε αμφισβήτηση τις κυρίαρχες αξίες και

σημασίες, θα πρέπει να στοχαστούμε και να συνθέσουμε διαφορετικές μεθόδους άσκησης της πολιτικής. Το πρόταγμα της Άμεσης Δημοκρατίας μπορεί να δημιουργήσει εκείνες τις θεσμίσεις που θα επιτρέπουν τη συμμετοχή και τη συνδιαμόρφωση διαφορετικών ανθρώπων στη λήψη των αποφάσεων που αφορούν την ίδια τους τη ζωή. Ανθρώπων με διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές αλλά που θα μπορούν να έρθουν σε επαφή, σπάζοντας το κλίμα εξαίρεσης και απομονωτισμού που επιβάλλεται από τους κυρίαρχους και τους θιασώτες των κάθε λογής ολοκληρωτισμών. Εξάλλου το κοινό νήμα που μας ενώνει όλους μας είναι η καταπίεση από τη μεριά της εξουσίας. Για να συμβεί αυτό χρειάζεται μια πολιτικά ώριμη κοινότητα που θα έχει επίγνωση ότι οι έννοιες της δημοκρατίας και της ελευθερίας περνάν μέσα από την ισότητα και την ισονομία όλων των μελών που συγκροτούν το κοινωνικό σώμα.

Η βία ορίζει την αμερικανική κουλτούρα

Saul Landau

Όταν ήμουν παιδί έπαιζα πολεμικά παιχνίδια (καουμπόυδες που σκοτώνουν Ινδιάνους). Οι φίλοι μου κι εγώ συνηθίζαμε να πυροβολούμε ο ένας τον άλλον, με όπλα-παιχνίδια φυσικά. Στη γειτονιά μου, το νότιο Μπρονξ, τα μεγαλύτερα μέλη συμμοριών είχαν αληθινά όπλα και μερικές φορές αντάλλασσαν πυρά. Όπως στις ταινίες! Τα κινούμενα σχέδια που λάτρευα ως παιδί ήταν γεμάτα βία, όπως στις πολεμικές ταινίες που το Χόλιγουντ αναπαρήγαγε κατά κόρον ως προπαγάνδα για τον πραγματικό πόλεμο κατά της Γερμανίας και της Ιαπωνίας.

Όταν ο Τζέιμς Χολμς θέρισε 12 ανθρώπους και τραυμάτισε σχεδόν 60 σ' έναν κινηματογράφο στο Κολοράντο, ένιωσα τη φρέσκια βία να εισέρχεται στο σώμα μου, σαν να με λιπαίνει μια μασέρ με υγρή εχθρότητα πριν ξεκινήσει το μασάζ. Η επιθετικότητα διείσδυσε στους πόρους μου, κατέκλυσε το μυαλό μου και κάλυψε τα κύτταρα της καρδιάς μου. Ενώ τα μέσα ενημέρωσης ανέφεραν τον αριθμό των πυροβολισμών, τα είδη των όπλων που κατείχε ο δολοφόνος και την ανατομία του παγιδευμένου με εκρηκτικά διαμερίσματα του Χολμς, ο πρόεδρος Ομπάμα και ο υποψήφιος Ρόμνεϊ έκαναν ήπιες δηλώσεις σχετικά με την ανάγκη για προσευχή και παρηγοριά στις οικογένειες των θυμάτων. Κανείς δεν αναφέρθηκε στον έλεγχο των όπλων ή την κουλτούρα της βίας που καθορίζει την Αμερική. Η ελευθερία φαίνεται να περιορίζεται μόνο στην οπλοκατοχή για την Εθνική Ένωση Όπλων και πολλά από τα μέλη της. Η βία, περισσότερο αμερικανική απ' ό,τι η μηλόπιτα και το μπέιζμπολ,

έχει αναχθεί σε μείζον κοινωνικό ζήτημα και σε σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας. Σχεδόν καθημερινά κάποιος πυροβολεί και σκοτώνει κάποιον άλλο σε αμέτρητες μητροπολιτικές περιοχές. Οικογένειες υποφέρουν, οι μπάτσοι λένε πως ερευνούν, ενώ οι εφημερίδες και οι τηλεοπτικοί σταθμοί αποκομίζουν καλές ιστορίες. Εγώ, όπως και δεκάδες εκατομμύρια άλλοι, βλέπω τις τηλεοπτικές ιστορίες αίματος κι εύκολα πέφτω στην παγίδα του εντυπωσιασμού από τα αποτελέσματα και τις συνέπειες της βίας. Αλλά τα μίντια ούτε αναλύουν ούτε ψάχνουν για τις βαθύτερες αιτίες του φονικού στην Aurora ή σε παρόμοιες φρικιαστικές πράξεις. Αντιθέτως τις χρησιμοποιούν για να πουλήσουν δελτία ειδήσεων, εφημερίδες και να προσελκύσουν διαφημιστές.

Πράγματι, τα μίντια μας εμποτίζουν με την κουλτούρα της βίας. Στις χολιγουντιανές και τηλεοπτικές ταινίες, ο βίαιος θάνατος έχει γίνει η μοναδική φόρμουλα για επαρκή τιμωρία. Οι κακοποιοί των ταινιών σκοτώνονται υποφέροντας ειδεχθώς – η δικαιοσύνη των ταινιών. Η βία ως πολιτιστική μεταφορά ταιριάζει σε μια χώρα η οποία για δεκαετίες έχει ζήσει συνεχόμενο πόλεμο, υποκινούμενο από τους ιδιοκτήτες της πολεμικής βιομηχανίας.

Το μακελειό στην Aurora συνέβη μετά τις σφαγές στα λύκεια Columbine, Virginia Tech, Fort Hood, στο σουπερμάρκετ της Τούσον, Αριζόνα και τους πτω πρόσφατους πυροβολισμούς στο Σικάγο και την Tuscaloosa. Παρότι διανύουμε έτος εκλογών, δεν έχουμε ακούσει κανέναν να μιλάει για θέσπιση περιορισμών στις πωλήσεις όπλων, ούτε κάποια δικαιολογημένη κριτική

για τις ολέθριες πολιτικές της Εθνικής Ένωσης Όπλων. Αντ' αυτού, η αμερικανική κοινή γνώμη έχει κατακλυστεί από αριθμούς σχετικά με τη βία μέσω των όπλων, που ξεκινούν αναφέροντας ότι περισσότερα από 84 άτομα σκοτώνονται καθημερινά με όπλα και φτάνουν έως το συγκλονιστικό στατιστικό στοιχείο ότι περισσότεροι από 30.000 θάνατοι σχετίζονται με όπλα ετησίως στη χώρα μας. Συγκρίνετε τη δική μας χρήση όπλων για δολοφονίες με εκείνη της Αγγλίας. Το 2010, οι ΗΠΑ βίωσαν 8.775 θανάτους από όπλα, σε σύγκριση με 58 φόνους στη Βρετανία. Τα όπλα μαζικών δολοφονιών έχουν γίνει ο αγαπημένος θησαυρός εκατομμυρίων Αμερικάνων που εγκαταλείπουν προφανείς πολιτικές προσωπικού συμφέροντος και μόνο με την υπόνοια ότι ένας πολιτικός θα προσπαθούσε να ελέγξει την οπλοκατοχή. Η Εθνική Ένωση Όπλων κρατάει τώρα το Κογκρέσο και τον Πρόεδρο στη θεσμική λαβή της, καθώς συλλέγει δολάρια από τους κατασκευαστές όπλων και πουλάει τη σαδιστική της τροφή σαν χριστιανικό ευαγγέλιο (αν ζούσε τώρα ο Ιησούς σίγουρα θα κατείχε μεγάλο οπλοστάσιο στο σπίτι του) για να ταΐσει την αμερικανική κοινωνία. Αλλά η βία στην Αμερική υπερβαίνει τον έλεγχο των όπλων.

Η βία καθορίζει την αμερικανική κουλτούρα. Όταν παρακολουθούμε παιδικά καρτούν ή οποιαδήποτε ταινία, βλέπουμε και ακούμε τις εικόνες και τους ήχους της επιθετικότητας απέναντι στους άλλους. Η αμερικανική εξωτερική πολιτική προβάλλει τη βία ως τη λύση στα προβλήματα. Βομβαρδίζουν το Κόσσοβο, τη Λιβύη. Εισβάλλουν στο Ιράκ ή τώρα στη Συρία. Βομβαρδίζουν το Ιράν. Οι χολιγουντιανές ταινίες, το επαγ-

γελματικό ποδόσφαιρο και χόκεϊ, τα βιντεοπαιχνίδια, όλα προωθούν τη βία για να θέλξουν το κοινό με το πρωταρχικό μέσο προσέλκυσής του. Η μπρουτάλ αρσενική κυριαρχία έχει γίνει η αισθητική της αμερικανικής «ψυχαγωγίας». Τα ΜΜΕ πουλάνε τη βία ακριβώς όπως η γλώσσα της βίας ορίζει τον πολιτικό λόγο. Στο Χόλιγουντ σπάνια βγαίνει μια ταινία στις αίθουσες χωρίς έναν καυγά και τον ήχο από μια γροθιά που χτυπάει ένα πρόσωπο, μία σφαίρα που διαπερνάει ένα κορμί ή ένα αυτοκίνητο που σπρώχνει εκτός δρόμου ένα άλλο. Το συνεχώς εξελισσόμενο σύστημα φυλακών μας, με τα ξαδερφάκια του στην πολεμική βιομηχανία, προσομοιάζει τη στρατιωτικοποίηση των τοπικών αστυνομικών δυνάμεων. Ο Πρόεδρος ηγείται της «επιτροπής δολοφονιών στο εξωτερικό» αποφασίζοντας ποιοι άνθρωποι θα πεθάνουν σήμερα. Από τη στιγμή που έχουμε συνηθίσει να εισβάλλουμε και να καταλαμβάνουμε άλλες χώρες, μεγαλώσαμε συνηθισμένοι σ' έναν παρατεταμένο πόλεμο, και νεότεροι άνθρωποι από εμάς γνωρίζουν και έχουν χρησιμοποιήσει όπλα εναντίον άλλων ανθρώπων στη Μέση Ανατολή. Ο στρατιώτης Ρόμπερτ Μπέιλς εξολόθρευσε γύρω στους 15 Αφγανούς (9 παιδιά), υποθέτουμε ως αποτέλεσμα των ψυχικών τραυμάτων του από τον πόλεμο. Είναι πιο εύκολο να ερμηνεύσουμε το άγχος του πολέμου ως κίνητρο για μια μαζική δολοφονία, παρά να καταλάβουμε γιατί κάθε δύο μήνες κάποιος αρχίζει να πυροβολεί ανθρώπους στο δρόμο, σε ένα πολυκατάστημα ή σε μια κινηματογραφική αίθουσα. Η βία του κράτους φοράει το μανδύα της νομιμότητας. Σκοτώνουμε ανθρώπους για την ασφάλειά μας μέσω βίντεο και μη επανδρωμένων όπλων στο Πακιστάν, την Υεμένη και τη Σομαλία, καθώς συνεχίζουμε τη βία στο εξωτερικό. Στην εποχή του αδιάδοτου πολέμου, με τις στοχευόμενες εκτελέσεις, την επίθεση στις βασικές ελευθερίες και τη χρήση τηλεκατευθυνόμενων αεροσκαφών για την προστασία της ασφάλειάς μας, ακόμη περνάμε εθνικό πένθος κάθε φορά που κάποιος «παρανοϊκός» σκοτώνει «αθώους» πολίτες – αντίθετα μ' εκείνους που πεθαίνουν στο εξωτερικό ως παράπλευ-

ρες απώλειες. Ο υψηλός εγχώριος φόρος αίματος εμφανίζεται ως μια παράλληλη στατιστική στις βίαιες ενέργειες που τελούνται στο εξωτερικό. Οι αμερικανοί στρατιώτες σκοτώνουν αφγανούς πολίτες. Οι «ομάδες κρούσης» της Αμερικής θερίζουν στο εξωτερικό κι εμείς πιθανώς αναρωτιόμαστε γιατί κάτι απ' αυτή την κουλτούρα της βίας και των σκοτωμών εμφανίζεται ίσως και πίσω στην πατρίδα. Ο πολεμικός προϋπολογισμός μας κυριολεκτικά αιχμαλωτίζει τη χώρα σε πόλεμο και στα χέρια της πολεμικής βιομηχανίας. Για τα βίαια εγκλήματα κατηγορούνται οι μειονότητες. Διαβάζουμε καθημερινά για φυλακισμένους (κυρίως μαύρους) που τιμωρούνται με θανατική ποινή. Αλλά τίποτα δεν παθαίνουν αυτοί που σχεδιάζουν όπλα, εκτός από το ότι βραβεύονται για την εξαιρετική δουλειά τους. Τα

αφεντικά τους, οι απόλυτοι πολιτιστικοί μεγιστάνες, δημιουργούν βία για το κέρδος. Είναι οι εμπνευστές της μοντέρνας αμερικανικής κουλτούρας.

Τώρα, ας προσευχηθούμε, αλλά έχετε έτοιμο το όπλο σας στον κινηματογράφο, όπου πιθανώς θα το χρειαστείτε την επόμενη φορά που κάποιος αφομοιώσει πάρα πολλή από τη βίαιη κουλτούρα μας και αποφασίσει να το παίξει Τζόκερ κατά τη διάρκεια κάποιας προβολής του Μπάτμαν ή να φέρει τη βία των καρτούν στους δρόμους.

Ο Saul Landau είναι δημοσιογράφος, κινηματογραφιστής και σχολιαστής. Είναι ομότιμος καθηγητής στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, Πομόνα. Συνεργάτης του Institute for Policy Studies. <http://www.zcommunications.org/violence-defines-american-culture-by-saul-landau>

Indignados:

Επαναορίζοντας το δικαίωμα του ανθρώπου να ονειρεύεται

Martha Sanchez

Αγανακτισμένοι της Ισπανίας:

Απόσπασμα από την έρευνα που διεξάγει η Σάντσεζ για το κίνημα 15-M, για λογαριασμό του Κέντρου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στη Νυρεμβέργη.

«Τι θα γίνει αν αρχίσουμε να εφαρμόζουμε το ξεχασμένο δικαίωμα να ονειρευόμαστε;»

Eduardo Galeano

Καλύπτοντας τα κενά του συστήματος

Ο αγώνας των ανθρώπων για τα οικονομικά και κοινωνικά τους δικαιώματα βρίσκεται πίσω από τις διαμαρτυρίες και τις κινητοποιήσεις των Ισπανών αγανακτισμένων. Αυτή η πρώτη διάσταση του κινήματος μπορεί να χαρακτηριστεί ως μία φάση καταγγελίας στην οποία αναγνωρίζονται και επισημαίνονται τα ελαττώματα του συστήματος. Αλλά υπάρχει και μία δεύτερη διάσταση, που βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, η οποία μπορεί προσωρινά να οριστεί ως διαδικασία πειραματισμού πάνω

στους νέους τρόπους διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δύο πλευρές αυτής της αναδυόμενης κατάστασης είναι πολύ σημαντικές: πρώτον, η διαδικασία κάλυψης των κενών του συστήματος και, δεύτερον, η συλλογική, αυτόνομη διαδικασία προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Τα κενά του συστήματος που στοχεύουν να καλύψουν οι αγανακτισμένοι είναι δύο ειδών. Από τη μία, είναι τα οργανικά κενά που έχουν δημιουργηθεί λόγω των άδειων σπιτιών (όταν έσπασε η οικιστική φούσκα στην Ισπανία άφησε πίσω της πλήθος κενά σπίτια: περίπου 6 εκατ. σπίτια – 20% του συνόλου – είναι ακόμη άδεια), λόγω των ανέργων (4.587.455 τον Ιούλιο 2012), λόγω του μεγάλου αριθμού ακατοχύρωτων μεταναστών που δεν έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη (σύμφωνα με το νόμο 16/2012) και λόγω του ό,τι το 24% του Ισπανικού πληθυσμού που ζει με τον κίνδυνο της κοινωνικής περιθωριοποίησης.

Από την άλλη πλευρά, έχουμε τα κενά του καπιταλισμού που έχουν συμβάλει στη δημιουργία μιας «δίψας» για έναν καλύτερο κόσμο. Η ανικανότητα του συστήματος να μάθει από τα παλιά και τα τρέχοντα προβλήματα ελαφρύνοντας τον πόνο των ανθρώπων (ο οποίος δεν μοιράζεται ισότιμα στον πληθυσμό) έδωσε χώρο στη συλλογική δράση και αλληλεγγύη, μέσα στην οποία ο πόνος αυτο-ανακουφίζεται. Αυτό μας οδηγεί στη δεύτερη διάσταση: τη διαφορετική αντίληψη για τα δι-

καιώματα που αναδύεται μέσα από αυτά τα κενά και τον τρόπο με τον οποίο αυτή η αντίληψη ριζώνει στην έννοια της αυτοοργάνωσης.

Οι αγανακτισμένοι προσδιόρισαν τον αγώνα τους με όρους ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά την ίδια στιγμή δημιούργησαν χώρους αλληλεγγύης και συλλογικής δράσης για να διασφαλίσουν ότι αυτά τα δικαιώματα γίνονται σεβαστά από την κοινότητα. Αυτό μπορεί να φανεί καλύτερα στο παράδειγμα της στέγασης: όταν, στην αρχή της κρίσης, έσπασε η οικιστική φούσκα, πολλοί ιδιοκτήτες έχασαν τα σπίτια τους, λόγω του αρπακτικού δανεισμού ή της απροκάλυπτης τραπεζικής απάτης. Έγιναν εξώσεις σε ενοικιαστές και ιδιοκτήτες, επειδή έχασαν τις δουλειές τους ή επειδή δεν μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τις αυξανόμενες υποχρεώσεις από τις υποθήκες.

Όλα αυτά οδήγησαν σε ένα παράδοξο σκηνικό, όπου αμέτρητες άστεγες οικογένειες στέκονται δίπλα σε εκατομμύρια άδεια σπίτια. Οι αγανακτισμένοι ένωσαν τις δυνάμεις τους με κολεκτίβες που ήταν ενεργές στον τομέα της στέγασης (όπως η «Πλατφόρμα γι' αυτούς που επηρεάζονται από Υποθήκες») και μαζί οργανώθηκαν προς την κατεύθυνση της άμεσης δράσης: πρώτα, οι ακτιβιστές ξεκίνησαν μια καμπάνια με στόχο τη διακοπή των εξώσεων (stop desahucios). Οι εξώσεις και οι κατασχέσεις είναι πληγή για την Ισπανία: μόνο πέρυσι, έγιναν 58.241 εξώσεις, αύξηση 22% σε σχέση με το 2010.

Το κίνημα πέτυχε να διακόψει περίπου 200 διαδικασίες εξώσεων τον προηγούμενο χρόνο. Μια ομάδα εργασίας δημιουργήθηκε μέσα στο κίνημα των αγανακτισμένων, η οποία στη συνέχεια δημιούργησε το Γραφείο Στέγασης (Oficina de Vivienda). Οι συνελύσεις στις γειτονιές αποτέλεσαν σημαντικό εργαλείο: άρχισαν να μαζεύουν πληροφορίες για τις εξώσεις στην περιοχή τους και οργάνωσαν κινητοποιήσεις των ακτιβιστών στις ημερομηνίες των εξώσεων.

Δεύτερον, οι αγανακτισμένοι προώθησαν ενεργά την πρωτοβουλία Dación en Pago, ζητώντας την ακύρωση του υποθηκευμένου χρέους μετά την παράδοση των κλειδιών της υποθηκευμένης ιδιοκτησίας. Με την πρωτοβουλία αυτή, οι ακτιβιστές κατάφεραν να μαζέψουν τις υπογραφές που απαιτούνται για μια νομοθετική ρύθμιση με λαϊκή πρω-

τοβουλία. Ο στόχος της ενέργειας αυτής είναι να γίνει μεταρρύθμιση στο στεγαστικό νόμο, για να μην εξαρτάται η αποπληρωμή των χρεών αποκλειστικά στη βούληση των τραπεζών.

Τρίτον, οι ακτιβιστές δημιούργησαν ένα Γραφείο Καταλήψεων, με άλλα λόγια, μια συμβουλευτική υπηρεσία για καταληψίες. Το κίνημα χρησιμοποιεί την κατάληψη με δύο τρόπους: από τη μία, κάποιοι χώροι καταλαμβάνονται για να εξυπηρετήσουν αυτοδιαχειριζόμενα πρότζεκτ, όπως ελεύθερα κοινωνικά-πολιτιστικά κέντρα ή γραφεία διαφόρων ακτιβιστικών ομάδων. Από την άλλη, η κατάληψη χρησιμοποιείται ως τακτική για την παροχή στέγης σε χιλιάδες ανθρώπους που έχασαν τα σπίτια τους λόγω της κρίσης.

Ένα επιτυχημένο παράδειγμα αυτού είναι το Corrala La Utopía στη

Σεβίλλη, όπου 32 οικογένειες, υποστηριζόμενες από μέλη του 15-M της Σεβίλλης, κατέλαβαν ένα άδειο κτήριο, ιδιοκτησία ενός μεσιτικού γραφείου, στις 16 Μαΐου 2012. Αυτές οι οικογένειες αντιμετώπιζαν σοβαρά προβλήματα στέγασης, σε πολλές απ' αυτές είχε γίνει έξωση ή κόντευε να γίνει κατάσχεση, αφού δεν είχαν αρκετό μηνιαίο εισόδημα για το νοίκι ή για τις υποχρεώσεις της υποθήκης. Ήρθαν σ' επαφή με μέλη του 15-M στη Σεβίλλη, τα οποία τις υποστήριξαν, τις έδωσαν συμβουλές και τις βοήθησαν να καταλάβουν το κενό κτήριο.

Μια νέα κουλτούρα δικαιωμάτων

Η δημιουργική και ριζοσπαστική άμεση δράση είναι αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της φάσης του κινήματος: συνδέει την αγανάκτηση »

των ακτιβιστών με τον αγώνα τους για ένα διαφορετικό σύστημα. Την ώρα που καταγγέλλουν τις αστοχίες του υπάρχοντος συστήματος, οι αγανακτισμένοι εμπλέκονται σε μια διαδικασία συλλογικής δημιουργίας μιας διαφορετικής κοινωνίας, ξεκινώντας από το τοπικό, καταλήγοντας στο παγκόσμιο. Ο αγώνας για τα ανθρώπινα δικαιώματα έχει τοποθετηθεί στο επίκεντρο της διαδικασίας αυτής.

Το κίνημα έχει στήσει ένα κοινωνικό εργαστήριο για τη δημιουργία μιας νέας κουλτούρας για τα δικαιώματα. Ο αγώνας αυτός δεν αφορά την παραχώρηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων από την κυβέρνηση· είναι μια πολιτική εξέγερση στην οποία οι άνθρωποι αρχίζουν να αποφασίζουν οι ίδιοι για τις ανάγκες τους και πώς μπορούν να αλληλοβοη-

θηθούν για να τις ικανοποιήσουν. Οι αγανακτισμένοι είναι εκούσια και ακούσια δημιουργοί ενός συστήματος δικαιωμάτων που βασίζεται στην αυτοδιαχείριση και την αυτονομία και όχι στις συμβατικές δομές εξουσίας και στην αντίληψη για τα δικαιώματα ως απορρέοντα από το κράτος.

Αντίθετα, οι αγανακτισμένοι πειραματίζονται με έναν κοινοτικό τρόπο διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Έχουν συνειδητοποιήσει ότι τα δικαιώματά τους κινδυνεύουν, εφόσον βασίζονται στις συμβατικές δομές εξουσίας (και στη λιτότητα και τα διαρθρωτικά προγράμματα που εφαρμόζουν οι κυβερνήσεις, αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις τους στα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα). Για το λόγο αυτό, η ανθρωπολόγος Razsa ισχυρίζεται ότι οι αγανακτισμένοι ανακαλύπτουν νέους τρόπους δημιουργίας δικαιωμάτων, οριζοντάς τα έτσι ώστε ο ορισμός τους να προσφέρει ταυτόχρονα τη δύναμη της συνειδητοποίησής τους.

Θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε αυτό ως πρότζεκτ αυτοοργάνωσης που δίνει ζωή σε μια παράλληλη δομή εξουσίας, στην οποία τα δικαιώματα καθορίζονται συλλογικά και υφίστανται μόνο εφόσον δημιουργούμε μαζί με τους άλλους τις συλλογικές δυνατότητες για την εφαρμογή τους. Όπως το εκφράζει ο ακτιβιστής Αντρέι Κούρνικ, είναι μια τακτική μικρών βημάτων για τη δημιουργία νέων μορφών εναλλακτικής εξουσίας. Αυτή η αντίληψη για τα δικαιώματα συνδέεται με την εναλλακτική άποψη για τη δημοκρατία που έχει το κίνημα των αγανακτισμένων: η δημοκρατία αρχίζει από τη στιγμή που οι πολίτες νοιάζονται ο ένας για τον άλλον και ενεργούν υπεύθυνα βάση αυτού, αναλαμβάνοντας την ευθύνη τόσο για τον εαυτό τους και την οικογένειά τους, όσο και για την κοινότητα, τη χώρα, τους ανθρώπους γενικά και τον πλανήτη ως ενιαίο. Αυτή η ευθύνη να νοιάζεσαι για τον άλλο βρίσκεται στη βάση των δικτύων του κινήματος· αφορά την ευθύνη που όλοι έχουμε ως κοινότητα ή συλλογικότητα να διασφαλίσουμε ότι οι άνθρωποι ικανοποιούν τις

ανάγκες τους, έχουν αξιοπρέπεια και συμμετέχουν, ελεύθεροι από καταναγκασμούς.

Υπό κατασκευή: Δημιουργώντας εναλλακτικές λύσεις

Θελήσαμε να δείξουμε στο άρθρο αυτό ότι οι αγανακτισμένοι είναι ενεργοί, βρίσκονται σε διάδραση με μια μεγάλη γκάμα μακροχρόνια ενεργών κοινωνικών οργανισμών και συλλογικοτήτων, εφαρμόζοντας εναλλακτικές προτάσεις ως προς το υπάρχον σύστημα. Προτάσεις που θα βοηθήσουν να δημιουργηθεί μια κοινωνία με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με αυτή την έννοια, θα ήταν σοφό να αφήσουμε πίσω το δίπολο κράτος/ιδιωτικής που αναγνωρίζει μόνο δύο μη ικανοποιητικές επιλογές (έλεγχος από το κράτος ή την αγορά) και να αναγνωρίσουμε ότι νέες εναλλακτικές προτάσεις υπάρχουν στο τραπέζι, βασισμένες κυρίως σε μια αποκεντρωμένη, κοινοτική αυτοδιαχείριση των κοινών αγαθών, εμπνευσμένη από την πολιτική, την κοινωνική οικονομία και την κουλτούρα και όχι από τη χρηματοοικονομία.

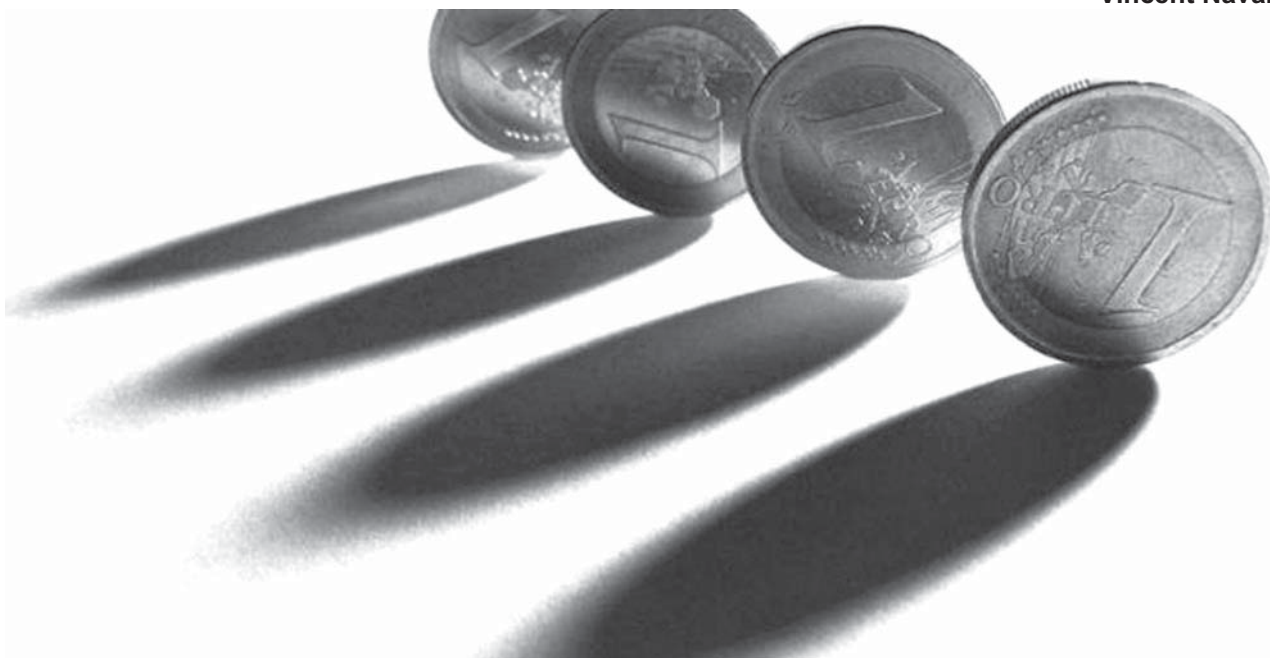
Οι αγανακτισμένοι προσπαθούν να δημιουργήσουν τους δικούς τους ελεύθερους χώρους με τις αρχές της αλληλεγγύης και της αυτοοργάνωσης. Πειραματίζονται με νέους τρόπους διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως μέρος ενός ευρύτερου πολιτικού αγώνα. Βασίζονται στη ριζοσπαστική φαντασία τους για να πετύχουν την απελευθέρωση της συλλογικής συνειδησης σε κάθε τομέα της κοινωνίας, προκειμένου αυτή να αμφισβητήσει την υπάρχουσα δομή εξουσίας και να την αντικαταστήσει με πολιτισμένες, οριζόντιες, αυτόνομες εναλλακτικές λύσεις.

Η Marta S. Dionis είναι συγγραφέας, ακτιβίστρια και ερευνήτρια για το «Center for Human Rights in Nuremberg», ενώ συμμετέχει ενεργά στο κίνημα των Indignados στην Ισπανία. Για περισσότερες πληροφορίες πάνω στη συγκεκριμένη έρευνα: <http://www.zcommunications.org/indignados-re-asserting-the-human-right-to-dream-by-marta-s-nchez>

Το Ευρώ Δεν έχει Πρόβλημα Οι Άνθρωποι έχουν

Vincent Navarro

Μία από τις φράσεις που συχνά γράφεται από οικονομικούς κύκλους στις Ηνωμένες Πολιτείες (και σε μικρότερο βαθμό στην Ευρώπη) είναι ότι «το ευρώ θα καταρρεύσει». Εκείνοι που επαναλαμβάνουν αυτή τη φράση ξανά και ξανά δεν φαίνεται να ξέρουν πώς ιδρύθηκε το ευρώ, από ποιον και προς όφελος ποίου. Αν ήξεραν την ιστορία του ευρώ, θα είχαν παρατηρήσει ότι οι μεγάλες δυνάμεις πίσω από το ευρώ έχουν κάνει πολύ καλά τη δουλειά τους και συνεχίζουν να την κάνουν. Όσο συνεχίζουν να επωφελούνται από την ύπαρξη του ευρώ, το ευρώ θα συνεχίσει να υπάρχει.

Ας ξεκινήσουμε με την ιστορία του ευρώ και τον κύριο λόγο της δημιουργίας του. Μετά την κατάρρευση του Τείχους του Βερολίνου φάνηκε πως η Ανατολική και η Δυτική Γερμανία θα μπορούσαν να επανενωθούν και – όπως το

δυτικογερμανικό καθεστώς ήθελε – να δημιουργηθεί για άλλη μια φορά η ενωμένη Γερμανία. Αυτή η πιθανότητα δεν χαροποιούσε τη δημοκρατική Ευρώπη. Δύο φορές τον 20ο αιώνα, η πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών έπρεπε να πάει σε πόλεμο για να σταματήσει τους επεκτατικούς στόχους μιας ενωμένης Γερμανίας. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις δεν ήθελαν να δουν τη μεταναζιστική Γερμανία επανενωμένη. Ο Πρόεδρος της Γαλλίας Φρανσουά Μιτεράν είχε δηλώσει ειρωνικά ότι «αγαπώ τη Γερμανία τόσο πολύ, που προτιμώ να βλέπω δύο Γερμανίες αντί για μία».

Η μόνη εναλλακτική λύση που είδαν αυτές οι κυβερνήσεις ήταν να βεβαιωθούν ότι η ενωμένη Γερμανία δεν θα γίνει μια απομονωμένη χώρα σε σχέση με όλες τις άλλες. Η Γερμανία έπρεπε να ενσωματωθεί στην Ευρώπη. Έπρεπε να εξευρωπαϊστεί. Ο Μιτεράν σκέφτηκε ότι ένας τρόπος για να γίνει

αυτό ήταν το γερμανικό νόμισμα, το μάρκο, να αντικατασταθεί από ένα νέο ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρώ. Αυτό θεωρήθηκε ότι θα αγκίστρωνε τη μεταναζιστική Γερμανία στη δημοκρατική Ευρώπη.

Το γερμανικό καθεστώς, όμως, έθεσε όρους. Ο ένας ήταν να δημιουργηθεί μια οικονομική αρχή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), που θα διαχειρίζεται το ευρώ και θα έχει ως μόνο στόχο να κρατήσει χαμηλά τον πληθωρισμό. Η ΕΚΤ έπρεπε να είναι κάτω από την ισχυρή επιρροή (δηλαδή υπό τον έλεγχο) της Γερμανικής Κεντρικής Τράπεζας, τη Bundesbank. Η άλλη προϋπόθεση ήταν να δημιουργηθεί το Σύμφωνο Σταθερότητας, το οποίο θα επιβάλλει δημοσιονομική πειθαρχία στα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης. Τα δημόσια ελλείμματα πρέπει να παραμένουν κάτω από το 3% του ΑΕΠ τους, ακόμη και σε περιόδους ύφεσης.

Για να καταλάβουμε γιατί οι άλλες χώρες δέχτηκαν αυτούς τους όρους, πρέπει πρώτα να καταλάβουμε ότι ο νεοφιλελευθερισμός (ο οποίος ξεκίνησε με τον Πρόεδρο Ρόναλντ Ρήγκαν στις ΗΠΑ και με την πρωθυπουργό Μάργκαρετ Θάτσερ στο Ηνωμένο Βασίλειο) ήταν η κυρίαρχη ιδεολογία στις χώρες αυτές. Μια σημαντική θέση του εν λόγω νεοφιλελεύθερου δόγματος ήταν η μείωση του ρόλου των κρατών όσο το δυνατόν περισσότερο, η ενθάρρυνση της ιδιωτικής χρηματοδότησης και η εγκατάλειψη της εγχώριας ζήτησης ως τρόπος τόνωσης της οικονομίας. Από αυτή την άποψη, η κύρια κινητήρια δύναμη της οικονομίας έπρεπε να είναι η αύξηση των εξαγωγών. Αυτές είναι οι ρίζες του προβλήματος, όχι του ευρώ, το οποίο βρίσκεται σε καλή κατάσταση, αλλά της ευημερίας του πληθυσμού σε αυτές τις χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα Δεν είναι Κεντρική Τράπεζα

Αυτό που μια κεντρική τράπεζα κάνει είναι να τυπώνει χρήμα και, με αυτό το χρήμα, να αγοράζει κρατικά ομόλογα, φροντίζοντας τα επιτόκια των ομολόγων αυτών να παραμένουν σε λογικά επίπεδα και να μην γίνονται υπερβολικά. Η κεντρική τράπεζα προστατεύει τα κράτη από την κερδοσκοπία της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Η ΕΚΤ, ωστόσο, δεν το κάνει αυτό. Το επιτόκιο του δημόσιου χρέους σε ορισμένες χώρες έχει εκτοξευθεί, επειδή η ΕΚΤ δεν έχει αγοράσει κάποιο ποσοστό από το χρέος τους για αρκετό καιρό. Η Ισπανία και η Ιταλία έχουν πλήρη επίγνωση αυτού του γεγονότος.

Αυτό που κάνει η ΕΚΤ, όμως, είναι να δανείζει πολλά χρήματα στις ιδιωτικές τράπεζες με πολύ χαμηλό επιτόκιο (κάτω του 1%), με τα οποία αγοράζουν κρατικά ομόλογα με πολύ υψηλά επιτόκια (6-7% στην Ιταλία και την Ισπανία). Πρόκειται για μια πολύ συμφέρουσα συναλλαγή γι' αυτές τις τράπεζες! Από τον περασμένο Δεκέμβριο, η ΕΚΤ έχει δανείσει πάνω από 1 τρις ευρώ σε ιδιωτικές τράπεζες, το ήμισυ των οποίων (500 δις ευρώ) στις ισπανι-

κές και στις ιταλικές τράπεζες. Αυτή η μεταφορά δημόσιου χρήματος (η ΕΚΤ είναι ένας δημόσιος φορέας) στον ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό τομέα γίνεται με τη δικαιολογία η εν λόγω ενίσχυση είναι αναγκαία για να σώσει τις τράπεζες και, ως εκ τούτου, για να εξασφαλίσει πίστωση προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και τις χρεωμένες οικογένειες. Τέτοια πίστωση, εντούτοις, δεν υπήρξε. Και οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες για να την αποκτήσουν.

Περισσότερα, η ΕΚΤ αγοράζει κρατικά ομόλογα στις δευτερογενείς αγορές από τα κράτη που βρίσκονται σε δύσκολη θέση, αλλά τα αγοράζει μ' ένα σχεδόν μυστικό τρόπο, σε πολύ μικρές δόσεις και για πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν επίγνωση αυτής της κατάστασης. Γι' αυτό τα υψηλά επιτόκια των δημόσιων ομολόγων μειώνονται προς στιγμή, όταν η ΕΚΤ αγοράζει ομόλογα, και στη συνέχεια αυξάνουν και πάλι, γεγονός που καθιστά πολύ δύσκολο για τα κράτη να τα υποστηρίξουν. Η ΕΚΤ θα πρέπει να ανακοινώσει ανοιχτά ότι δεν θα επιτρέψει το επιτόκιο των δημόσιων ομολόγων να ανέβει πάνω από ένα ορισμένο επίπεδο, καθιστώντας έτσι αδύνατο για τις χρηματοπιστωτικές αγορές να κερδοσκοπούν με αυτά. Αλλά η ΕΚΤ δεν το κάνει αυτό, αφήνοντας τα κράτη απροστάτευτα έναντι των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Σε αυτήν την περίπτωση, η συμφωνία ότι η Ισπανία και η Ιταλία πρέπει να μειώσουν το δημόσιο έλλειμά τους για να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν είναι αξιόπιστη. Η Ισπανία έχει μειώσει το δημόσιο έλλειμμα και παρόλα αυτά το επιτόκιο των ισπανικών ομολόγων αυξάνεται διαρκώς, αποδεικνύοντας ότι είναι η ΕΚΤ, όχι οι χρηματοπιστωτικές αγορές, που καθορίζει το επιτόκιο.

Ποιος Ελέγχει το Ευρωπαϊκό Οικονομικό Σύστημα;

Θεωρητικά, η ΕΚΤ θα έπρεπε να

είναι ο διαχειριστής του ευρώ. Αλλά αυτός που πραγματικά ελέγχει το ευρώ, καθώς και το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα, είναι η Bundesbank, η Γερμανική Κεντρική Τράπεζα. Έτσι φτιάχτηκε το ευρώ, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως. Αλλά υπάρχει κι ένας άλλος λόγος για τον οποίο το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα ελέγχεται από την Bundesbank και τις γερμανικές τράπεζες. Η επιρροή (σχεδόν σε σημείο ελέγχου) ήταν αποτέλεσμα μιας σειράς αποφάσεων που ελήφθησαν από τη γερμανική κυβέρνηση, ειδικά από τη σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση Schröder (Πρόγραμμα 2010), και συνεχίστηκε με τις συντηρητικές κυβερνήσεις της Μέρκελ, οι οποίες έδωσαν έμφαση στον τομέα των εξαγωγών, ως κινητήρια δύναμη της οικονομίας της. Ο Όσκαρ Λαφονταίν, υπουργός Οικονομικών του Schröder, ήθελε να χρησιμοποιήσει την εγχώρια ζήτηση ως κινητήρια δύναμη της γερμανικής οικονομικής ανάκαμψης. Πρότεινε την αύξηση των μισθών και των δημοσίων δαπανών. Έχασε κι έφυγε από το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, σχηματίζοντας ένα νέο κόμμα, Die Link/Η Αριστερά, και ο Σρέντερ (τώρα εργάζεται σε μια προσανατολισμένη προς τις εξαγωγές βιομηχανία) κέρδισε. Ως αποτέλεσμα της έμφασης στις εξαγωγές (η πλειοψηφία αυτών στην ευρωζώνη), οι γερμανικές τράπεζες πέτυχαν να συσσωρεύσουν ένα τεράστιο ποσό ευρώ. Αντί να χρησιμοποιηθούν αυτά τα ευρώ για να αυξηθούν οι μισθοί των γερμανών εργαζομένων (κάτι που θα τόνωνε όχι μόνο τη γερμανική οικονομία αλλά και το σύνολο της ευρωπαϊκής οικονομίας), οι γερμανικές τράπεζες έκαναν εξαγωγή ευρώ, επενδύοντας στην περιφέρεια της Ευρωζώνης. Οι επενδύσεις αυτές ήταν η αιτία της φούσκας των ακινήτων στην Ισπανία. Χωρίς γερμανικά χρήματα, οι ισπανικές τράπεζες δεν θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν αυτή τη φούσκα, η οποία βασίστηκε σε μια τεράστια κερδοσκοπία.

Πότε εμφανίστηκε η κρίση στην Ισπανία;

Όταν οι γερμανικές τράπεζες στα-

μάτησαν να δανείζουν την Ισπανία ως αποτέλεσμα του πανικού τους (οι ίδιες είχαν μολυνθεί με τοξικά χρηματοπιστωτικά προϊόντα από τις τράπεζες των ΗΠΑ), η φούσκα των ακινήτων κατέρρευσε, δημιουργώντας μια τρύπα στην ισπανική οικονομία που ισοδυναμεί με το 10% του ΑΕΠ της, όλα μέσα σε λίγους μήνες. Ήταν ένα οικονομικό τσουνάμι, μια πραγματική καταστροφή. Αμέσως, ο εθνικός δημόσιος προϋπολογισμός πέρασε από πλεόνασμα σ' ένα τεράστιο έλλειμμα, εξαιτίας της κατάρρευσης των εσόδων. Αυτό δεν είχε καθόλου σχέση με αύξηση των δημόσιων δαπανών (η Ισπανία είχε τις χαμηλότερες δημόσιες δαπάνες κατά κεφαλή μέσα στην ΕΕ-15), αλλά με τη δραματική μείωση των εσόδων. Η έμφαση από την Τρόικα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και ΔΝΤ) στο γεγονός ότι η Ισπανία πρέπει να μειώσει ακόμη περισσότερο τις δημόσιες δαπάνες της είναι μεγάλο λάθος, διότι το δημόσιο έλλειμμα δεν έχει προκληθεί από την αύξηση των δαπανών (όπως αναφέρουν τα επιτόκια σχόλια της καγκελαρίου Μέρκελ για «υπερβολή του ισπανικού δημόσιου τομέα»). Ένας λόγος επιπλέον, οι περικοπές αυτές προκαλούν μια τεράστια ύφεση.

Ποιος είναι ο σκοπός της οικονομικής βοήθειας;

Η επίσημη ρητορική λέει ότι οι οικονομικές αρχές της ευρωζώνης έχουν διαθέσει στην Ισπανία 100 δις ευρώ για να βοηθήσει τις τράπεζές της. Η πραγματικότητα, όμως, είναι πολύ διαφορετική. Οι ισπανικές τράπεζες και το ισπανικό κράτος είναι βαθιά χρεωμένο. Οφείλουν πολλά χρήματα σε ξένες τράπεζες, συμπεριλαμβανομένων των γερμανικών τραπεζών, που έχουν δανείσει σχεδόν 200 δις ευρώ στην Ισπανία. Αυτές οι τράπεζες θέλουν να πάρουν τα χρήματά τους πίσω. Γι' αυτό τα 100 δις ευρώ έχουν εγκριθεί από το γερμανικό κοινοβούλιο. Ο Peter Bofinger, οικονομικός σύμβουλος της γερμανικής κυβέρνησης, το έθεσε ξεκάθαρα: «Αυτή η βοήθεια δεν αφορά στις χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα (όπως η Ισπανία), αλλά στις δικές μας τράπεζες που κατέχουν

μεγάλο μέρος του ιδιωτικού χρέους σε αυτές τις χώρες». (Chatterjee Pratar, «Διασώζοντας τη Γερμανία: Η ιστορία πίσω από το ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό κόστος» [28/05/42]). Δεν θα μπορούσε να ειπωθεί καλύτερα.

Αν οι ευρωπαϊκές αρχές ήθελαν να βοηθήσουν την Ισπανία, θα έπρεπε να δανείσουν τα χρήματα με πολύ χαμηλό επιτόκιο σε ισπανικούς κρατικούς πιστωτικούς οργανισμούς (όπως η ICO, Επίσημο Πιστωτικό Ινστιτούτο), επιλύοντας το τεράστιο πρόβλημα έλλειψης πίστωσης στην Ισπανία. Αυτή η εναλλακτική λύση, φυσικά, δεν συζητήθηκε ποτέ.

Πού έγκειται το υποτιθέμενο πρόβλημα με το ευρώ;

Το γεγονός ότι η Ισπανία έχει ένα τεράστιο πρόβλημα ρευστότητας δεν σημαίνει ότι το ευρώ έχει πρόβλημα. Πολλές περιφερειακές κυβερνήσεις δεν μπορούν να πληρώσουν τους δημόσιους υπαλλήλους τους λόγω έλλειψης χρημάτων. Είναι γεγονός ότι οι τεράστιες διαφορές στη ρευστότητα εντός της ευρωζώνης είναι προς όφελος των γερμανικών τραπεζών. Σήμερα, υπάρχει ροή κεφαλαίου από την Ισπανία στη Γερμανία, ενισχύοντας τις γερμανικές τράπεζες και κάνοντας τα γερμανικά κρατικά ομόλογα πολύ ασφαλή. Το γεγονός ότι υπάρχει μια τεράστια κρίση με τεράστια ποσοστά ανεργίας στις χώρες της περιφέρειας δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι το ευρώ είναι σε κρίση. Θα ήταν σε κρίση μόνο αν αυτές οι περιφερειακές χώρες, όπως η Ισπανία, έβγαιναν από το ευρώ. Αυτό θα σήμαινε την κατάρρευση των γερμανικών τραπεζών και του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αλλά αυτό δεν πρόκειται να συμβεί. Τα μέτρα που λαμβάνονται στην Ισπανία και σε άλλες περιφερειακές χώρες, με την υποστήριξη της τρόικας, από τις ισπανικές και άλλες κυβερνήσεις είναι αυτά που οι συντηρητικές δυνάμεις ονειρεύονταν πάντα: μείωση μισθών, κατάργηση κοινωνικής πρόνοιας, διάλυση κοινωνικού κράτους κ.ο.κ. Ισχυρίζονται ότι το κάνουν λόγω των οδηγιών από τις Βρυξέλλες, τη Φρανκφούρτη, ή το Βερολίνο. Μεταθέτουν τις ευθύνες

στους ξένους παράγοντες, οι οποίοι υποτίθεται ότι τους αναγκάζουν να το κάνουν. Πρόκειται για αποποίηση των ευθυνών και ανάθεσή τους στον εξωτερικό παράγοντα. Το κυρίαρχο σλόγκαν είναι: «Δεν υπάρχει άλλη λύση!»

Όταν ο κ. Μάριο Ντράγκι, πρόεδρος της ΕΚΤ, καλεί τον κ. Μαριάνο Ραχόι, ισπανό πρόεδρο της πιο συντηρητικής κυβέρνησης στην Ε.Ε., που πλησιάζει στο Κόμμα του Τσαγιού των ΗΠΑ, του λέει ότι, προκειμένου να τον βοηθήσει, θα πρέπει να κάνει μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας (δηλαδή να διευκολύνει τους εργοδότες να απολύουν εργάτες). Είναι αρκετά ανοιχτός σε αυτό. Σε μια πρόσφατη συνέντευξη Τύπου (9 Αυγούστου 2012), ο κ. Ντράγκι ήταν αρκετά σαφής. Η ΕΚΤ δεν θα αγοράζει ισπανικά ομόλογα δημοσίου, εκτός εάν η ισπανική κυβέρνηση πάρει σκληρά, αντιλαϊκά μέτρα, όπως η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας, η μείωση των συνταξιοδοτικών παροχών και η ιδιωτικοποίηση του κράτους πρόνοιας. Η κυβέρνηση Ραχόι ευχαρίστως θα ακολουθήσει αυτές τις οδηγίες. Έχει ήδη προβεί σε πολλές περικοπές και σχεδιάζει περικοπές 120 δις ευρώ μέσα στα επόμενα δύο χρόνια. Το ευρώ και το σύστημα της διακυβέρνησης λειτουργούν όμορφα γι' αυτούς που κυριαρχούν εντός της Ευρωζώνης σήμερα. Η ΕΚΤ δίνει εντολή στις κυβερνήσεις της νομισματικής ζώνης να διαλύσουν την κοινωνική Ευρώπη και αυτές το κάνουν. Είναι αυτό που ο καλός φίλος μου Jeff Faux, ένας από τους ιδρυτές του Ινστιτούτου Οικονομικής Πολιτικής στην Ουάσιγκτον, συνήθιζε να λέει «διεθνείς ταξικές συμμαχίες», αναφερόμενος στη συμμαχία μεταξύ των κυρίαρχων τάξεων σε όλο τον κόσμο. Αυτή η συμμαχία λειτουργεί σαφώς μέσα στην ευρωζώνη σήμερα. Λόγω αυτού του γεγονότος, το ευρώ θα συνεχίσει να υπάρχει για πολύ, πολύ καιρό.

Ο Vincent Navarro είναι καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Johns Hopkins στις ΗΠΑ και στο Pompeu Fabra University στην Ισπανία.

<http://www.zcommunications.org/the-euro-is-not-in-trouble-the-people-are-by-vincent-navarro>

Συνέντευξη του Ernesto Lalo Paret

Ο ERNESTO «LALO» PARET μεγάλωσε σε μια από τις πιο κακόφημες παραγκουπόλεις έξω από το Μπουένος Άιρες. Ακολουθώντας το παράδειγμα της μητέρας του, σύντομα έγινε ένας δραστήριος αγωνιστής, βοηθώντας όχι μόνο στον αγώνα για τα δικαιώματα της κοινότητας του, αλλά και να οργανωθούν τα μέλη της σε συγκεκριμένες οικονομικές ομάδες. Μετά την οικονομική κρίση του 2001, έγινε βασικό μέλος της κίνησης *Ανακτήστε τα Εργοστάσια* και συμμετείχε στην οργάνωση αμέτρητων εργοστασίων εξαγοράς με επακόλουθη μετατροπή τους σε επιτυχημένα εγχειρήματα. Ο «Lalo» έγινε γρήγορα μια αξιόπιστη πηγή για την ταινία *The Take*. Τέλος συμμετείχε στην οργάνωση του εργοστασίου Forja με τις λέξεις «Καταλαμβάνω, αντιστέκομαι, και παράγω». Σήμερα είναι μέλος του κινήματος *The Working World*, το οποίο προσπαθεί να διατηρήσει το συνεταιριστικό κίνημα στην Αργεντινή.

Νώντας Σκυφτούλης: Εμείς απέναντι στο ιδιωτικό-κρατικό προτάσσουμε το δημόσιο-κοινωνικό ως φορέα ιδιοκτησίας των πάντων. Ότι όλα ανήκουν στην ευρύτερη κοινότητα, ωστόσο οι επιμέρους δραστηριότητες ανήκουν σ' όσους δραστηριοποιούνται. Επομένως, τα αυτοδιαχειριζόμενα εργοστάσια πρέπει να ανήκουν στους εργάτες αποκλειστικά ή στην ευρύτερη κοινότητα με εργατική διαχείριση;

Ernesto Lalo Paret: Μοιραζόμαστε απόλυτα αυτή την έννοια της ιδιοκτησίας στη δικιά μας συλλογικότητα. Όσον αφορά το θέμα των εργοστασίων, η δικαστική υπόθεση συνήθως μένει ανοιχτή και θα πρέπει κάπως να τη διαχειριστούμε, γιατί πρόκειται για μια πτώχευση. Οι συλλογικότητες θα πρέπει με κάποιον τρόπο να λύσουν αυτή την υπόθεση. Και ο νόμος και η καθεστηκυία τάξη λένε ότι το θέμα της ιδιοκτησίας θα πρέπει κάποια στιγμή να το λύσουμε. Γιατί αν δε λύσουμε το θέμα της ιδιοκτησίας, δε μπορούμε να είμαστε νόμιμοι και να συμμετέχουμε στην καπιταλιστική αγορά. Αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις, η τελευταία από τις ανησυχίες που έχουμε εμείς ως εργατική τάξη είναι το θέμα της ιδιοκτησίας. Είμαστε αναγκασμένοι να λύσουμε τα θέματα της ιδιοκτησίας, αλλά πάντα αυτό το πρόβλημα μένει τελευταίο. Έχοντας υπόψη ότι όλες αυτές οι συλλογικότητες είναι αυτόνομες, καθεμία βρίσκει διαφορετικό τρόπο να λύσει το δικαστικό αυτό ζήτημα. Οπότε μένει μια συζήτηση αρκετά σημαντική, το «τι είναι ιδιοκτησία». Το ζήτημα της ιδιοκτησίας αντιτίθεται στις αξίες με τις οποίες γίνεται μετάβαση σ' ένα καινούριο μοντέλο

σχέσεων, το κοινικό. Η βασική μας ανησυχία είναι να μπορέσουμε να ξαναβάλουμε μπρος την παραγωγή. Αλλά στο τέλος πρέπει να λύσουμε και το θέμα της ιδιοκτησίας.

Ν.Σ.: Η ερώτηση ήταν τελείως θεωρητική, για μία εξιδανικευμένη επιλογή μας, άσχετα από συγκεκριμένα προβλήματα. Γιατί μας περιέγραψες ότι η κοινότητα το υπεράσπιζε το εργοστάσιο;

Ε.Λ.: Καταρχήν να ξεκαθαρίσουμε ότι οποιαδήποτε λύση επιτρέπει τη διατήρηση των θέσεων εργασίας είναι θεμιτή, είναι αποδεκτή από εμάς. Οπότε αυτό οδηγεί σε μία ποικιλομορφία λύσεων, που σε πολλές περιπτώσεις έχουν ιδεολογική βάση, ενώ σε άλλες όχι. Σκεπτόμενοι ότι αυτό το καινούριο μοντέλο λειτουργίας των επιχειρήσεων έχει δημιουργήσει κι έναν καινούριο τρόπο δράσης, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να σεβαστούμε τις αποφάσεις αυτών που συμμετέχουν στις συλλογικότητες. Διότι σε κάθε περίπτωση αυτό που κάνει η συλλογικότητα είναι να ενδυναμώνει μία γενικότερη ιδέα. Αν καταφέρουν να λειτουργήσουν ξανά το εργοστάσιο, ήδη θα αποδείξουν ότι είναι δυνατό να κάνουνε πολλά πράγματα πέρα από αυτό. Ένα πολύ βασικό ζήτημα είναι ότι δεν πρέπει να πάψουμε να είμαστε εργαζόμενοι, να μη χάσουμε αυτή την ιδιότητα. Δεν είμαστε επιχειρηματίες. Γιατί σε πολλές περιπτώσεις προσπαθούν να μας πείσουν ότι πλέον είμαστε επιχειρηματίες. Κι επειδή η διαδικασία επιβλήθηκε απ' έξω, κανένας στην πραγματικότητα εργαζόμενος δεν θέλει να χάσει την ιδιότητα του, γιατί αυτή η διαδικασία είναι αποτέλεσμα των περιορισμών

που έβαλε το αφεντικό.

Νίκος Ιωάννου: Μπορείς να φανταστείς ένα ανακτημένο εργοστάσιο της Αργεντινής που παράγει π.χ. βιομηχανικά εξαρτήματα, να ανταλλάσσει βιομηχανικό εξοπλισμό με δομικά υλικά από την ανακτημένη BIOMET, στη Θεσσαλονίκη, για την κτιριακή του επέκταση, χωρίς διαμεσολάβηση τμήματος;

E.L.: Εγώ θέλω να πάρω θάρρος και να σκεφτώ οποιαδήποτε κατάσταση ανταλλαγής η οποία θα μπορούσε να ενδυναμώσει αυτές τις διαδικασίες. Δεν θα ήθελα να περιοριστώ στο να σκεφτώ μία μόνο δυνατότητα, γιατί αυτό θα ήταν κάτι ιδεαλιστικό, μία ιδεατή κατάσταση. Αυτό που λες εσύ θα ήταν το ιδεατό. Αλλά το σημαντικό είναι το εφικτό. Να μπορούμε να πούμε «Αυτό θα ήταν μία δυνατότητα;» «Ναι, πράγματι, θα ήταν μία δυνατότητα». Αλλά δεν θα περιοριστώ μόνο σ' αυτή τη δυνατότητα. Γιατί όταν φτάνει η στιγμή να μοιραστούνε τα κέρδη ανάμεσα στους εργαζόμενους, δεν αξιολογούμε το με ποιον τρόπο καταφέραμε να έχουμε κέρδη. Αυτό που αξιολογούμε είναι το αν τελικά θα καταφέρουμε να ζήσουμε αξιοπρεπώς από την ίδια την εργασία μας. Οπότε, οποιαδήποτε από τις δυνατότητες που υπάρχουν θα με κάνουν να αξιολογήσω θετικά την προσπάθεια που 'χω κάνει στην εργασία μου είναι θεμιτή.

N.S. Το ζαπατίστικο κίνημα έδωσε ένα νέο νόημα, μία νέα γλώσσα στο διεθνές αντικαπιταλιστικό κίνημα. Εισήγαγε ένα νέο διαφωτισμό. Μπορούμε να ονομάσουμε «ζαπατισμό στις πόλεις» αυτή τη νέα δραστηριότητα, αυτά τα νέα εγχειρήματα;

E.L.: Στην Αργεντινή έχω συνεχώς μία συζήτηση σχετικά με το ποιο είμαστε εμείς. Οι Ζαπατίστας λένε ότι «Εμείς είμαστε όλοι. Όλοι είμαστε εμείς». Και το συμμερίζομαι αυτό. Θα πρέπει βέβαια να αναγνωρίσουμε ότι αυτή η προοπτική δεν είναι στις προτεραιότητες του εργατικού κινήματος. Υπάρχει μία καπιταλιστική κουλτούρα στην εργατική τάξη,

οπότε αυτή η διαδικασία παίρνει καιρό. Πιθανό να δεις και εργοστάσια τα οποία ακολουθούν ένα μοντέλο με το οποίο δεν συμφωνείς. Αλλά αυτό το μοντέλο σίγουρα είναι αποτέλεσμα του εφικτού. Εμείς έχουμε πολύ καλή σχέση με τα *caracoles*, τις τοπικές κυβερνήσεις των Ζαπατίστας. Αλλά πρόκειται για ένα μερικό ζήτημα του κινήματος των εργοστασίων. Στην πραγματικότητα πολλοί από τους εργαζόμενους δεν ξέρουν τι είναι ο ζαπατισμός. Αν ρωτάς εμένα, εγώ ασπάζομαι πλήρως την ιδεολογία του ζαπατισμού. Αλλά δεν θα μπορούσα να φτάσω στο να πω ότι αυτές οι διεργασίες του Μπουένος Άιρες αντιπροσωπεύουν έναν ζαπατισμό των πόλεων. Αν έρθεις στην Αργεντινή και δεις τα εργοστάσια μπορείς να πεις για κάποια ότι είναι ζαπατιστικά, για κάποια άλλα όμως όχι.

N.S. Ένα σύνθημα των Ζαπατίστας, το οποίο είναι γενικά καλό, είναι το «Τίποτε για μας. Όλα για Όλους». Σαν αυτά τα όλα να είναι απαραίτητα και καλά κι απλώς να πρέπει να τα μοιραστούνε. Μήπως πρέπει σε μια προοπτική να το αντικαταστήσουμε με το «Όλοι για όλα», απαντώντας και στην καπιταλιστική αφθονία των αχρείαστων προϊόντων; Με τη συμμετοχή όλων στη απόφαση του προϊόντος και στη διαχείριση και στη διεύθυνση.

E.L.: Δεν μοιράζονται όλοι αυτή τη φιλοσοφία, αλλιώς δεν θα υπήρχαν τόσοι άνθρωποι με γιοι, τεράστια σπίτια κ.λπ. Αυτοί οι λίγοι που έχουν τόσα πολλά θα έπρεπε να υπόκεινται σε ένα πιο συλλογικό κριτήριο. Θα έπρεπε να καταλάβουνε ότι αυτά που υπάρχουν φτάνουν για όλους. Αυτό θα ήταν δύσκολο, γιατί πιστεύω ότι σίγουρα κάποιοι δεν θα είχαν διάθεση να τα μοιραστούνε. Αυτή η ιστορία ξεκινά στις απαρχές του πολιτισμού. Οπότε φτάνουμε σε υπαρξιακά ζητήματα, γιατί συνειδητοποιούμε ότι δεν είχαν όλοι τις ίδιες ευκαιρίες στη ζωή και στην ύπαρξη από τη γέννησή τους. Δεν είναι μόνο λοιπόν ένα ιδεολογικό ζήτημα, αλλά φιλοσοφικό ζήτημα. Γιατί αυτό που θα έπρεπε να δημιουργήσουμε από

την αρχή θα ήταν οι ίδιες οι αξίες, τι αξιολογούμε και τι δεν αξιολογούμε. Στην προσπάθειά μας να επαναξιολογήσουμε τις αξίες και τις συμπεριφορές, δεν θα είναι εύκολο να αλλάξουμε τις στάσεις ζωής των λίγων που κατέχουν τα πολλά. Η ανθρώπινη φυλή υπόκειται ακόμη σε θεσμούς τους οποίους έχει δημιουργήσει, όπως τα κόμματα, η θρησκεία... Γ' αυτό μια διατύπωση θα ήταν ότι δεν πρόκειται απλώς για επανάσταση μα για εξέλιξη. Θα έπρεπε να αρχίσουμε να αναζητούμε τρόπους εμπλουτισμού αυτής της φιλοσοφίας. Διαθέτει πολλά κοινωνικά υποκείμενα που δημιουργούν καινούριες εμπειρίες. Γ' αυτό κι εμείς συχνά λέμε ότι αποβάλλαμε το φόβο του να ξεκινήσουμε να αναζητούμε αυτή την καινούρια φιλοσοφία, την καινούρια κοσμοθεωρία. Θα πρέπει να πείσουμε όλο τον κόσμο να κάνει αυτή την αναζήτηση. Δεν είναι εύκολο, αλλά οι κρίσεις είναι σημαντικές, βοηθάνε πολύ αυτές τις διαδικασίες.

N.I.: Είναι πιο εύκολο ή πιο δύσκολο ένα εργοστάσιο που το εκμεταλλεύονται οι εργαζόμενοι να παράγει προϊόντα που επηρεάζουν θετικά την ποιότητα ζωής και την αναβαθμίζουν, δηλαδή από το παπούτσι που μπορεί να κατασκευάζει ένα εργοστάσιο μέχρι ένα άλλο προϊόν, ώστε το εγχείρημα να αποκτήσει πολιτισμικό προβάδισμα όσον αφορά το προϊόν, ξεφεύγοντας έτσι απ' το καπιταλιστικό μοντέλο του «πουλάμε τα πάντα για να κερδίσουμε»;

E.L.: Η εργατική τάξη αποτελείται από υποκείμενα τα οποία συχνά έχουνε πολύ βασικές αρχές. Βασικές από την άποψη ότι απευθύνονται στις βασικότερες ανάγκες της ζωής. Αυτό που σκέφτεται κυρίως ο εργαζόμενος είναι να μπορεί να προσφέρει κάτι στα παιδιά, να μπορεί να ζήσει αξιοπρεπώς από την εργασία του. Και σε πολλές περιπτώσεις σκέφτεται ότι θα μπορούσε να δώσει τη δυνατότητα στο γιο του να ζήσει καλύτερα από ό,τι ζούσε ο ίδιος. Η συλλογική δράση των εργαζόμενων είναι αυτή που

ασυνείδητα δημιουργεί συνείδηση. Κι αυτή η συνείδηση δημιουργείται καθημερινά κυρίως από τα λάθη μας. Σε αρκετές περιπτώσεις τον εργαζόμενο δεν τον ενδιαφέρει ο βαθμός της θυσίας που θα κάνει, για να μπορέσει να ανακτήσει την επιχείρηση. Χθες άκουσα από τους εργαζόμενους της BIOMET κάτι το οποίο το ακούω τακτικά από όλους τους εργαζόμενους στις ανακτημένες επιχειρήσεις, ότι «αν χρειαστεί να δουλεύουμε τέσσερις μήνες δωρεάν, θα το κάνουμε προκειμένου να ανακτήσουμε την επιχείρηση». Γιατί αυτή η δυνατότητα, να κάνουμε πραγματικότητα αυτό το μοντέλο, μετατρέπεται σε πρόκληση τόσο ατομική όσο και συλλογική. Και θα αντισταθούμε οπωσδήποτε. Γιατί πιθανώς θα είναι το σημαντικότερο πράγμα που θα συμβεί στη ζωή μας. Με κάθε τρόπο θα επιμείνουμε. Οπότε υπάρχει μια ευθύνη απ' αυτούς που έχουν τη γνώση να βοηθήσουν αυτή τη διαδικασία για να γίνει ευκολότερη. Βρισκόμαστε στην εμβρυακή περίοδο όλων αυτών των πραγμάτων. Και είναι ευθύνη όλων μας να γίνει πραγματικότητα η BIOMET π.χ. Και είναι πολύ σημαντικό για τις κοινωνικές οργανώσεις και τα κινήματα να στηρίξουν αυτή την προσπάθεια και να ανάψουν ένα φυτίλι κι έπειτα θα δούμε ότι πολύς κόσμος που πριν δεν ήθελε να εμπλακεί στη διαδικασία, ξαφνικά δηλώνει τη δέσμευσή του. Κι έχει διάθεση αυτός ο κόσμος να λαθέψει και να δεχτεί ότι έκανε λάθος.

N.I.: Θα επιμείνω στην περίπτωση που θα μπορούσε η συλλογικότητα ή η συνέλευση των εργαζομένων σε ένα εργοστάσιο ή τα άτομα που συμμετέχουν να σκεφτούν ότι πέρα από το ότι πρέπει να παράγουμε για να ζήσουμε πρέπει να δούμε και τι παράγουμε. Εξάλλου, όταν ενδυναμώνουμε το προϊόν μ' ένα τέτοιο πλαίσιο, γινόμαστε ακόμη πιο δυνατοί εμείς, ως συνεταιρισμός, ως παραγωγή, ακόμη και ως οικονομική δύναμη.

E.L.: Συμφωνώ, γιατί όταν λέμε ότι η εργατική τάξη έχει κάποιες πολύ βασικές ανάγκες, μέσα σ' αυτές

είναι να μπορεί να ζει σ' ένα καλό περιβάλλον. Όμως βρισκόμαστε σε ένα πολύ αρχικό στάδιο και οι προτεραιότητες της συνέλευσης είναι πολύ διαφορετικές. Και αυτή η κατάσταση είναι ευθύνη όλων να γίνει πραγματικότητα. Και όταν έρθει η ώρα οι εργαζόμενοι θα τη δεχθούν.

N.S.: Π.χ. η BIOMET βγάζει κόλλες πλακιδίων και σοβάδες. Δεν μπορεί αμέσως να βγάλει οικολογική κόλλα στην πρώτη φάση, της επιβίωσης, αλλά τουλάχιστον το έχει υπόψη της. Αυτό εννοούμε συμμετοχή στο προϊόν.

L.P.: Πιθανώς θα το κάνουν, αλλά το θέμα είναι πώς θα το κάνουν. Μιλάμε για ένα εντελώς διαφορετικό μοντέλο παραγωγής και θα έπρεπε κι άλλοι τομείς της κοινωνίας να εμπλακούν στη διαδικασία αποφάσεων.

N.I.: Παράδειγμα, όπως το βλέπω απ' τη δουλειά μου, θα μπορούσαν να βγάλουν κόλλα με φυτικές ίνες. Έτσι θα γλυτώναμε και πολλά χρήματα από τις εισαγωγές χημικών ουσιών και πρώτων υλών. Οπότε θα μπορούσαν να ρίξουν και το κόστος της παραγωγής.

L.P.: Συμφωνούμε. Θα έπρεπε επομένως να βρούμε κάποιον ειδικό να μας βοηθήσει να δώσουμε μεγαλύτερη ποικιλομορφία στην παραγωγή, να πουλήσουμε νέα προϊόντα, κι αυτός ο ειδικός να είναι έτοιμος να μοιραστεί την πρόκληση που περνάνε οι εργαζόμενοι. Γιατί σ' αυτά τα εγχειρήματα βλέπουμε ότι αυτός που κατέχει μια γνώση πιστεύει ότι τα πράγματα πρέπει να γίνονται με συγκεκριμένο τρόπο. Όσοι κατέχουν τη γνώση σε κάποιους τομείς, δεν μπορούν να φανταστούν ότι μπορεί να αποφασίζουμε συλλογικά. Αναλογιστείτε ότι οι μηχανικοί που έρχονται στα εργοστάσια, το πρώτο πράγμα που μας λένε είναι ότι δεν μπορεί να λειτουργεί το εργοστάσιο σ' ένα κλίμα διαρκών συζητήσεων και συλλογικής λήψης των αποφάσεων. Σε πολλά απ' αυτά τα εργοστάσια, όμως, βρίσκονται συνάδελφοι επαγγελματίες που

συνειδητοποιούν ότι αυτή είναι η πρόκληση. Έχουμε περιπτώσεις όπου κάποιος ειδικός έρχεται σ' ένα εργοστάσιο με μια μεγάλη ιδέα για το πώς πρέπει να λειτουργεί και στη συνέχεια, συζητώντας με τους εργαζόμενους, μετασχηματίζεται η γνώμη του. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ο εργαζόμενος έχει εσωτερικεύσει μια συγκεκριμένη εργασιακή συμπεριφορά και θα είναι πολύ δύσκολο να αλλάξει. Είναι μια διαδικασία που μπορεί να πάρει πολύ καιρό, και σ' αυτόν τον καιρό οι εργαζόμενοι το πληρώνουν με το πετσό τους. Το πλεονέκτημα που έχουν οι εργαζόμενοι είναι ότι δέχονται πως θα γίνουν και λάθη.

N.I.: Και στην Αργεντινή και σ' όλο τον κόσμο, όπου λειτουργούν τέτοια εργασιακά εγχειρήματα, είτε πρόκειται για τον τομέα της γεωργίας είτε της βιοτεχνίας είτε της βιομηχανίας, εμφανίζονται παραδείγματα εργοστασίων που έχουν μεγάλες διαφορές στον τρόπο της παραγωγής ή της λειτουργίας τους, και πολλές φορές και στο περιεχόμενο. Θα μπορούσες να δεις στο μέλλον κοινωνίες παράλληλες; Δηλαδή κοινωνίες που καθορίζονται όχι απ' το πόσο και τι παράγουν, αλλά απ' το πώς και γιατί παράγουν;

L.P.: Στην περίπτωση που εμείς εδώ γνωρίζουμε όλοι από ξυλουργική, θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε ένα συνεταιρισμό, βέβαιον ότι όλα θα πάνε καλά κι ότι δεν θα αποτύχουμε, γιατί θα επιλέξουμε ο ένας τον άλλον και θα είμαστε μέλη της συλλογικότητας, επειδή το επιθυμούμε. Στην περίπτωση όμως των ανακτημένων εργοστασίων δεν συμβαίνει αυτό, διότι η σύνθεση των εργαζομένων διαμορφώνεται από εξωγενείς παράγοντες. Δεν μπορείς να επιλέξεις με ποιον θα εργαστείς, αφού το δυναμικό προϋπάρχει και είναι ποικιλόμορφο. Κάποιος μπορεί να είναι εργατικός, κάποιος όχι, κάποιος να είναι τσιράκι του αφεντικού. Όλοι μαζί όμως οφείλουμε να συνεργαστούμε, για να πετύχουμε κάτι καλό. Για κανένα απ' τα δύο είδη συνεταιρισμών δεν είναι εύκολη η διαδικασία. Εγώ βρίσκομαι εδώ λ.χ. καλεσμένος μιας συλλογικό-

τητας που δεν είναι ανακτημένο εργοστάσιο, αλλά έχει περισσότερο συνεργατικά χαρακτηριστικά.

N.I.: Δηλαδή είναι τελικά σε μεγάλο βαθμό ζήτημα ατόμων. Το ποια θα είναι εκείνα τα άτομα που θα απαρτίζουν τη συλλογικότητα παίζει σημαντικό ρόλο στο πώς θα εξελιχθεί.

L.P.: Η διαφορά έγκειται στην επιλογή, το αν μπορείς δηλαδή να επιλέξεις με ποιον θα συνεργαστείς.

N.I.: Εάν υποθέσουμε ότι τέτοια εγχειρήματα αποκτούν μια παρα-

γωγική δυναμική, η δικτύωσή τους διεθνώς θα μπορούσε να στοχεύει σε μια εναλλακτική οικονομία, έξω απ' την οικονομία της αγοράς;

L.P.: Στην πραγματικότητα αυτό ήδη συμβαίνει. Δεν γνωρίζω πόσοι εργαζόμενοι στην Ελλάδα ζούνε δουλεύοντας σε τυπικές και πόσοι σε άτυπες εργασίες. Απ' το ξεκίνημα αυτών των εγχειρημάτων θέλουμε να δημιουργήσουμε μόνιμους δεσμούς, για να δημιουργήσουμε και μια δική μας αγορά. Βαδίζουμε σ' αυτό το μονοπάτι, αλλά χρειάζεται χρόνος. Ένας απ' τους μεγαλύτερους περιορισμούς που υφιστάμεθα

είναι το μάρκετινγκ, το πώς θα μπορέσουμε να εισδύσουμε στην αγορά. Γ' αυτό υπάρχουν πλέον συλλογικότητες που ασχολούνται με το να φέρνουν προς διάθεση στην αγορά τα προϊόντα των διαφόρων συνεργατικών επιχειρήσεων.

N.I.: Οι παλιές συνδικαλιστικές και συντεχνιακές δομές έχουν πεθάνει, αδυνατούν να παραγάγουν. Τον ίδιο δρόμο φαίνεται απ' το ελληνικό παράδειγμα ότι ακολουθούν και οι κομματικές δομές. Ο πόλεμος πλέον διεξάγεται μεταξύ του δημόσιου-κοινωνικού και του ιδιωτικού. Μπορούν τα εγχειρήματα αυτοδιαχείρισης και

συνεταιρισμών ν' αποτελέσουν τη βάση μιας νέας οργάνωσης της κοινωνίας;

L.P.: Φυσικά. Άλλωστε αυτό που κι εμείς πιστεύουμε είναι ότι με τα επιχειρήματά μας βάζουμε το λιθαράκι μας για μια νέα τάξη πραγμάτων. Λείπουν οι συνεισφορές άλλων κοινωνικών ομάδων, αλλά σιγά-σιγά εμφανίζονται. Το να κάνουμε όμως αυτή τη δυνατότητα εφικτή συμβολίζει μια εξέλιξη και για την ίδια την ανθρώπινη φυλή. Διότι όσο εμείς ασχολούμαστε και πραγματώνουμε αυτά τα πειράματα, τα σχολεία συνεχίζουν να λειτουργούν, όπως λειτουργούσαν. Γνωρίζουμε ότι το παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα είναι υπεύθυνο για τις αξίες, τις μορφές που παίρνει η κοινωνία. Ούτε καν μια κρίση όπως αυτή της Αργεντινής ή της Ελλάδας δεν μας βάζει σε μια διαδικασία επαναξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος. Πρόκειται για μια βαθύτερη συζήτηση, με ποιον τρόπο θα αλλάξουμε αυτή την παγιωμένη κατάσταση. Θα ήταν λ.χ. κάποιος διατεθειμένος να αποσύρει το παιδί του απ' το σχολείο, απ' το παρόν εκπαιδευτικό σύστημα; Σίγουρα θα θέλαμε να αντικαταστήσουμε το εκπαιδευτικό σύστημα μ' ένα νέο το οποίο θα μετέδιδε τις αξίες που επιθυμούμε για τις επόμενες γενιές. Συνεπώς θα έπρεπε να συντονιστούμε με κομμάτια της εργατικής τάξης όπως είναι οι δάσκαλοι και οι καθηγητές, οι οποίοι ήδη αναρωτιούνται εάν αυτό που κάνουν έχει κάποια αξία για τις επόμενες γενιές. Η ίδια η γνώση βρίσκεται σε κρίση. Γι' αυτό θα πρέπει να επιμείνουμε και να τους βοηθήσουμε να επαναδιατυπώσουν τα ερωτήματα, γιατί ακόμη και μέσα στα πανεπιστήμια οι ίδιοι αντιλαμβάνονται ότι το εκπαιδευτικό μοντέλο είναι ξεπερασμένο. Διότι, αν η γνώση δεν βοηθά στο μετασχηματισμό σημαίνει ότι είναι άσχημα διατυπωμένη. Εάν ο γιος σου πηγαίνει σ' ένα δημοτικό σχολείο, εσύ το βράδυ θα έχεις πολλή δουλειά, ώστε να μπορέσεις να του εξηγήσεις γιατί πηγαίνει σ' αυτό κι όχι σ' ένα διαφορετικό σχολείο με διαφορετικές αξίες.

Όλη αυτή τη θεωρητική συζήτηση πιθανότατα θα πρέπει να συνοδεύει με πράξεις. Κι αυτή η πράξη μπορεί να έχει να κάνει με κάτι που πολλοί πιστεύουν ότι αφορά την κατάληψη της εξουσίας ή βαθύτερες συζητήσεις. Η πραγματικότητα είναι όμως πως όλοι ξέρουμε ότι αυτό γίνεται με μικρές χειρονομίες. Θα πρέπει λοιπόν να σταματήσουμε να είμαστε τόσο μικροπρεπείς και ν' αρχίσουμε να σκεφτόμαστε σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο. Να είμαστε προετοιμασμένοι και υπεύθυνοι γι' αυτό που έρχεται. Έτσι, μπορούμε να φύγουμε απ' αυτό τον κόσμο, γνωρίζοντας ότι έχουμε φυτέψει ένα σπόρο. Το λέω αυτό, επειδή ορισμένοι θεωρούν πως αυτό που συμβαίνει με τα ανακτημένα εργοστάσια είναι ένα πράγμα αυτόματο, άμεσο. Ο καπιταλισμός φαίνεται πως απ' τις απαρχές του πολιτισμού έχει καθορίσει το πώς θα πρέπει να είναι τα πράγματα. Αν βρούμε τη δύναμη να σκεφτούμε με διαφορετικό τρόπο, θα βρούμε έπειτα και το θάρρος να χτίσουμε ένα διαφορετικό κόσμο στην πράξη. Αυτή η πράξη θα μας δώσει καινούριες ιδέες, καινούριες αξίες. Θ' αλλάξουμε πολλές από τις αντιλήψεις που είχαμε πριν. Και θα πρέπει να σκεφτόμαστε το μέλλον χωρίς μικροπρέπειες, γιατί δεν υπάρχει μεγαλύτερη μικροπρέπεια απ' το να στερήσουμε απ' τις επόμενες γενιές τις δυνατότητες που έχουν. Γι' αυτό το να συζητάμε εάν οι συμπεριφορές μας είναι προκαπιταλιστικές ή όχι είναι χαζό. Θα πρέπει να συζητάμε πάντοτε το μετά.

N.I.: Στα ανακτημένα εργοστάσια έχετε δημιουργήσει τα δικά σας σχολεία. Αυτό προέκυψε λόγω ανάγκης, εξαιτίας της κρίσης ή από επιλογή;

L.P.: Πρόκειται για μια σύμπτωση αυτών των δύο παραγόντων αλλά και πολλών ακόμη. Όταν ξεκινά μια σύγκρουση, αυτοί που βρίσκονται στο εργοστάσιο είναι οι φοιτητές, οι εργαζόμενοι και οι καθηγητές. Οι περισσότεροι μαθητές εκεί δεν είχαν πάει ούτε στο δημοτικό ούτε στο γυμνάσιο. Οπότε ο πρώτος

μας στόχος ήταν οι διαδικασίες αυτές να δυναμώσουν το πνευματικό επίπεδο των εργαζόμενων και ταυτόχρονα της γύρω κοινότητας. Ξεκίνησε δηλαδή με μια αντίληψη εντελώς διαφορετική απ' της επίσημης παιδείας, γιατί το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα απαιτεί απ' τα παιδιά να έχουν πάντα ορισμένες βασικές γνώσεις. Δεν σου λέει όμως ότι μπορείς να τους διδάξεις κάτι περισσότερο. Εμείς χτίσαμε ένα σχολείο που προσφέρει στα παιδιά τα στοιχειώδη, αλλά τους παρέχει παράλληλα και άλλα εφόδια. Οπότε ύστερα από εννιά χρόνια, δεν έχουμε καταφέρει απλώς το κράτος να αναγνωρίζει τα διπλώματα που δίνουν τα σχολεία μας, αλλά, ακόμη, να δίνει κανονικά μισθούς στους δασκάλους.

Μια συνέλευση των καθηγητών του γυμνασίου είναι πιο περίπλοκη απ' αυτή του ανακτημένου εργοστασίου. Πρόκειται για πολύ δυναμικές συλλογικότητες. Συχνά, αφότου κατακτήσουν κάποια θέματα μισθολογικά, οι καθηγητές παραμένουν ενωμένοι διότι μ' αυτόν τον τρόπο εκπροσωπούν την κοινότητα, την προέλευσή τους. Μ' αυτές τις δυσκολίες και τους περιορισμούς, εννιά χρόνια μετά, αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε το δικό μας πανεπιστήμιο, το εθνικό πανεπιστήμιο των εργαζόμενων, καθώς διαφωνούμε με το επίσημο εκπαιδευτικό μοντέλο. Αν δεν αλλάξει το εκπαιδευτικό μοντέλο, δεν μπορείς να προχωρήσεις. Ακόμη και μια επανάσταση να γινόταν αύριο, πρέπει να σκεφτούμε ότι αυτό το εκπαιδευτικό μοντέλο έχει δημιουργήσει και τα υποκείμενα. Αν δεν βρεις το θάρρος να κόψεις στη ρίζα της αυτή τη διαδικασία, τότε δεν θα διαθέτεις αρκετές δυνάμεις γι' αυτή την επανάσταση. Στα εργοστάσια αυτό που συνέβη είναι ότι ο εργαζόμενος άρχισε να πιστεύει ξανά στον εαυτό του. Οπότε αυτό του δίνει θάρρος. Οι εργαζόμενοι είναι αυτοί που κάνανε δυνατό να ενωθούν και οι εκπαιδευτικοί και οι γιατροί. Εκείνοι που πριν θεωρούνταν οι πιο άχρηστοι ήταν αυτοί που τελικά άναψαν το φυτίλι κι έβαλαν στο τραπέζι τα τόσο σημαντικά αυτά θέματα για την κοινότητα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Μια νύξη για τον επαναπροσδιορισμό του όρου

Νώντας Σκουφτούλης

Χωρίς παρεξήγηση, η Ελλάδα είναι η χώρα με τους περισσότερους κατά κεφαλήν «επαναστάτες» στον κόσμο, τουλάχιστον τα τελευταία 38 χρόνια. Αυτός είναι και ο λόγος που η φιλολογία στη χώρα γύρω από τον όρο «επανάσταση» είναι τέτοιας έκτασης που, δεν υπάρχει... Παραφρασμένο μεν αλλά εύστοχο το ακόλουθο διαδεδομένο αίτιγμα: Υπάρχουν δύο πόρτες. Μέσα από τη μία μιλάνε για επανάσταση, μέσα από την άλλη γίνεται επανάσταση. Ο έλληνας «επαναστάτης» θα ανοίξει την πρώτη πόρτα. Αυτά ισχύουν για το μικρόκοσμο των «επαναστατών» και λιγότερο για το σύνολο της κοινωνίας. Συνέπεια αυτής της συλλογιστικής είναι και οι επικλήσεις των διαφόρων υποκειμένων που θα συνοδεύσουν την «επανάσταση» είτε ως τράκτορες είτε καθοδηγούμενοι τυπικώς ή απύπως από τους φορείς της «επανάστασης». «Η εργατική τάξη θα ηγηθεί της επανάστασης», «...και θα κάνει την κοινωνική ανατροπή», ενώ μια πρόσφατη αφίσα διαπίστωνε με σιγουριά ότι γνώριζε ποιος θα συντρίψει τον φασισμό: «οι εργάτες», έγραφε με κεφαλαία, λες και γινόταν προς εξευμενισμό. Παραδείγματα για να κάνουμε πιο θεαματική τη φαιδρότητα.

Με αυτόν τον τρόπο απαλλάσσονται οι «επαναστάτες» από το επώδυνο κόστος να μπουν στο ρυθμό της πραγματικής επαναστατικής διαδικασίας και με αυτόν τον τρόπο επίσης μεγαλώνουν συνειδητά την απόσταση ανάμεσα στον εαυτό τους και στην επανάσταση, υπαρκτά και πολιτικά. Αυτή λοιπόν η φενάκη, η ψευδής συνείδηση δεν μας αφορά και κάνουμε αυτές τις επισημάνσεις επειδή δεν

σκοπεύουμε να παρατήσουμε την επανάσταση στην υποκρισία, αλλά να την αποκαταστήσουμε, και αποκατάσταση σημαίνει την πρακτική και κοινωνική της επιβεβαίωση. Από την ιστορική και τωρινή διαδικασία το μέγα συμπέρασμα είναι ότι στις εξεγέρσεις και στις επαναστάσεις απουσιάζουν εκκωφαντικά οι «επαναστάτες». Μην πάτε μακριά, ο Δεκέμβρης και το Σύνταγμα είναι χαρακτηριστικές περιπτώσεις. Τέλος πάντων μπορεί να πρόκειται και για αγοραφοβία.

Ζούμε, λοιπόν, στην εποχή νέων επαναστάσεων και ο επαναπροσδιορισμός των συνακόλουθων εννοιών καθίσταται αναγκαίος. *Επανάσταση σημαίνει την απόσπαση από τον εχθρό μέρους ή όλου του χώρου και του χρόνου. Η εδαφικοποίηση του νέου χώρου και η επικράτηση των καινούργιων αξιών και σημασιών όσον αφορά τη νέα χρονικότητα της ζωής. Αν αυτά δεν συμβούν, θα πρόκειται για μισή επανάσταση σαν αυτές που έγιναν στο παρελθόν. Και όποιος κάνει μισές επαναστάσεις σκάβει το λάκκο του, αν και αυτό το είπε κάποιος που έκανε ολόκληρη επανάσταση, αλλά φρόντισε να εδαφικοποιήσει το σχέδιό του, 200 χρόνια πριν, σε εχθρικό έδαφος. Για τον Σαιν Ζυστ πρόκειται.*

Στη σημερινή ρευστότητα ήδη έχει ξεκινήσει η πολιτική της επανάστασης. Βασικός μάρτυρας είναι το ίδιο το περιεχόμενο της σημερινής πολιτικής στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη, που είχε προ πολλού κάνει την εμφάνισή της και φαινόταν σε μας παράξενη και απολιτική. Ο λόγος ήταν η αμεσότητα με την οποία εκφράζεται η πολιτική όχι μόνο στις προτάσεις αλλά και στη διάθεση εφαρμογής των προτάσεων

εδώ και τώρα. Όσοι είχαμε θητεύσει στην ιδεολογία των μεταβατικών προγραμμάτων ή προσταγμάτων θεωρούσαμε αποσπασματικές τις όποιες προτάσεις για άμεση εφαρμογή μιας νέας αντικαπιταλιστικής προοπτικής σε πολλά επίπεδα. Η απάθεια λοιπόν της αναμονής τελείωσε. Ήρθε η ώρα της εφαρμογής των προτάσεων. Της κατάργησης της μισθωτής εργασίας, της αλλαγής του τρόπου παραγωγής και διανομής, της αλλαγής των σχέσεων παραγωγής, για να ξεκινήσουμε από τα εύκολα. Στο πνεύμα του συνεργατισμού, οι μικροί, μικτοί, ευέλικτοι συνεταιρισμοί αγροτικής παραγωγής αλλά και στο επίπεδο κατασκευών αντίστοιχοι συνεταιρισμοί είναι μια άμεση εφικτότητα. Η επέκταση σε επίπεδο βιομηχανικής παραγωγής των συνεταιρισμών (κολλεκτίβων) θα ενισχύσει και θα διευρύνει την νέα οριζόντια οικονομία της ισότητας. Τα δίκτυα διανομής που ήδη έχουν κάνει την εμφάνισή τους μπορούν να αναιρέσουν τη μεσολάβηση των μεσαζόντων. Η Ενέργεια, τα Κοινά αγαθά, αποτελούν ευρύτατο πεδίο μιας νέας διαχείρισης και οργάνωσης στην κατεύθυνση του δημόσιου και κοινωνικού χαρακτήρα της χρήσης τους αλλά και της ιδιοκτησίας, με την ανάληψη της διαχείρισης από συνεργατικούς κοινωνικούς συνεταιρισμούς. Όλο αυτό το έδαφος των αυτοθεσμίσεων είναι που θα υπερασπιστούμε με κάθε τρόπο και τότε θα έρθει η στιγμή που θα πούμε μεγαλοφώνως ότι δεν μπορούμε να επιστρέψουμε από την υλική πραγματικότητα που έχουμε δημιουργήσει.

Αν έρθει τότε η φωτιά καλοδεχούμενη, εμείς στην εμπειρία του κλειστού δεν ξαναμπαίνουμε.

It's show time!

Στην αντίπερα όχθη του Ατλαντικού βρίσκονται σε πυρετώδη προεκλογική περίοδο. Παρακολουθείς λίγο τις προεδρικές εκλογές των Η.Π.Α. και αντιλαμβάνεσαι αμέσως τη διαφορά στην πολιτική αντίληψη και την επένδυση των νοημάτων. Έχοντας λύσει εξαρχής το πολιτειακό τους ζήτημα με όρους διαφωτισμού, οι Αμερικάνοι κοιτούν τα συνέδρια Δημοκρατικών και Ρεπουμπλικάνων με την ελαφρότητα ενός τηλεοπτικού σόου. Ακριβώς επειδή είναι σόου. There's no business like show business, λέει η εντόπια παροιμία και εκφράζει ακριβώς το επίπεδο νοήματος όπου τίθεται κάθε δημόσιο θέαμα στην εποχή της εικόνας. Από τα σπορ (μοναδική χώρα δίχως χουλιγκανι-

σμό –και δίχως ποδόσφαιρο. Τροφή για σκέψη) μέχρι την ανάδειξη του προέδρου, όλα είναι σόου.

Να παρατηρήσουμε πως μάλλον τα αμερικάνικα κόμματα αποτελούν μηχανισμούς ανάδειξης του πολιτικού προσωπικού (δηλαδή της πολιτικής ελίτ) της χώρας, ενώ οι ιδεολογικές και πολιτικές διαφορές είναι τόσο επιδερμικές και συγκυριακές, ώστε ο πρώτος μαύρος πρόεδρος εξελέγη με τους Δημοκρατικούς (δείχνει φυσιολογικό), ενώ έναν αιώνα πριν οι Δημοκρατικοί ήταν το «Σιν Φέϊν» της Κου Κλουξ Κλαν! (Την οποία αποκέρυξαν μόλις το 1924 στο Συνέδριό του μετά από πρόταση, ώστε να καμφθεί το ρεύμα του υποψήφιου για το χρίσμα William Gibbs McAdoo, μέλους της ρατσιστικής συμμορίας!)

Πουθενά στην Ευρώπη δεν βλέπουμε τέτοια αποσύνδεση του υπαρξιακού ζητήματος και της πολιτικής τοποθέτησης, όπου ακόμη και στα πλέον καθεστωτικά κόμματα οι διαφορές είναι λίγο πολύ ανιχνεύσιμες. Δύο αστεία πράγματα ξεχωρίζουν στη μέχρι τώρα προεκλογική καμπάνια. Ο αυτοεξευτελισμός του Κλιντ Ίστυουντ, που όχι μόνο προλόγισε τον μορμόνο μεγαλοκαρχαρία Ρόμνεϊ αλλά έδωσε μία ξεμωραμένη παράσταση βρίζοντας έναν Αόρατο Ομπάμα σε μια άδεια καρέκλα. Κυκλοφόρησε άμεσα,

πριν καν ολοκληρωθεί, στο διαδίκτυο, αποδεικνύοντας για δεύτερη φορά, μετά τους Ολυμπιακούς του Λονδίνου (τους είδε κανείς;) πως τα social media λειτουργούν σαν παγκόσμιο καφενείο, κατορθώνοντας να απαξιώσουν στο δευτερόλεπτο κάθε δημόσιο icon.

Το δεύτερο είναι μια μελέτη που κυκλοφόρησε τον Ιούνιο, όπου ένα ποσοστό κοντά στο 30% των υποστηρικτών Ομπάμα δήλωσε ως σημαντικό κίνητρο το γεγονός πως ο Μπαράκ είναι πιο κατάλληλος να διαπραγματευτεί με εξωγήινους(!). Εδώ ανησυχούσαν ποιος θα διαπραγματευθεί με τη Μέρκελ. Επίσης ένα 51% (!) των Αμερικάνων πιστεύουν πως η κυβέρνηση έχει κρυφές επαφές με εξωγήινους(!).

Το πλέγμα των εξουσιών και των αντεξουσιών (ως αντίρροπτες ομάδες συμπερόντων, όχι ως αντιεξουσία) του συστήματος πολιτικής διαχείρισης των Η.Π.Α. έχει καταστήσει την κεντρική πολιτική σκηνή σφαιρα θεάματος, καθώς τα τεράστια επιχειρηματικά και στρατοτεχνολογικά λόμπι πλέκονται με τα εθνοτικά και θρησκευτικά σε διάφορες συμμαχίες πίσω από τις κουρτίνες (τα μεγάλα Συνδικάτα, διοικούμενα από τον καιρό ήδη του Χόφα σαν μαφία είναι πάντα κομμάτι της διαπλοκής).

Το Σύνταγμα ως ένα βαθμό, το μοναδικό τέτοιο χαρτί που εμπνέεται πλήρως από τις πολιτικές αξίες του Διαφωτισμού (και το μοναδικό σύνταγμα που δεν έχει αναθεωρηθεί, μόνο τροποποιηθεί), με την επίμονη φράση ότι όλοι γεννήθηκαν με ίσο δικαίωμα στην ελευθερία, τη ζωή και το δικαίωμα στην ευτυχία, συγκρατεί σε επίπεδο νοημάτων την αυτοκρατορία από την πλήρη βυζαντινοποίηση της. Θέτει κάποια αξιακά όρια στην έκταση και ένταση της κρατικής βίας, που αποτρέπουν το καθεστώς να καταλήξει πλήρως δικτατορικό σαν κάποιους συμμάχους του, παρόλες τις ακραίες εκτροπές των κυβερνήσεων. Ίσως γι' αυτό να αποτελεί σημείο επίκλησης και όχι αμφισβήτησης από τα μεγάλα κοινωνικά κινήματα της αχανούς χώρας. Για την ώρα, ο Ομπάμα έχει την ισχύ να παγώσει τόσο τον πολεμικό βρασμό Ισραήλ και Ιράν, όσο και την Ευρωέξοδο της Ελλάδας (GrExit), ώστε το σόου των εκλογών να τελειώσει με διακοπές για διαφημίσεις και όχι έκτακτες ειδήσεις.

Al Bona

Kate Salley Palmer
2012

ΠΥΡΗΝΕΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

Μια ζωντανή κοινοτική πραγματικότητα σε αναζήτηση πολιτικής

Αδάμ Αδαμόπουλος

Το κείμενο που ακολουθεί είναι γραμμένο με αφορμή την πρόσφατη δημιουργία ενός Ελεύθερου Κοινωνικού Χώρου στην Ηλιούπολη της Αττικής[1], ως μια ελεύθερη «περιήγηση» στα ερωτήματα, τις προκλήσεις και τις προοπτικές που ανοίγονται από τέτοιες πολιτικές δημιουργίες.

1. ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΤΟ ΖΕΥΓΑΡΙ ΤΗΣ «ΑΠΩΛΕΙΑΣ»

Η διαβόητη Μάγκυ Θάτσερ πέτυχε κάποτε να συνοψίσει σε δύο προτάσεις το δόγμα του νεοφιλελευθερισμού με την αμίμητη δήλωση: «Δεν υπάρχει κοινωνία. Υπάρχουν μόνο άτομα και οι οικογένειές τους.» Η πρόταση είναι τόσο εξωφρενικά ανόητη που εκ πρώτης όψεως δεν φαίνεται να είναι δυνατός, ούτε και αναγκαίος, οποιοδήποτε σχολιασμός. Όμως η θατσερική αποστροφή είναι, αφενός, αποκαλυπτική ενός «πολιτικού» οράματος που εγείρει αξιώσεις ιδεολογικής κυριαρχίας στις σύγχρονες κοινωνίες, ενώ την ίδια στιγμή, αφετέρου, απηχεί ένα τρομακτικό αίσθημα υπαρξιακής μοναξιάς και ανημπόριας, διόλου άγνωστο στις μέρες μας. Θα έπρεπε λοιπόν να δώσουμε προσοχή στην θατσερική αντίληψη για τον άνθρωπο και τις κοινωνικές σχέσεις, έστω για να βεβαιωθούμε ότι σήμερα είναι ακόμα δυνατή η διατύπωση μιας άλλης πρότασης, που να περιέχει άλλες «αλήθειες».

Η έννοια της κοινωνίας δεν είναι

τόσο δεδομένη και απaráλλακτη στον χρόνο, όσο εμφανίζεται στην καθημερινή αντίληψή μας. Για χιλιάδες χρόνια, οι άνθρωποι έτειναν να συγκροτούν τοπικά ορισμένες και πληθυσμιακά περιορισμένες κοινότητες μέσα στις οποίες, και μέσω των οποίων, ζύσαν το σύνολο σχεδόν της ζωής τους. Δίκτυα γλωσσικά, θρησκευτικά, εμπορικά και διοικητικά, ενοποιούσαν, μάλλον χαλαρά, τις επί μέρους κοινότητες και τις ενέτασσαν σε μεγαλύτερες ενότητες που μόλις και μετά βίας μπορούσαν να συγκροτήσουν ένα συλλογικό, κοινωνικό υποκείμενο. Η Νεωτερικότητα, οι Μοντέρνοι Καιροί, ήταν αυτοί που επέφεραν την οριστική ανάδυση της (αστικής πρώτα, μαζικής σήμερα) κοινωνίας και της εννοιολογικής ενοποίησης της κοινωνίας ως συλλογικού υποκειμένου, είτε αυτό νοούνταν ως έθνος, ως κοινότητα εθνών και πολιτισμού, είτε τέλος ως η ανθρωπότητα στο σύνολό της. Στον αντίποδα και σε συνδυασμό των γιγαντιαίων και κοσμοϊστορικών αυτών κοινωνικών συγκροτήσεων, έχουμε την ταυτόχρονη ανάδυση του νεωτερικού ατόμου και της ιδεολογίας του, του ατομικισμού. Οι εμπειρίες μιας «ενδιάμεσης» κοινωνικότητας, του τοπικού, κοινοτικού πλαισίου και του διαπροσωπικού πλαισίου αναφοράς ατονούν. Το τίμημα για την εγκαθίδρυση του σύγχρονου ατομικισμού και της μαζικής κοινωνίας είναι η απώλεια της προσωπικής διαφοράς και εξαιρετικότητας, όπως αυτή βιώνεται, μετά κόπων και βασάνων, στο στενό, απαιτητικό πλαίσιο της κοινότητας: η αρχαία πόλις των πολιτών, η μεσαιωνική συντεχνία των τεχνιτών-μαστόρων, η νεωτερική πανεπιστημιακή κοινό-

τητα των επιστημόνων, τα «στέκια» των καλλιτεχνών, οι συλλογικότητες των πολιτικών ακτιβιστών και επαναστατών. Τα σύγχρονα, μαζικά άτομα αναδύονται ως πανομοιότυπες σταγόνες στον ωκεανό της μαζικής κοινωνίας και, όπως και στην περίπτωση της πολιτικής διαχείρισης, «αναθέτουν» σε κάποιους σταρ της τηλεοπτικής δημόσιας ζωής το καθήκον να κατασκευάσουν και να διαφημίσουν ανθρώπινους και να διαφημίσουν ανθρώπινους τύπους, προσωπικότητες και κοινωνικούς χαρακτήρες, ως πρότυπα προς μαζική μίμηση δια μέσου των μηχανισμών μόδας.

Έχει ενδιαφέρον να προσέξουμε τη μετατόπιση θέσης σε σχέση με την κοινωνία, που παρατηρείται στους εκφραστές του φιλελευθερισμού ανά τους αιώνες. Οι παραδοσιακοί φιλελεύθεροι του 18^{ου} αιώνα και του 19^{ου} αιώνα θεωρούσαν καθήκον τους να υπερασπιστούν την αναδυόμενη νεωτερική κοινωνία της εποχής τους ενάντια στην αυθαιρεσία του απολυταρχικού κράτους και της θεοκρατίας, προτάσσοντας την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε στη βάση ενός φυσικού δικαίου, είτε ως απότοκο ενός κοινωνικού συμβολαίου μεταξύ των πολιτών και της κρατικής εξουσίας. Οι σημερινοί (νεο)φιλελεύθεροι (όπως δείχνει το παράδειγμα της «Σιδηράς Κυρίας»), δείχνουν να μην μπορούν να ανεχτούν αυτήν την ίδια την κοινωνία, για την ανάδυση της οποίας οι προπάτορές τους αγωνίστηκαν τόσο σκληρά και με τέτοια επιτυχία. Προφανώς, γιατί η έννοια της κοινωνίας εμπεριέχει εγγενώς μια δυσάρεστη, για αυτούς, διάσταση. Αμέσως μετά την εμφάνιση της πολιτικής οικονομίας ως επιστήμη, η νέα κοινωνική (σο-

σιαλιστική) σκέψη του 19^{ου} αιώνα μπόρεσε πολύ εύκολα να καταδείξει ότι ο πλούτος είναι, αναγκαστικά και πάντοτε, κοινωνικά παραγόμενος πλούτος, και όχι ατομικά παραγόμενος πλούτος όπως θα το ήθελαν οι φιλελεύθεροι Πατέρες, με πρώτο τον Α. Smith. Σήμερα, μετά από μια πεντηκονταετία κοινωνικού κράτους και επιδοτούμενης ευημερίας, ξέρουμε ότι ο κοινωνικός πλούτος παράγεται όχι μόνο από την παραγωγική εργασία, τον μόχθο και την αποταμίευση αλλά και από την πλέον ταπεινή από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, την κατανάλωση! Η σύγχρονη κοινωνία της αγοράς αποτελεί μια προσομοίωση της ίδιας της βιολογικής διαδικασίας στο πλέον στοιχειώδες επίπεδο της, όπου ο αένας μεταβολισμός της φύσης, ο κύκλος της γέννησης και της φθοράς, γίνεται το πρότυπο μιας τεχνολογικά ενισχυμένης κοινωνικής οικονομίας της αέναης παραγωγής και κατανάλωσης αναλωσίμων εμπορευμάτων. Εύκολα θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε επομένως, αντιστρέφοντας την θατσερική ρήση, ότι «*δεν υπάρχουν άτομα, μόνο η κοινωνία*» νοούμενη ως ένα πλανητικό δίκτυο κυκλοφορίας των κεφαλαίων, των εμπορευμάτων, των πληροφοριών, των έμφυχων εμπορευμάτων. Κράτος, αστική κοινωνία και οικονομία της αγοράς πορεύτηκαν μαζί τους τελευταίους αιώνες σε μια διαδρομή που οι υποτιθέμενες παράλληλες τροχιές των τριών επιπέδων κοινωνικής οργάνωσης, βαθμιαία οδήγησε στην αμοιβαία σύγκλιση και τελικά στη συγχώνευσή τους. Η μετατροπή της αστικής κοινωνίας σε κοινωνία της Αγοράς[2], η μεταλλαγή δηλαδή του κοινωνικού στοιχείου της ανθρώπινης ύπαρξης σε εμπόρευμα και η απροκάλυπτη υπαγωγή του κράτους, ως εργαλείου πολιτικής κυριαρχίας, στην υπηρεσία της Αγοράς[3], αποτελούν την κατάληξη μιας διαδικασίας που έχει ξεκινήσει από τον 18^ο αιώνα και δείχνει να βαίνει στην ολοκλήρωσή της στον αιώνα που διανύουμε. Το πεδίο της σύγχρονης κοινωνίας, ως εν δυνάμει αυτόνομου χώρου ανθρώπινης συνύπαρξης και έκφρασης, απειλείται, αν υπήρξε ποτέ, με εξαφάνιση. Η πλήρης μετατροπή των κοινωνικών σχέσεων σε βιοπολιτικές λειτουργίες ελεγχόμενες

από την αυτονομημένη εμπορευματική οικονομία και την απολύτως εναρμονισμένη κοινωνική μηχανική των κρατικών και υπερκρατικών εξουσιών, εγγυάται τη συνακόλουθη εξαφάνιση των ανθρώπων των ιδίων, νοούμενων ως προσώπων ικανών να ξεδιπλώσουν την ιδιαίτερη προσωπική τους ιστορία στο πεδίο της δημόσιας σφαίρας.

2. Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΑΝΑΔΥΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ. ΤΟ «ΦΑΝΤΑΣΜΑ» ΣΤΗ ΜΗΧΑΝΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ

Το πρόβλημα με όλα αυτά τα φιλελεύθερα «οράματα» και τις τεχνοκρατικές δυστοπίες του μέλλοντος, έγκειται στο ότι το ίδιο το ανθρώπινο υλικό τους είναι, όπως θα το έθετε και ο Κ. Καστοριάδης, υλικό δύστροπο και υπερβολικά ρευστό. Και δεν θα χρειαστεί να καταφύγουμε σε καμία φιλοσοφία της ιστορίας ή σε κάποια εσχατολογία, θεολογική, επιστημονική ή σοσιαλιστική εκδοχής, προκειμένου να αναζητήσουμε την ιστορική εκείνη δύναμη (την «Πρόοδο», το Πνεύμα, την Επιστήμη, την Εργατική Τάξη, τον Θεό τον ίδιο) που προορίζεται να αποτελέσει το ανάχωμα σε τέτοια νοσηρά οράματα. Εδώ, αρκούμαστε να ψηλαφίσουμε μια πολιτική πρόταση που βασίζεται στις στοιχειώδεις κοινωνικές σχέσεις, υπενθυμίζοντας (το για εμάς αυτόνομο, αλλά ολόένα λησμονημένο) ότι η κινητήριος δύναμη της ανθρώπινης ιστορίας δεν είναι άλλη από την δυνατότητα και την ανάγκη των ανθρώπων να συνυπάρχουν, να συνδιαλέγονται και να συμπράττουν[4].

Η φιλία, σε διαλεκτική σχέση με την εχθρότητα[5], αποτελεί το θεμέλιο των κοινωνικών σχέσεων. Στην ευρύτερή της έννοια[6], πέρα από τη συναισθηματική οικειότητα που μοιράζονται οι φίλοι, η φιλία περιλαμβάνει κάθε είδους σχέση που στηρίζεται στην ισότητα, την αμοιβαιότητα, τον αλληλοσεβασμό και στην καλοπροαίρετη διαχείριση των κοινών υποθέσεων, αυτών που αναλαμβάνονται υπό τον όρο της ειρηνικής και δημιουργικής σύνθεσης ανάμεσα στις αναπόφευκτες διαφωνίες που πάντα θα προκύπτουν στις ανθρώπινες σχέσεις.

Η *παρέα φίλων* παραπέμπει στην απλούστερη, μετά την οικογένεια, και ταυτόχρονα ευγενέστερη μορφή ανθρώπινης συνάθροισης. Μια τυπική παρέα στηρίζεται στην αβίαστη

ισότητα των μελών της και στην αυτονόητη, αθόρυβη αλληλεγγύη ανάμεσά τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πολύ ισχυροί άνθρωποι αυτού του κόσμου, πολιτικοί ηγέτες, επιχειρηματίες, θρησκευτικοί αρχηγοί, βαρόνοι εγκλήματος και αρχηγοί-«σύντροφοι» οργανώσεων με στρατιωτική δομή (φύρερ, γενικοί γραμματείς της κεντρικής επιτροπής κ.λπ.), δύσκολα κάνουν φίλους και ακόμα δυσκολότερα συμμετέχουν σε παρέες. Συχνά, η κοινωνική αποτυχία και μοναξιά τους (ανάλογα με αυτές της «Βαρώνης» Θάτσερ, προφανώς), διεκτραγωδεύεται από τους υμνητές τους ως η «υπέρτατη θυσία» στην οποία οι άφιλοι υποβάλλουν τον εαυτό τους χάριν, υποτίθεται, του κοινωνικού συνόλου ή κάποιου «άνωτερου» σκοπού. Η κοινή λογική και εμπειρία ωστόσο, βεβαιώνουν ότι τέτοιοι άνθρωποι, εθελοντές αποσυνάγωγοι στην πραγματικότητα, δεν μπορούν να αποτελέσουν ωφέλιμοι σε μια υπόθεση, την ανθρώπινη συνύπαρξη, για την οποία δεν γνωρίζουν και πολλά πράγματα.

Στις παρέες δεν λείπουν οι διαφωνίες, οι εντάσεις, ακόμα και οι συγκρούσεις που ενίοτε μπορεί να οδηγήσουν στην εθελούσια ή μη έξοδο κάποιου μέλους από την παρέα, ή και στην διάλυσή της. Δεν λείπουν ακόμα οι «ψυχές της παρέας» και μέλη που συνηθίζουν να ηγούνται, δηλαδή να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να δημιουργούν εξ αρχής νέες καταστάσεις και ακολουθίες καταστάσεων, ανοίγοντας δρόμους με άγνωστο προορισμό. Μια καλή παρέα ξέρει να επενδύει συλλογικά σε αυτό που προέκυψε από την ευτυχή ατομική πρωτοβουλία και να μοιράζει ως «μερτικό» στα μέλη της, τη δυνατότητα να βιώσουν ατομικά αυτό που δημιουργήθηκε συλλογικά.

Η μετάβαση από την παρέα, που στηρίζεται στην οικειότητα, σε συλλογικότητες μεγαλύτερες σε μέγεθος και πολύπλοκότερες σε οργάνωση, δεν αποτελεί απλό ζήτημα ποσοτικής αλλαγής. Σε αντικατάσταση της φιλικότητας, που ως συναίσθημα δεν μπορεί να γίνει αντικείμενο κοινωνικής θέσμησης (δεν μπορείς να υποχρεώσεις τους ανθρώπους να συμπαθούν ο ένας τον άλλο με νομοθετικές πράξεις), οι οργανωμένες ανθρώπινες κοινότητες οφείλουν να στηρίζουν την επιτυχία των ανθρώπινων σχέσεων τους σε πολιτικές αρετές και ήθη, όπως η ισότητα, η ισηγορία, η κλήρωση αξιωμάτων,

ο ελεύθερος διάλογος, η αρχή της πλειοψηφίας, ο σεβασμός της μειοψηφίας κ.λπ. Κατά κάποιον τρόπο, ευθύς μόλις η παρέα αποκτήσει πολιτική συνείδηση της ύπαρξής της, μετατρέπεται σε Συνέλευση (δήμο, κοινότητα, σωματείο, συμβούλιο, κομμούνια, συνεταιρισμό, κολεκτίβα κ.λπ.) και οι πράξεις της αποκτούν τον χαρακτήρα της «δημιουργίας», του δημόσιου έργου. Για αυτό, ο Δ. Σαββόπουλος είναι εύστοχος όταν τραγουδάει ότι: «...ιστορία κάνουν οι παρέες»[7].

Θα θέλαμε λοιπόν να μπορούσαμε να υπενθυμίσουμε στην Μάγκυ Θάτσερ, ότι από καταβολής κόσμου οι άνθρωποι στήνουν συλλογικότητες τόσο αβίαστα και «φυσικά» που θα ήταν τελικά σωστότερο να πούμε: *Δεν υπάρχουν άτομα, ούτε κοινωνίες ατόμων, μόνο παρέες, δηλαδή κοινότητες.* Οι κοινότητες ξεπετάγονται στο έδαφος του κοινωνικού σαν τα μανιτάρια στην εύφορη γη: *Συναθροίσεις γύρω από τη φωτιά και οικισμοί, αγροτικές κοινότητες και χωριά, γειτονιές και συνελεύσεις πολυκατοικιών, επιτροπές κατοίκων, καφενεία και εκκλησίες του δήμου, εργατικά σωματεία και συμβούλια, σοβιέτ και κομούνες, πολιτιστικοί και εξωραϊστικοί σύλλογοι, ερασιτεχνικά αθλητικά σωματεία, καλλιτεχνικές συλλογικότητες, επιστημονικοί σύλλογοι και πανεπιστήμια, εργατικές κολεκτίβες και αγροτικοί συνεταιρισμοί, αναρχικά στέκια και ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι,* όπως και αν θεσπίζονται οι κοινότητες βρίσκονται παντού. Υπό αυτό το πρίσμα, οι κοινότητες αποκτούν, ίσως, μια άλλη πολιτική σημασία στη σημερινή συγκυρία. Η ανάδυση εκατοντάδων τοπικών πρωτοβουλιών στην ελληνική κοινωνία των

μνημονίων, μπορεί να μην αποτελεί την απάντηση στο επίπεδο της κεντρικής πολιτικής σκηνής απέναντι στην κρίση, αλλά δείχνει τον δρόμο, ως μίαν αντανάκλαση κατ' αρχάς αντίδραση της κοινωνίας, για μια άλλη, επί του παρόντος έστω παράλληλη προς την «επίσημη», μορφή κοινωνικής οργάνωσης. *Μια κοινωνική μορφή που δεν μας έρχεται από το μέλλον, αλλά έχει μέλλον τότε μόνο όταν είναι ήδη παρούσα και όταν έχει κιόλας να επιδείξει, υπερήφανα, το δικό της παρελθόν.*

1. Την περασμένη άνοιξη μια παρέα ανθρώπων αποφάσισε να προχωρήσει στην δημιουργία ενός Ελεύθερου Κοινωνικού Χώρου, στην Ηλιούπολη της Αττικής. Μια αίθουσα που στο παρελθόν στέγαζε ένα συνεργείο μοτοσυκλετών νοικιάστηκε και ο χώρος ξεκίνησε τη λειτουργία του, βαπτιζόμενος «Συνεργείο», Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος Ηλιούπολης. Το όνομα κρατήθηκε καθώς παραπέμπει στη συνεργασία, στον συνεταιρισμό αλλά και στην προσδοκώμενη θέσμιση ενός εργαστηρίου κοινωνικών «ζυμώσεων». Πρέπει εδώ να διευκρινιστεί ότι το παρόν κείμενο εκφράζει τις σκέψεις του συγγραφέα του, μέλους της Συνέλευσης του Συνεργείου, και όχι τη Συνέλευση στο σύνολό της.

2. Για τη βαθμιαία μετατροπή της αστικής κοινωνίας από κοινωνία με αγορά σε κοινωνία της αγοράς, βλέπε το πολύ ενδιαφέρον έργο του Καρλ Πολάνυι (Κ. Πολάνυι, «Ο μεγάλος μετασχηματισμός»,

Νησίδες, Αθήνα, 2007).

3. Ακόμα και στις περιπτώσεις του απολυταρχικού κρατικού καπιταλισμού (όπως στην Κίνα π.χ.), η κρατική εξουσία διατηρεί το αποκλειστικό προνόμιο της στη νομή της πολιτικής κυριαρχίας, μόνο υπό τον όρο ότι επιτρέπει στην Αγορά να εξαπλωθεί σε όλα τα πεδία της κοινωνικής ζωής και τελικά να κυριαρχήσει αυτή σε επίπεδο βιοπολιτικής οργάνωσης της κοινωνικής ζωής. Στην Κίνα, στη Ρωσία και αλλού, ο ιστορικός συμβιβασμός της Αγοράς με το Κράτος, πραγματοποιήθηκε εις βάρος και με έξοδα της κοινωνίας. Η Ε.Ε., με το διακοσμητικό της Ευρωκοινοβούλιο, τις διορισμένες επιτροπές και τη γραφειοκρατική-τεχνοκρατική στεγανή δομή διοίκησης, είναι ελάχιστα δημοκρατικότερη από τις «ασιατικές δεσποτείες» που εμφανίζει ως τάχα μου αντίπαλο δέος, την ίδια ώρα που οι μπίζνες μεταξύ τους καλά κρατούν. Το «κοινωνικό» μοντέλο του 21^{ου} πρώτου αιώνα είναι πλέον σαφές: κινεζικές εργασιακές σχέσεις, δομική υπερανεργία και μετατροπή των εργαζομένων σε «αικίνητα», έμφυχα, αναλώσιμα εμπορεύματα, σε κατάσταση διαρκοῦς κινητικότητας και μετανάστευσης από τόπο σε τόπο, από εργασία σε εργασία και από την εργασία στην ανεργία (καμιά φορά και αντιστρόφως), έλεγχος και χειραγώγηση των μαζών από τα ΜΜΕ, προώθηση μιας παγκόσμιας μαζικής κουλτούρας που αφομοιώνει σε βαθμό εξαφανίσεως τοπικούς πολιτισμούς και εθνοτικές ταυτότητες, καταναλωτικό καρτό και κρατικό μαστίγιο. Για αυτήν την ταυτόχρονη ανάδυση μιας παγκόσμιας βιοπολιτικής εξουσίας, και την αντίρροπη »

Γρηγόρης Τσιλιμαντός

εμφάνιση του *κοινωνικού εργάτη* ως εν δυνάμει νέου πλανητικού, πολιτικού υποκειμένου, βλέπε και την πολύ ενδιαφέρουσα εισήγηση (σε εκδήλωση του Nosotros, στις 14/06/12) του Δ. Κωτσάκη, «*Πέρα από τις εκλογές*». (δημοσιεύτηκε ως ένθετο στη «Βαβυλωνία», τεύχος 7, Αθήνα, Ιούλιος-Αύγουστος 2012).

4. Για την έννοια της πολιτικής πράξης και της ομιλίας βλέπε το εξαιρετικά σημαντικό έργο της Hannah Arendt (H. Arendt, «*Η ανθρώπινη κατάσταση*», Γνώση, Αθήνα 1986).

5. Για μια κοινωνική οντολογία των ανθρώπινων σχέσεων, βασισμένη στο φάσμα φιλία-εχθρότητα, βλέπε: Π. Κονδύλης, «*Το πολιτικό και ο άνθρωπος*», (τόμοι 2), Θεμέλιο, Αθήνα 2007). Το συμπέρασμα του Κονδύλη είναι ότι αντίκειται στην ίδια τη φύση των κοινωνικών σχέσεων, τόσο η επικράτηση της παγκόσμιας «επί γης ειρήνης», όσο και ο πόλεμος «όλων εναντίον όλων» του T. Hobbes.

6. Για την έννοια της πολιτικής φιλίας, βλέπε στον Αριστοτέλη και άλλους αρχαίους συγγραφείς, όπου επιχειρείται η μεταφορά της καθημερινής, διαπροσωπικής φιλικής σχέσης, ως πρότυπο στις πολιτικές σχέσεις στο πλαίσιο του Δήμου, κυρίως στους καταστατικούς όρους συγκρότησής του. Εννοείται ότι μια τέτοια θεώρηση προϋποθέτει μια στοιχειώδη κοινότητα συμφερόντων, αντιλήψεων και ταυτότητας.

7. Επειδή πράγματι οι παρέες δημιουργούν ιστορία, συχνά μπορούν να γίνουν πολύ επικίνδυνες αν στην πορεία της μετάβασής τους από τη διαπροσωπική επαφή στην οργανωμένη συνύπαρξη, απολέσουν τα στοιχεία της πολιτικής «αρετής». Οι χριστιανοί απόστολοι, τα μέλη των μοναστικών κοινοτήτων, επιχειρηματικές συντεχνίες, οι μπολσεβίκοι ή οι ναζί και οι φασίστες, τρομοκρατικές ομάδες και παραμάγαζα μυστικών υπηρεσιών, ομάδες «τζιχάντ», συμμορίες οργανωμένου εγκλήματος κ.α. είναι παραδείγματα «παρεών» που μετεξελίχθηκαν σε ζοφερές, αντικοινωνικές ομάδες πρόωθησης ιδιοτελών συμφερόντων και σε εξουσιαστικούς μηχανισμούς εκπληκτικής αποτελεσματικότητας.

Η εντυπωσιακή συμμετοχή στις συζητήσεις και σε όλα τα δρώμενα του 3ου φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας, που πραγματοποιείται κάθε χρόνο παραμονές της ΔΕΘ πιστοποιεί μέσα από την αυξανόμενη μαζικότητα του, την αναγκαιότητα της συνέχισής του. Σ' αυτό το φεστιβάλ ο πλουραλισμός της θεματολογίας, η αναλυτική εμβάθυνση και οι πρακτικές προτάσεις σήκωσαν τον πήχη στο ύψος των απαιτήσεων του πραγματικού κόσμου. Η Αντιεξουσιαστική Κίνηση, το Μικρόπολις, το Σχολείο για τη μάθηση της ελευθερίας, το Νοσότρος, οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων, οι πρωτοβουλίες ενάντια στην εξόρυξη χρυσού, το Κοινωνικό Ιατρείο, το Yol με τους μετανάστες, το «απο κοινού» απ' τα Τρίκαλα άφησαν με την παρουσία τους το αποτύπωμα ενός νέου υπάρχοντος κόσμου, τον κόσμο των από τα κάτω που συστοιχίζεται με το απελευθερωτικό πρόταγμα της άμεσης δημοκρατίας. Από το τριήμερο των συζητήσεων ξεχώρισαν:

Την Τετάρτη η παρουσία του Ernesto "Lalo" Paret, εκπροσώπου των κατελιγμένων εργοστασίων της Αργεντινής και η συμμετοχή των εργαζομένων της BIO.ME. που έχουν σαν πρόταση την αυτοδιαχείριση του εργοστασίου που έχουν καταλάβει και την άμεση δημοκρατία ως οργανωτική δομή του αγώνα τους.

Την Πέμπτη "Η κατάσταση εξαίρεσης" και το καθεστώς εκτάκτου ανάγκης κάτω από την οπτική των αναλύσεων του φιλόσοφου Giorgio Agamben. Επίσης το ζήτημα της μάθησης με την παρου-

σία του καθηγητή του ΕΜΠ Δημήτρη Κωτσάκη.

Την Παρασκευή "η κοινωνική αναμέτρηση σήμερα". Στη συζήτηση αυτή τέθηκαν θεμελιώδη ερωτήματα μπροστά στους κινδύνους που αναδύονται οργανωμένα ή ασύνταχτα, μέσα από τη διαλυμένη ζωή και την κατάρρευση της κοινωνικής συνοχής. Ο κίνδυνος του εκφασισμού και η απειλή της βίας όλων εναντίον όλων με συμμορικά χαρακτηριστικά σημάδεψαν την τελευταία μέρα των συζητήσεων.

Τα όσα προηγήθηκαν (παρέμβαση στον Χορτιάτη), τα όσα έγιναν παράλληλα με το φεστιβάλ (συμμετοχή στην αντιφασιστική διαδήλωση), αλλά και όσα ακολούθησαν (χιλιάδες κόσμος στη διαδήλωση της ΔΕΘ με το Μπλοκ της Άμεσης Δημοκρατίας, συμμετοχή στη μαχητική διαδήλωση στις Σκουριές Χαλκιδικής για την υπόθεση του χρυσού και τέλος η ενδελεχής συζήτηση στο εργοστάσιο της BIO.ME. με τους εργαζόμενους και τον "Lalo") δείχνουν τη ζωντάνια του αντιεξουσιαστικού κινήματος, των θέσεων του, των προτάσεων και των δράσεων του. Ήρθε ο καιρός των αποφάσεων. Καμιά επιστροφή στην κανονικότητα. Με την Άμεση Δημοκρατία για την Κοινωνική Αντιεξουσία. Πάνω σε αυτά τα τρία σημεία το φεστιβάλ έδειξε την αξιοπιστία του. Στο δρόμο που είναι να περπατηθεί, αυτή η παρακαταθήκη συνέβαλε στο σχέδιο-ρήγμα, από έναν κόσμο που φτιάχτηκε στο όνομά μας για έναν κόσμο που φτιάχνουμε με το όνομά μας.

www.ablocfest.gr

Μνήμη & Λήθη

Οι έκδηλες και λανθάνουσες μορφές του εθνικισμού

Αργύρης Αργυριάδης

Οι ρατσιστικές επιθέσεις αποτελούν απλά την έξαρση του εθνικισμού ο οποίος ισχυροποιήθηκε με την είσοδο της Χρυσής Αυγής και την «νομιμοποίηση» της στο «δημοκρατικό» πολιτικό σκηνικό. Ο ρατσισμός είναι εγγενές στοιχείο του εθνοκεντρισμού και δεν προκαλεί έκπληξη το μένος της ακροδεξιάς ρητορικής ενάντια στο ξένο και το διαφορετικό. Το ίδιο, όσο και αν φαίνεται παράξενο, δεν θα πρέπει να μας κάνει εντύπωση ότι ισχύει και για την μεγάλη και σιωπηλή αποδοχή –πολλές φορές και ενθάρρυνση– της εθνικιστικής βίας από μέρους της κοινωνίας.

Όσο και αν δεν θέλουμε να το παραδεχθούμε, οι Έλληνες σε μεγάλο βαθμό έχουν γαλουχηθεί με τα σκληρά πατριωτικά ιδεώδη της φυλής, του γένους και του έθνους ως συστατικές αξίες. Σε αυτό συντέλεσε η νίκη της δεξιάς μετά τον εμφύλιο και, όπως γνωρίζουμε, την ιστορία την γράφουν και τη διαμορφώνουν –κατά το δοκούν τους– οι νικητές. Γι' αυτό άλλωστε στην Ελλάδα (σε αντίθεση με την υπόλοιπη Ευρώπη) γιορτάζεται η έναρξη τη εμπλοκής της χώρας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (28 Οκτωβρίου) και όχι την λήξη του (8 Μαΐου). Διότι είναι το μεγαλόπρεπο ΟΧΙ του πατριωτικού φαντασιακού που πρέπει να κυριαρχήσει, σε αντίθεση με την αντίσταση στους Γερμανούς –ως μειονοτική μνήμη της αριστεράς

και του εμφυλίου– που πρέπει να υποτιμηθεί.

Με αυτές τις κυρίαρχες αναπαραστάσεις, η ελληνική κοινωνία γαλουχήθηκε στην πλειονότητά της για τουλάχιστον δυο δεκαετίες από τους συνεχιστές της άξιας ιστορίας των δωσίλογων και των γερμανοτσολιάδων για να διαμορφώσει την κοινωνική της ταυτότητα, την επατεία. Αυτή η «εθνοκοπτριωτική κατασκευή της μνήμης» μέσα σε αυτό το κοινωνικοϊστορικό πλαίσιο σύμφωνα με την θεωρία του κοινωνικού κονστρουξιονισμού είναι που οπλίζει ξανά τα εθνικιστικά αντανάκλαστα σημαντικής μερίδας του πληθυσμού, διότι πολύ απλά «η χούντα δεν τελείωσε το '73», ούτε με τη δίκη των συνταγματαρχών. Συνέχιζε και συνεχίζει να υφίσταται μέσα στην καθημερινή συναλλαγή του «απλού» κόσμου, όπως το γραφικό «ένας Παπαδόπουλος χρειάζεται».

Η μεταπολίτευση δεν άλλαξε σε πολλούς τη γνώμη ή τη στάση απέναντι στα πράγματα, απλά τους έκανε να σιωπήσουν, ως αναγκαιότητα συμμόρφωσης προς τη «δημοκρατία» μετά την πτώση της χούντας διότι δεν ήταν πρόπον ούτε και αποδεκτό στο κοσμοπολίτικο zeitgeist της μεταπολίτευσης. Δεν έπαψε ποτέ όμως να είναι παρούσα ως άδηλη και λανθάνουσα σκέψη-μνήμη στο ενδοατομικό επίπεδο, στις διεργασίες δηλαδή που οργανώνουν την ανθρώπινη εμπειρία ως ατομική

συγκρότηση αφενός. Και αφετέρου στο διατομικό, που αφορά τη δυναμική των κοινωνικών σχέσεων όπου εμπλέκονται τα άτομα. Για να φτάσουμε σήμερα με πρόσχημα την «κρίση» στην έκδηλη εμφάνιση του ρατσισμού σε διομαδικό επίπεδο και στην «αναβίωση» του εθνικισμού σε ιδεολογικό επίπεδο.

Έχει λεχθεί ότι η κρίση αποτελεί το ξεβράκωμα της ελληνικής κοινωνίας. Στην τοποθέτηση αυτή συμφωνώ απόλυτα δεδομένου ότι με την άνοδο της ακροδεξιάς βγήκαν στην επιφάνεια όλες οι πραγματικές νοοτροπίες, συμπεριφορές και ο μικροαστισμός μερίδας του κόσμου που σιωπούσε, ήταν φαινομενικά αμέτοχος, αλλά πάντα συναινούσε κατά βάθος με το παραδοσιακό, το αναχρονιστικό, το πατριωτικό, εθνικιστικό παρελθόν. Ασφυκτιούσε βεβαίως στη σοσιαλιστική ευημερία των δεκαετιών του '80, της «εθνικής συμφιλίωσης» του '90 και αντάλλαξε αυτή την σιωπή, με ανοχή στην «αριστερή πολιτισμικότητα» για να την εξαργυρώσει εκ νέου τις καλές μέρες της «ευρωπαϊκής» έπαρσης με «Ρωσίδα στο κρεβάτι και με Αλβανό εργάτη». Αυτός ο κοινότυπος ρατσισμός συντηρεί την ιδέα της ελληνικής ταυτότητας και του έθνους ως υπερκείμενη ηγεμονική αναπαράσταση.

Σε αυτό το κοινωνικό ιστορικό πλαίσιο έγινε μια αλλαγή του ρατσισμού-εθνικισμού σε πιο άδηλες »

και λανθάνουσες μορφές, οι οποίες ακόμα και κάτω από το χαλί ήταν και παραμένουν ισχυρές. Απόδειξη, ο συμβολικός ρατσισμός που στηρίζεται στις αξίες του ατομικισμού και της αυτοδυναμίας που έρχεται η κρίση να σαρώσει, ώστε στη συνέχεια να ενισχύσει τον αμφίθυμο ρατσισμό δημιουργώντας το φαινόμενο της αποστροφής, ο οποίος εκφράζεται ως «πατριωτισμός» όταν δεν γίνεται αποδεκτός για να δικαιολογηθούν συγκεκριμένες μεροληπτικές συμπεριφορές.

Ο σημερινός νεοέλληνας που πλήττεται από την κρίση δεν έχει ξεκάθαρα ερμηνευτικά εργαλεία. Παλινδρομεί ανάμεσα στον ναρκισσισμό της αυτοεικόνας του και την αδυναμία κατανόησης της συμμετοχής του στα δρώμενα αφού ποτέ δεν φταίει αυτός αλλά πάντα οι «άλλοι» ως εξωτερικές - υποχθόνιες δυνάμεις για ό,τι του συμβαίνει. Ως εκ τούτου, η επιστροφή στο πατριωτικό φανταστικό φαίνεται να είναι η μόνη και η πιο εύκολη λύση, τώρα που η κρίση διέλυσε, τον ήδη κατακερματισμένο, Έλληνα εαυτό από τον υπερφίαλο εγωισμό του και το φολκλορικό φιλότιμο που πλέον δεν πουλάει.

Δυστυχώς, ο νεοέλληνας αντί να ανατρέξει στις αξίες της συνεργασίας και της αλληλεγγύης –από όλους για όλους ανεξαιρέτως– ως ελπίδα δημιουργίας και ανατροπής για έναν καλύτερο κόσμο, ανατρέχει φοβισμένος στο παρελθόν. Είναι αυτός ο φόβος προς την ελευθερία, που οδηγεί αυτόν τον ευνοησιμμένο άνθρωπο να δώσει αξία σε απάνθρωπες και αντικοινωνικές συμπεριφορές με την επιστροφή στην περίοδο των ταγμάτων ασφαλείας και της εθνοκάθαρσης. Αλλά είναι μόνο αυτό; Σίγουρα όχι! Για κάποιους η μνήμη συνάδει με το περίφημο τα «τανκς αργούν μα δεν ξεχνούν», για αυτούς τους προκατειλημμένους γεμάτα στερεότυπα εθνοκεντρικού ελληνικού μεγαλείου, οι δολοφόνοι της Χρυσής Αυγής φαντάζουν σωτήρες. Έρχονται να τους «διασώσουν» από την υποτιθέμενη μόλυνση που

προκαλούν οι άλλοι, οι ξένοι, οι διαφορετικοί για την κατάντια τους. Αυτός ο υπερφίαλος τρόπος σκέψης είναι επικίνδυνος διότι δημιουργεί αυτόν το ιδιότυπο άνθρωπο της κρίσης: τον «ΕΘΝΙΚΑΡΙΟ» που είναι πολιτισμικά, οικονομικά και ψυχοκοινωνικά ανασφαλής. **Η άνοδος της ακροδεξιάς αναδεικνύει την άνοδο του «ΕΘΝΙΚΑΡΙΑΤΟΥ» ως αποτέλεσμα της ματαίωσης του κόσμου των μεγάλων αφηγήσεων και συνάδει στη μεγέθυνση του «Λούμπεν εθνικισμού», συγκοινωνούν δοχείο του ελληνικού μικραστισμού, του καθωσπρέπει φιλήσυχου, νομοταγή, θρήσκου οικογενειάρχη αλλά συνάμα μικροαπατέωνα, ωφελιμιστή και αυτάρεσκου πολίτη.** Ο εθνικάριος δεν είναι ιδεολογικά εθνικιστής αλλά λειτουργικά ανασφαλής και συγκυριακός.

Ο εθνικάριος διακατέχεται από στεγανότητα στην πληροφορία, ανάγκη για συμπεριφορική κυριαρχία και υποκύπτει στην προσωποκρατία, γι' αυτό και η Χ.Α. φαίνεται να του πηγαίνει. Στην καθημερινή του ζωή ψάχνει τις πληροφορίες που επαληθεύουν τις απόψεις του και παραμερίζει ή αγνοεί εκείνες που τείνουν να τις αποσταθεροποιήσουν. Χρησιμοποιεί τις αποδείξεις που διαθέτει για να ενδυναμώσει τα στερεότυπά του. Έτσι, πολύ συχνά οδηγείται σε εσφαλμένα συμπεράσματα διότι κατασκεύασε μια ερμηνεία ή εξήγηση στηριζόμενος σε αυτές, κάνοντας διάφορους αδόκιμους συσχετισμούς με τα γεγονότα. Σκέφτεται συνεπώς αποσπασματικά, αντιστέκεται στις καινούριες πληροφορίες, βασίζεται σε προσωπικές εμπειρίες ή «γεγονότα» που του έχουν αφηγηθεί άλλοι, πιστεύει σε δοξασίες, ενδιαφέρεται και επιλέγει μόνο τις πληροφορίες που ενδυναμώνουν τις απόψεις του, υπερεκτιμά τις ενδογενείς αποδόσεις έναντι των εξωγενών στην ερμηνεία των φαινομένων και των συμπεριφορών.

Ζώντας και κατασκευάζοντας την πραγματικότητα με αυτόν τον ετρο-

καθοριζόμενο τρόπο, είναι προφανές πως η αναζήτησή του θα καταλήξει σε παραδοσιακές αναπαραστάσεις - μυθεύματα όπως η εθνική ταυτότητα, ο πατριωτισμός, η ορθοδοξία, κ.λπ. Έτσι, δημιουργεί και τη δική του επιλεκτική μνήμη που αφορά μια κατασκευή του παρελθόντος στο παρόν, που επιτυγχάνεται με υλικά που βρίσκει στην από «κοινού ζωή» του έθνους ως συνεκτικό στοιχείο της ταυτότητάς του, αφού αυτό του έμεινε (το ότι είναι Έλληνας). Όπως όμως κατασκευάζει την εθνικιστική του μνήμη, έτσι δημιουργεί και την κοινωνική του λήθη ξεχνώντας ότι είναι πρώτα από όλα άνθρωπος, μιας και ο εθνικισμός διαχωρίζει τους ανθρώπους και τους οντολογοποιεί, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Η διαδικασία αυτή αποτελεί μια ξεκάθαρη στρατηγική αποσιώπησης ενός τμήματος του παρελθόντος, μια μορφή διαφυγής από την αλήθεια, ένα συνειδητό έργο ατομικής τύφλωσης δημιουργώντας μια νέα ταυτότητα.

Για τον λόγο αυτό, ο εθνικάριος πρέπει να προσδιορίσει τους άλλους ψυχολογιοποιώντας τους με στόχο να αποδείξει ότι αυτή η συμπεριφορά αποκλίνει από αυτό που θεωρείται «φυσιολογικό», ή αυτούς των οποίων οι στάσεις φαίνονται επικίνδυνες για το «κοινό εθνικό καλό». Στην συνέχεια, για να δικαιολογηθεί η ρατσιστική και εθνικιστική βία, θεωρεί τους άλλους ως υποδεέστερα ανθρώπινα όντα. Με τον τρόπο αυτό γίνεται η υποανθρωποποίηση του άλλου ως υποκειμένου και πραγματοποιείται αυτό που στη διαπολιτισμική κοινωνική ψυχολογία περιγράφουμε ως οντολογοποίηση: Δηλαδή η αρνητική αξιολόγηση ενός υποκειμένου ή μιας ομάδας με χαρακτηριστικά εντός ενός σημασιολογικού πλαισίου εκτός του κοινωνικού χάρτη. Έτσι, όσοι δεν ανήκουν στην εθνικιστική διάσταση του ελληνοκεντρικού δίπολου φυλή/πολιτισμός, μπορούν να τοποθετηθούν ακόμα και εκτός του ανθρώπινου γένους, ως απλά –αλλά όχι ανθρώπινα– όντα. Μην ξεχνάμε ότι τόσο ο γερμανικός να-

ζισμός όσο και ιταλικός φασισμός, άξονες που εμπνέονται οι έλληνες εθνικιστές, χρησιμοποίησαν τον βιολογικό ρατσισμό για να δημιουργήσουν το απαραίτητο κλίμα συναίνεσης με στόχο την απονομιμοποίηση των Εβραίων και τον αποκλεισμό τους από το ανθρωπινό γένος (ώστε στη συνέχεια να δικαιολογηθούν οι διωγμοί, οι εκτελέσεις κ.λπ.). Σήμερα, με αφορμή την κρίση και το μεταναστευτικό, η στόχευση αφορά τους μετανάστες. Στη συνέχεια για την «καθαρότητα και την ηθική» της κοινωνίας έχουν σειρά οι ομοφυλόφιλοι, οι τσιγγάνοι, οι ανάπηροι, και γενικά όλοι όσοι

δεν ανήκουν στο ελληνικό γένος ή δεν συμμορφώνονται προς το εθνικιστικό διακύβευμα.

Ας μην ξεχνάμε ότι τόσο η μνήμη όσο και η λήθη αποτελούν τις δύο όψεις της κοινωνικής σκέψης, μιας έκδηλης και μιας λανθάνουσας πραγματικότητας, προς την κατεύθυνση της κατασκευής της ταυτότητας. Ο ρόλος των κοινωνικών κινημάτων είναι να στέψουν την προσοχή προς την ανθρώπινη χειραφέτηση και την κοινωνική απελευθέρωση, διαμέσου της συνεργασίας και της αλληλεγγύης, συστατικά στοιχεία που αντιμάχονται

την εθνοκεντρική κατασκευή, τα οποία απεχθάνεται ο εθνικισμός. Η επιλογή της μνήμης πρέπει να είναι πάντα κοινωνική, στέλνοντας τον εθνικισμό στη λήθη, εκεί που του αξίζει. Άλλωστε ο προδοτικός Εφιάλτης ήταν Έλληνας, κάτι που υπέρμαχοι της «προγονικής» ιστορίας συνειδητά αποκρύπτουν. Οι εθνικιστές είναι οι νέοι εφιάλτες για την κοινωνία. Γι' αυτό και η μέγιστη δυνατή πράξη, η απονομιμοποίησή τους, δεν θα γίνει από τη «θεσμική δημοκρατία» αλλά από την ίδια την κοινωνία, όχι των εθνών, αλλά των ανθρώπων!

ΠΟΛΕΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ

Ηπερώτικη φύση και Ενέργεια

Στέφανος Μπατσής-Γιώργος Παπαχριστοδούλου

Στην ηπειρώτικη φύση δεν πρωταγωνιστούν μονάχα τοπία που κόβουν την ανάσα, οικοσυστήματα ανυπολόγιστης αξίας και μνήμες βαθιά ριζωμένες στο θυμικό και την ύπαρξη των ανθρώπων. Δυστυχώς, τα τελευταία χρόνια καταταλαιπωρείται από δύο ζητήματα-πρότυπα για το πώς επενδύεις στην ενέργεια και τις φαραωνικές κατασκευές, παραλαμβάνοντας χρυσάφι και παραδίδοντας σκατά στις τοπικές κοινωνίες. Πρωταγωνιστές οι γνωστές και μη εξαιρετές ΜΗΧΑΝΙΚΗ και ΤΕΡΝΑ, ένας πρώην βουλευτής, ένα πολυνομοσχέδιο και η γενικότερη τάση των ενεργειακών λόμπι για fast track ληλασία των δημόσιων φυσικών πόρων.

Φράγμα στον Άραχθο ή, αλλιώς, όταν τα λόμπι της ενέργειας νομοθετούν

Την περασμένη άνοιξη, ως κεραυνός εν αιθρία, άστραψε και βρόντηξε το περίφημο πολυνομοσχέδιο Παπακωνσταντίνου για το περιβάλλον ή ορθότερα για τον εσμό των κατασκευαστικών εταιρειών που αρπακτικά εποφθαλιούσαν και εποφθαλιούν έργα, δημόσιο χρήμα και καμμένη γη. Επρόκειτο ουσιαστικά για ένα νομοσχέδιο παραγγελιά για τη ΜΗΧΑΝΙΚΗ, συμφερόντων Πρ. Εμφιετζόγλου, που ανέσυρε απ' το συρτάρι τα «παγωμένα» σχέδια για κατασκευή ιδιαίτερα μεγάλης

ισχύος υδροηλεκτρικού φράγματος στον Άραχθο. Σημειολογικά άξια αναφοράς η κυνική ομολογία των μελετητών του σχεδίου για τη διαχείριση των υδάτων σε επίπεδο λεκάνης απορροής στην παρουσίαση που έγινε στα Γιάννενα, στις 11 Ιουλίου, πως «έτσι αποφάσισε ο εργοδότης» (το αν ανήκουν στο payroll του υπουργείου ή της ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ προς το παρόν διακριβώνεται από δαιμόνιους βαβυλώνιους ρεπόρτερ) για την επαναφορά της πρότασης κατασκευής του φράγματος.

Γνωστό κι αποδεδειγμένο ότι το φράγμα δεν θα εξυπηρετούσε και δεν εξυπηρετεί καμιά ουσιαστική κοινωνική ανάγκη, εκτός από τα συμφέροντα του εγχώριου ενεργειακού λόμπι, το οποίο θα έκανε ένα καλό πλασάρισμα στο ανθρωπάτο χρηματιστήριο της ενέργειας. Ωστόσο, επειδή η φύση δεν λειτουργεί με ποσοστά και στατιστικές, το φράγμα είναι χρόνια τώρα καταδικασμένο στην κοινωνική συνείδηση. Τα Τζουμέρκα έχουν ήδη αποφασίσει πως δεν επιθυμούν το σύγχρονο τέρας της ανάπτυξης να χαρακώσει την ηπειρώτικη φύση. Δεδηλωμένα επιλέγουν ένα δρόμο συμβατό με τις μνήμες της ορεινής Ελλάδας, παρά τις πιο καλλίφωνες από ποτέ σειρήνες της αυξημένης απασχόλησης και της απορρόφησης εργατικού δυναμικού. Ευτυχώς προεικονίζεται νίκη για τις τοπικές κοινωνίες. Όπως και να 'χει, θα πρόκειται για μια εξέλιξη που ελάχιστα θα έχει να κάνει με τις μεγαλόσχημες ρητορείες του κοτζαμπάση-περιφερειάρχη και των λογής-λογής βουλευτών και τοπικών παραγόντων. Η αποτροπή του φράγματος-ολετήρα θα έρθει,

επειδή οι κάτοικοι και οι αλληλέγγυοι φορείς με την αμετακίνητη στάση τους δεν αφήνουν άλλη επιλογή στους κρατούντες και τους τοπικούς τους λακέδες.

Αώς, όπως Αχελώος;

Η επίθεση στα νερά των ποταμών της Ηπείρου είναι πολυμέτρητη. Εκτός του φράγματος στον Άραχθο, οι μελετητές αποδείχτηκαν γαλαντόμοι και στην περίπτωση του σχεδίου του πρώην βουλευτή της ΝΔ, Λευτέρη Καλογιάννη, για εκτροπή των νερών από τις πηγές Αώου στη λίμνη Παμβώτιδα, ενός έργου φαραωνικού. Φαραωνικού στη σύλληψή του, αφού θα στερήσει το οικοσύστημα της Βάλια Κάλντα από το νερό (προβλέπεται η μεταφορά 70 εκατ. κυβικών μέτρων νερού ετησίως) και με σήραγγα εκτροπής περίπου 50 χλμ., η οποία θα σαρώσει τα πάντα κατά μήκος της. Το νερό θα μεταφερθεί στην Παμβώτιδα, αφού προηγουμένως κατασκευαστούν δύο μεγάλα υδροηλεκτρικά φράγματα. Πρόσχημα για τη μεταφορά η ανάγκη εμπλουτισμού της λίμνης με νερό και ποτίσματος των καλλιεργειών, καθώς και η ενίσχυση του υδροηλεκτρικού φράγματος του Καλαμά (ο οποίος εκβάλλει στη Θεσπρωτία!). Καταρρέει εύκολα από τη στιγμή που η πλειοψηφία των επιστημονικών φορέων συμφωνεί πως η Παμβώτιδα, που υποφέρει από ευτροφισμό, χρειάζεται ανάμεσα στα άλλα καθαρισμό της ιλύος, ενώ την ίδια στιγμή προς ολοκλήρωση βαίνει το νέο αρδευτικό του λεκανοπεδίου Ιωαννίνων, πράγμα που σημαίνει πως θα εξοικονομηθεί νερό για τις

(όποιες) καλλιέργειες. Το έργο δεν προτείνεται από κανέναν τοπικό φορέα, ωστόσο έχει ήδη λάβει, με ελλιπή διαβούλευση αδειοδότηση από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ), ενώ θα το κατασκευάσει η κοινοπραξία των ΤΕΡΝΑ-ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ. Πρόκειται, όπως στην περίπτωση του έργου της ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ, για ένα έργο το οποίο

υπαγορεύουν τα μεγάλα εργολαβικά συμφέροντα τα οποία θα επιδοτηθούν κιάλας παχυλώς με ζεστό δημόσιο χρήμα, ώστε να μαραζώσει ο Αώος (ο οποίος ποτίζει και τον κάμπο της Κόνιτσας) και οι ίδιοι να αυξήσουν την κερδοφορία τους. Ο Λ. Καλογιάννης αγνοεί πως το νερό δεν είναι κάλπη για να το αρπάξει το λόμπι της ενέργειας. Αντίθετοι

στο έργο έχουν δηλώσει οι Δήμοι Ζαγορίου και Κόνιτσας, ενώ έχει ήδη αναπτυχθεί ένα μίνι κίνημα πολιτών από τη Βοβούσα και τα Γιάννενα, το οποίο αντιπθετα στην κατασκευή του έργου και σύντομα αναμένεται να προχωρήσει, εκτός από την ηλεκτρονική συλλογή υπογραφών, και σε άλλες δράσεις για την αποτροπή του σχεδιασμού.

Homo Economicus

Μπόλιαρης: Κάτοικος της ορεινής Ναυπακτίας. Από τα Κράβαρα. Αλλιώς Κραβαρίτης. Είναι ο κατ' εξοχήν homo economicus στην Ελλάδα και καταγράφεται ως μοναδικό είδος, τουλάχιστον από το 19ο αιώνα. Από τα βουνά των Κραβάρων εφορμούσε στις πόλεις με μια ιδιαίτερη δεξιότητα στην αποκόμιση κερδών σε οποιοδήποτε κοινωνικό και οικονομικό στρώμα κι αν βρισκόταν. Όσοι ασχολήθηκαν με το εμπόριο και την αργυροχρυσοχοΐα διέπρεψαν όπου και να βρέθηκαν, ενώ την ίδια επιτυχία είχαν και όσοι δεν είχαν ή δεν μπορούσαν να έχουν αυτή την ενασχόληση. Ο Κραβαρίτης και στο τελευταίο σκαλοπάτι να βρισκόταν, αυτό της επαιτείας, είχε τον τρόπο να

συγκινήσει περισσότερο από τους υπόλοιπους του επαγγέλματος. Με τον ίδιο τρόπο που μπολιάζουμε τα δέντρα, ο Κραβαρίτης επαίτης μπολιάζε τα άκρα του. Έδενε στα χέρια ή στα πόδια του κάποιο κλαδί που τα παραμόρφωνε, κάνοντας πιο εύκολη την επαιτεία. Έτσι ο Κραβαρίτης πήρε το προσωνύμιο Μπόλιαρης. Αυτά εμείς στην Αιτωλία γνωρίζουμε για τη σημασία και καταγωγή της λέξης κι όχι αυτή που βρίσκει κανείς στο Wikipedia (Μπόλιαρης=εμβολιάρης=αυτός που ζητιανεύει απ' τον έμβολο=κεντρικός δρόμος του Φ. Κουκουλέ). Το σχόλιο γίνεται με αφορμή το βιβλίο του Γ. Παπαδογιάννη «Η άνοδος και η πτώση του Homo Economicus», για να πω πως πρόκειται για φαι-

νόμενο που έχει σχέση με την κουλτούρα που διαμορφώνεται σε κάθε κοινωνία. Η φιλοσοφία της οικονομίας της αγοράς και η αντίληψη που διαμορφώνει έχει σχέση με τον καθολικό Homo Economicus του σήμερα. Μάλλον όμως δεν είναι οι οικονομικές μόνο συνθήκες που θα καθορίσουν την άνοδο ή την πτώση του. Είναι η κατεύθυνση και το περιεχόμενο που θα θελήσουμε να δώσουμε στη ζωή μας. Έτσι έγινε σε κάθε περίοδο της ιστορίας.

Στην απομονωμένη και δυσπρόσιτη ορεινή Ναυπακτία, στον κλειστό και εσωστρεφή οικονομικό της νεοκαπιταλιστικής εποχής μας.

Νικολάκης Δρεπανιάρης

Του Κώστα

Τα ρεπορτάζ του Κώστα Βαξεβάνη και της υπόλοιπης δημοσιογραφικής ομάδας του δεκαπενθήμερου περιοδικού «HOT DOC» ενοχλούν. Μίλησαν για την Πειραιώς όταν οι άλλοι (οι περισσότεροι) σιώπησαν, αφού καλοταΐζονται από τις διαφημίσεις του Σάλλα. Αποκάλυψαν στοιχεία για τη σχέση της εταιρείας δημοσίων σχέσεων, στην οποία η Όλγα Τρέμη διατελούσε αντιπρόεδρος, με την προώθηση των Eurofighter στην Ελλάδα. Και κάμποσα άλλα ρεπορτάζ που ενοχλούν το μιντιακό και τραπεζικό κατεστημένο, όπως το Βατοπέδι. Ο Βαξεβάνης περιέγραψε με κείμενό του στην ιστοσελίδα «Κουτί της Πανδώρας» την ενέδρα που έστησαν κάποιοι στο σπίτι του, ώστε να βγάλουν από τη μέση. Δεν τα κατάφεραν να δημιουργήσουν μία νέα υπόθεση Πολιτόφσκαγια. Η ολιγαρχία του πλούτου στην Ελλάδα δεν έχει στόχο μόνον τον Βαξεβάνη, έχει στόχο τον καθέναν και καθεμιά από εμάς. Κάθε δημοσιογράφο που σκέφτεται ελεύθερα, κάθε ενεργό και υποψιασμένο πολίτη. Θα τους αφήσουμε;

Γ.ΠΑΠ.

Ιδιώνυμο και το φρόνημα

Με εντολή πρωθυπουργού προωθείται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης νομοθετική ρύθμιση με βάση την οποία θα μετατρέπονται σε ιδιώνυμο τα ποινικά αδικήματα που διαπράττονται με δόλο από μετανάστες οι οποίοι δεν βρίσκονται νόμιμα στην Ελλάδα. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης, «άτομα που έχουν ήδη παρανομήσει εισερχόμενα λαθραία στη χώρα δεν είναι νοητό, όταν αποτολμούν να παρανομήσουν εκ νέου, να έχουν την ίδια ποινική μεταχείριση σε σχέση με τους ημεδαπούς ή τους νόμιμους μετανάστες». Για άλλη μία φορά το σύστημα θέτει σε κατάσταση εξαιρέσης και μάλιστα με ναζιστικού τύπου διαχωρισμούς τις κατώτερες τάξεις και, γενικώς, ό,τι αντιλαμβάνεται ως εσωτερικό εχθρό. Αφού πλέον στη νομοθεσία εισάγεται η τιμωρία όχι για αυτό που κάνεις αλλά για αυτό για το οποίο είσαι, ίσως και να μην απέχουμε πολύ από την επαναφορά της ποινικοποίησης του πολιτικού φρονήματος (βλ. "ιδιώνυμο" Βενιζέλου). Μπορεί τα ΜΜΕ να αναπαράγουν το θέαμα της δήθεν αντιπαράθεσης Δένδια - Χρυσής Αυγής, η πραγματικότητα όμως είναι πως είτε στην κυβέρνηση είτε στους δρόμους κράτος και Χρυσή Αυγή ταυτίζονται στη λογική, στην ατζέντα και στο σχέδιο δράσης.

A.M.

Πολιτισμός

ΑΠΟΧΡΩΣΕΙΣ

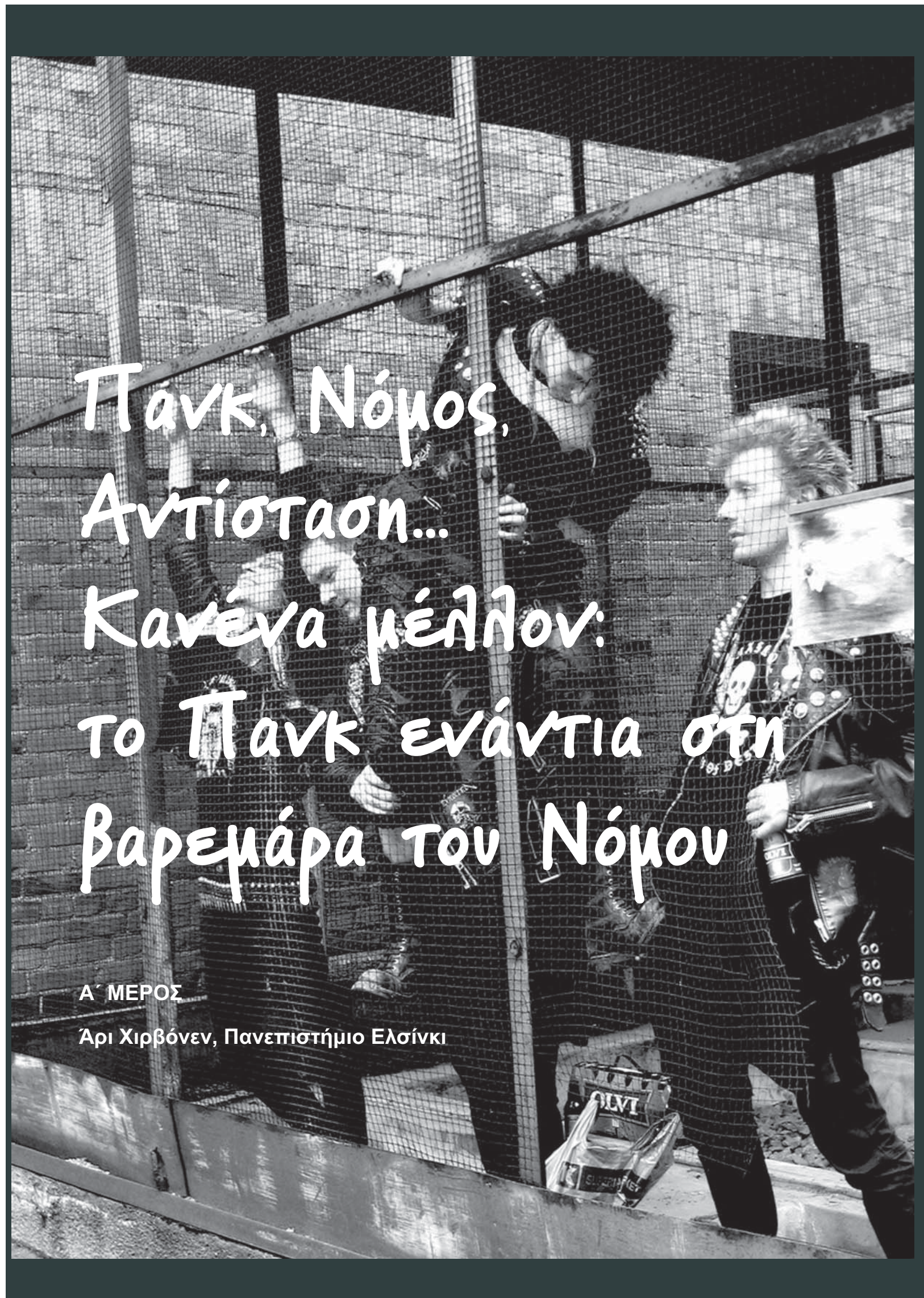
Δημήτρης Κωνσταντίνου

Όλα στη ζωή είναι αποχρώσεις, όσο κι αν προσπαθούν να μας πείσουν για το αντίθετο οι φανατικοί από κάθε στρατόπεδο. Γιατί φανατικός είναι όποιος βλέπει τον κόσμο χωρισμένο στα δύο, είτε για να διευκολυνθεί στις αποφάσεις του είτε για να έχει υλιστικό όφελος, και τις συνέπειες αυτής της χοντροκομμένης διαίρεσης τις κατέγραψε η Ιστορία στις μελανές σελίδες της. Όμως η δουλειά των φανατικών είναι αυτή. Οι σωτήρες της πολιτικής δεν θα πάψουν ποτέ να περιορίζουν τις επιλογές της κοινωνίας σε δύο, για να μας αναγκάζουν να υιοθετούμε τη μία, αυτή που θέλησαν αυτοί να είναι η σωστή. Όμως σε κάθε σταυροδρόμι, που εμφανίζουν ως δια μαγείας ξαφνικά μπροστά μας, οι δρόμοι που μπορούμε ν' ακολουθήσουμε από το κέντρο του κύκλου που μας περιβάλλει είναι άπειροι και κάποιοι απ' αυτούς είναι πιο ασφαλείς χωρίς είναι οι πεπατημένοι. Οι σωτήρες της θρησκείας βλέπουν πάντα την ηθική ασπρόμαυρη, για να διευκολύνουν τη διανοητική και καθημερινή ζωή του ποιμνίου τους, να το καθοδηγούν και να το μαντρώνουν με τόση ευκολία. Μια μανιχαϊστική ηθική που στέλνει στο πυρ το εξώτερο και τον πεινασμένο που κλέβει για να ζήσει και τον βουλιμικό που αρπάζει το ψωμί των άλλων. Αλλά οι ασπρόμαυρες κατηγορηματικότητες έχουν ξεθωριάσει προ

πολλού. Οι μονόδρομοι, οι τελεσίδικες ιδεολογίες και ηθικές βρωμούσαν πτωμαΐνη από πάντα. Δεν υπάρχει καλό ή κακό, υπάρχουν αποχρώσεις και ή θ' αναμετρηθούμε με το χάος τους για να ιχνογραφήσουμε το φασματικό τοπίο του μέλλοντος ή θα βουλιάξουμε στο βούρκο της μονοχρωμίας.

Αυτή η πολυπλοκότητα των ανθρώπινων ψυχών, των συμπεριφορών και των κοινωνικών συνθηκών αποδίδεται μόνο μέσα από τη λεπτότητα των αποχρώσεων που προσπαθεί ν' αποτυπώσει η κάθε είδους τέχνη. Γιατί όλη η τέχνη είναι ζωγραφική. Είναι σπουδή πάνω στις αποχρώσεις και κρατάει στα χέρια της το βαρύ φορτίο της παλέτας. Δεν είναι η κουλτούρα του εύκολου που τσαλαβουτάει στο ασπρόμαυρο, όπως η επιπλέον νεοελληνική κουλτούρα που βλέπει μόνο κλάψα ή μαγκιά, ή το συνδυασμό των δύο, και ξεμπερδεύει.

Η ζωή δεν μπορεί να είναι και εύκολη και όμορφη. Το να βλέπουμε τον κόσμο διαφερέμενο σε 1 και 0, διευκολύνει τις αποφάσεις μας, το μυαλό και την ύπαρξή μας, αλλά κάνει τη ζωή μας τόσο ζοφερή όσο ενός ρομπότ. Το φάσμα των άπειρων αποχρώσεων είναι αυτό που χαρακτηρίζει και ομορφαίνει την ανθρώπινη ζωή. Τελικά, όλα στη ζωή είναι τέχνη. Αυτή είναι η δική μας η δουλειά.

Πανκ, Νόμος,
Αντίσταση...
Κανένα μέλλον:
το Πανκ ενάντια στη
βαρεμάρα του Νόμου

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Άρι Χιρβόνεν, Πανεπιστήμιο Ελσίνκι

Πιόνι στο παιχνίδι τους

And that's the way they try and
run this land
How they hold you down and
keep you in hand
You're just a pawn in their
game.
(Stiff Little Fingers, "Law
and Order")

Το να μην είσαι τίποτα άλλο παρά ένα πιόνι στο παιχνίδι τους – και ποιος δεν έχει ξυπνήσει κάποια φορά στη μέση της νύχτας έχοντας αυτή τη φαντασίωση. Ο Μεγάλος Άλλος που κινεί τα νήματα παίρνει ποικίλες μορφές: το εθνικό και διεθνές δίκαιο και οι κατασκευές πειθάρχησης, το παγκοσμιοποιημένο κεφάλαιο και οι υποτιθέμενες οικονομικές αναγκαιότητες, οι γραφειοκρατικοί και διοικητικοί κανονισμοί, οι απαιτήσεις της κοινωνικής ασφάλειας, οι εκπαιδευτικές επιταγές, οι εικόνες, οι ιδέες και τα είδωλα που παράγονται και αναπαράγονται αδιάκοπα απ' τα ΜΜΕ κ.ο.κ. Τα πράγματα πηγαίνουν απ' το κακό στο χειρότερο, όταν κάποιος αρχίζει ν' αναρωτιέται ποιος είναι πραγματικά υπεύθυνος, αφού σήμερα η κυριαρχία είναι κατακερματισμένη, κάτι που δεν την καθιστά λιγότερο έντονη και παντοδύναμη. Και ύστερα πάλι, ίσως αισθανθείτε πιο άνετα απ' το γεγονός ότι δεν πρόκειται για μια δική σας παρανοϊκή ψευδαίσθηση μα για την πραγματικότητα, "the only things we got today" όπως οι Clash το έθεσαν στο "Hate and

War", το οποίο βρίσκεται στον πρώτο τους δίσκο, *The Clash*, που κυκλοφόρησε το 1977: "An' if I close my eyes / They will not go away / You have to deal with it / It is the currency".

Ωστόσο, τα πράγματα ήταν διαφορετικά τότε, αλλά και κάποια χρόνια αργότερα, το 1979, όταν κυκλοφόρησε ο πρώτος δίσκος των Stiff Little Fingers, *Inflammable Material*. Η μπάντα, η οποία πήρε το όνομά της απ' το ομώνυμο τραγούδι των Vibrators στο δικό τους ντεμπούτο άλμπουμ *Pure Mania*, ιδρύθηκε την ίδια χρονιά που ο δίσκος των Clash κυκλοφορούσε στο Μπέλφαστ. Βρισκόμαστε κοντά στο ζενίθ των ταραχών κι ο μάντζέρ τους, Gordon Ogilvie, μαρξιστής δημοσιογράφος, πρότεινε στη μπάντα να γράψει τραγούδια σχετικά με τις εμπειρίες τους απ' τις διαμάχες στη Βόρεια Ιρλανδία. Όταν το έπραξαν, κατηγορήθηκαν από μια άλλη πανκ μπάντα της Βόρειας Ιρλανδίας, τους Undertones, ότι αισθητοποιούσαν τις ταραχές.

Τον Ιούλιο του 1979, οι Stiff Little Fingers εμφανίστηκαν στο Καϊνουίστο του Ελσίνκι, ένα υπέροχο πάρκο στη μέση της πόλης. Ο ουρανός ήταν ξάστερος, κάποιοι έκαναν πικ-νικ, κάποιοι έπιναν ένα ποτό, ή δύο, και κάποιοι χόρευαν άγρια το ρογο, θυμάται ο Sally Flesh, τότε ένας πρωτοετής φοιτητής νομικής με πορτοκαλί καρφιά και μελλοντικός κιθαρίστας των Stompin' Chickens και των Pin Ups. Ακόμη και αν το πανκ έλκυε τη βία και στο Ελσίνκι, κι ακόμη και αν οι ροκαμπιλάδες και οι τεντυμπόηδες, οι οποίοι αργότερα άρχισαν να αράζουν στα ίδια κλαμπ με τους πάνκηδες ακούγοντας μπάντες όπως οι Cramps, οι Meteors και οι Stray Cats, επιτέθηκαν στους πάνκηδες κατά τη διάρκεια της συναυλίας, οπλισμένοι με κάλτσες γεμάτες άμμο και πέτρες, κάποιος θα μπορούσε ν' αναρωτηθεί τι σχέση είχε η κατάσταση στο Μπέλφαστ μ' αυτή στο Ελσίνκι. Φυσικά, δεν ήταν το ίδιο για τα παλικάρια που έρχονταν απ' την εμπόλεμη ζώνη – όπου "hate has made you blind /

And you've spent the last ten years of your life / In this emergency" (Stiff Little Fingers, "State of Emergency") – και για τους φινλανδούς πάνκηδες, που μεγάλωσαν στο συγκαταβατικό κράτος πρόνοιας της Φινλανδίας. Παρά το διαφορετικό πλαίσιο, ήταν ολοκάθαρο για κάθε πάνκη στη Φινλανδία (στην πραγματικότητα στη Φινλανδία, η οποία στα τέλη των 70's ήταν μια αφόρητα καταπιεστική και ομογενοποιημένη κοινωνία κι ένα αυταρχικό κράτος διοικούμενο για πάνω από είκοσι χρόνια απ' τον ίδιο πρόεδρο, το πανκ διαδόθηκε υπερβολικά γρήγορα κάτι που, αναφορικά με τη δημοφιλία του πανκ, τη μετέτρεψε σε δεύτερη στην Ευρώπη, πίσω μόνο απ' την Αγγλία) σε ποιον αναφερόταν ο Jake Burns, ο τραγουδιστής των Stiff Little Fingers, όταν ούρλιαζε στο μικρόφωνο "they". Τα τραγούδια δεν ήταν απλά και μόνο για το Μπέλφαστ αλλά πολύ γενικότερα για όλους εμάς, υποστηρίζει ο Sally Flesh, για την κοινή μας κατάσταση και τα κοινά μας συναισθήματα σχετικά με την καταπίεση και την έλλειψη κατανόησης κι ανεκτικότητας που όλοι αντιμετωπίζαμε:

Everybody's down in the centre of town
Doing nothing wrong we're only hangin' around
They put you up against the wall
Make loud mouthed jokes just to make you feel small
Laugh at your appearance and the clothes you wear
Call that justice just isn't fair.
(Stiff Little Fingers, "Law and Order")

Στα τέλη της δεκαετίας του '70, ο αντίπαλος, αυτός που κινεί τα νήματα και «τρέχει» το παιχνίδι, ήταν πιο αναγνωρίσιμος απ' ό, τι σήμερα: το κράτος και οι κατασκευές του. Υπήρχε ο Ηγεμόνας, το Κράτος και η Αστυνομία – και όλοι αυτοί οι φιλήσυχοι πολίτες, οι πιστοί στο Σύστημα και την Κανονικότητα. Ας το ονομάσουμε αυτό σύμπλεγμα των νομικών, κοινωνικών και ηθικών νορμών, δηλαδή η νομιμοποιημένη εξουσία, το καθεστώς και οι θεσμικές κατασκευές ήταν καταπιεστικές δο-

μές, θεσμοί και πρακτικές σύμφωνα με τις επιταγές του Νόμου. Για το Νόμο, οι πάνκηδες ήταν απλώς και μόνο: “Just another number you ain y’know they don’t care” (Stiff Little Fingers, “Law and Order”).

Εκείνες τις μέρες, τα πράγματα ήταν μαύρα και άσπρα, καλά και κακά, δίκαια και άδικα και υπήρχε μια κατηγοριοποίηση, μια διαίρεση ανάμεσα στο «εμείς» και το «αυτοί»: “Talking bout their law and order /...

/ Law and order / There’s no justice in it / None!” (Stiff Little Fingers, “Law and Order”). Punk raged against the Law: “So please don’t just sit there / Let’s try to break out” (Stiff Little Fingers, “State of Emergency”).

**Το καινούριο Beat
When the law break in
How you gonna go?
Shot down on the pavement
Or waiting in death row.
(The Clash, “The Guns of
Brixton”)**

Η επιβολή του νόμου ήταν εκεί, όχι μόνο στο Νότιο Λονδίνο για το οποίο μας μίλησε το “Guns of Brixton”, αλλά σε όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις, για να μας «συντρίψουν» και να μας «μελανιάσουν» όπως λέει το τραγούδι των Clash. Εξυπηρετούσε τα συμφέροντα της Κυβέρνησης, του Κεφαλαίου και της συμβατικής, συντηρητικής Ηθικής. Υπήρχε,

χε, εάν όχι επισήμως τουλάχιστον σε επίπεδο πρακτικής, μια διαρκής κατάσταση εξαίρεσης σε όλη την Ευρώπη. Τουλάχιστον εκείνοι που βρίσκονταν στο περιθώριο της κοινωνίας βίωσαν την κατάσταση αυτή ως ολοκληρωτισμό – όχι ως τον ολοκληρωτισμό του Ναζισμού ή του Σταλινισμού – μα ως ένα νέο είδος ολοκληρωτισμού, το οποίο ρύθμιζε κάθε κομμάτι της ζωής σου και το οποίο απαιτούσε άνευ όρων υποταγή, υπακοή και «μετριότητα» στο όνομα του Έθνους, της Οικονομίας, της Ηθικής και της Ασφάλειας. Ήταν ο Τζωρτζ Όργουελ με το 1984 που το συνειδητοποίησε ή όπως οι Sex Pistols όρισαν: “God save the Queen / The fascist régime”.

Οι άνθρωποι που ζούσαν αυτό το είδος διάχυτου, ήπιου ολοκληρωτισμού δεν συνειδητοποιούσαν καλά-καλά, ή εύκολα αγνοούσαν το γεγονός, ότι βρίσκονταν απόλυτα υποταγμένοι στο Νόμο:
An’ everybody’s doing
Just what they’re told to
An’ nobody wants
To go to jail!
(The Clash, “White Riot”)

Ο Νόμος θα γελούσε σαρκαστικά, εάν ένας αποκλεισμένος πάνκης άρχιζε να μιλά σχετικά με την ισότητα απέναντι στο νόμο, τα ατομικά δικαιώματα που αφορούν σε όλους, τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα ή τα ιδεώδη του κράτους δικαίου και της συνταγματικής διακυβέρνησης. Και τότε απ’ την άλλη, οι πάνκηδες δεν θα μπορούσαν να νοιαστούν λιγότερο γι’ αυτές τις ιδεολογικές υπερδομές που έχουν σημασία μόνο για το καθεστώς: “All the power’s in the hands / Of people rich enough to buy it” (The Clash, “White Riot”). Όλες αυτές οι εύσχημες αρχές του δικαίου απλώς καμουφλάριζαν και απέκρυβαν, όχι μόνο την πραγματικότητα των άδικων και εκμεταλλευτικών πολιτικών και οικονομικών συνθηκών, μα ακόμη τη βία, η οποία ήταν το απόλυτο θεμέλιο του Νόμου και που ήταν παρούσα σε κάθε νομική νόρμα, τις ερμηνείες, την εφαρμογή και την επιβολή της. Οι πάνκηδες δεν είχαν ανάγκη τον Robert Cover ή κανέναν άλλο νομικό μελετητή ή φιλόσοφο να τους μιλήσει σχετικά με αυτό το καθημερινό γεγονός. Η ύπαρξή σου ήταν περικυκλωμένη και βιασμένη από νομική βία η οποία σε ωθούσε σε προκατασκευασμένους ρόλους, θέσεις και καριέρες:

They offered me the office, offered me the shop
They said I’d better take anything they’d got
[...]

Career opportunities are the ones that never knock
Every job they offer you is to keep you out the dock.
(The Clash, “Career Opportunities”)

“Well, I got no choice”, καταλήγει ο Joe Strummer, τραγουδιστής των Clash, αλλά υπήρχε μια επιλογή. Όπως τραγουδά ο Pete Dinklage, τραγουδιστής των Briard, της πρώτης φινλανδικής πανκ μπάντας, στο δεύτερό τους σινγκλ: “Fuck the Army”. Κάντο και χόρευε πόνγκο, ένα στυλ χορού που πιστώθηκε στον Sid Vicious, κρατώντας ψηλά τα χέρια και φωνάζοντας “I wanna riot / White riot - a riot of my own” (The Clash, “White Riot”). Αντί να «δέχονται εντολές» και να «οπισθοχωρούν», «έπαιρναν τον έλεγχο» και «πήγαιναν μπροστά», κάτι που πιθανότατα συνέβαινε χάρη σ’ ένα «ολοκαίνουριο ροκ», «ένα κακό, πολύ κακό ροκ, το εδώ και τώρα επαναστατικό ροκ».

ΕΚΕΙΝΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ, ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ
ΉΤΑΝ ΜΑΥΡΑ ΚΑΙ ΑΣΠΡΑ,
ΚΑΛΆ ΚΑΙ ΚΑΚΆ, ΔΙΚΑΙΑ ΚΑΙ ΑΔΙΚΑ
ΚΑΙ ΥΠΗΡΧΕ ΜΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ,
ΜΙΑ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΑΝΆΜΕΣΑ ΣΤΟ «ΕΜΕΙΣ»
ΚΑΙ ΤΟ «ΑΥΤΟΙ»

Everybody smash up your seats
and rock to this
Brand new beat
This here music mash up the
nation
This here music cause a sensation.
(The Clash, "Revolution Rock")

Αυτό το επαναστατικό ροκ προκάλεσε αίσθηση, αλλά το πανκ δεν ήταν ένα πολιτικό κίνημα. Αντιθέτως, αποστράφηκε όχι μόνο όλα τα πολιτικά κόμματα μα ακόμη και το ειρηνιστικό, ουτοπικό και οικολογικό κίνημα των χίπις. Το πανκ ήταν πρώτα απ' όλα το ολοκαίνουριο "beat", του οποίου η επαναστατική δύναμη που θα «συνέτριβε το έθνος» δεν στόχευε στην καταστροφή των φιλελεύθερων καπιταλιστικών κρατών δικαίου αλλά περισσότερο σε μια εσκεμμένη αποξένωση απ' την κυρίαρχη νομική, πολιτική,

οικονομική τάξη και την επικρατούσα ηθική και κουλτούρα, την οποία βίωνε ως κάτι απολυταρχικό και καταπιεστικό. Κάποιοι πάνκηδες ήταν παιδιά της εργατικής τάξης, κάποιοι άνεργοι, κάποιοι μορφωμένοι από πανεπιστήμια και καλλιτεχνικές σχολές, όμως αυτό που ήταν κοινό σ' όλους αυτούς ήταν ότι πρόθυμα διαχώρισαν εαυτούς από καριέρες και σταδιοδρομίες τις οποίες υποτίθεται ότι θα είχαν.

Τα τραγούδια γράφτηκαν με αφορμή τις συνθήκες και τη ζωή στην ολοκληρωτική εξουσία του Νόμου και την κανονικότητα που βασίλευε στις μουντές ευρωπαϊκές πόλεις, όπου "The wind howls through the empty blocks looking for a home / I run through the empty stone because I am all alone" (The Clash, "London's Burning"). Σύμφωνα με τον Pete Shelley, κιθαρίστα κι αργότερα τρα-

γουδιστή των Buzzcocks, τα τραγούδια τους αντανάκλασαν τα συναισθήματά τους, παρέχοντας έτσι τη δυνατότητα και σε άλλους να εκφραστούν μ' αυτόν τον τρόπο: "Δώσαμε σε όλους μια φωνή. Μπορούσες ν' ανεβείς σε μια σκηνή και να πεις «Άντε γαμήσου». Χρησιμοποιούσες αυτές τις λέξεις, εάν δεν κρυβόσουν από τίποτα. Ήταν κάπως σα να λες «Μπορώ να κάνω και να λέω ό, τι γουστάρω». Ενθάρρυνε ανθρώπους να γίνουν δημιουργικοί και να σχηματίσουν μπάντες και να κάνουν πράγματα με τον τρόπο που τους διασκέδαζε. Επέτρεψε σε ανθρώπους να γίνουν ενεργοί συμμετέχοντες στην κουλτούρα και τον πολιτισμό, αντί να είναι απλοί παθητικοί καταναλωτές." Το πανκ υπήρξε μια ανατρεπτική σκηνή, μια μεγάλη άρνηση στη συμμόρφωση, το απόλυτο αντίθετο του Νόμου.

Συνεχίζεται...

Νάνι Μπαλεστρίνι, Furiosi

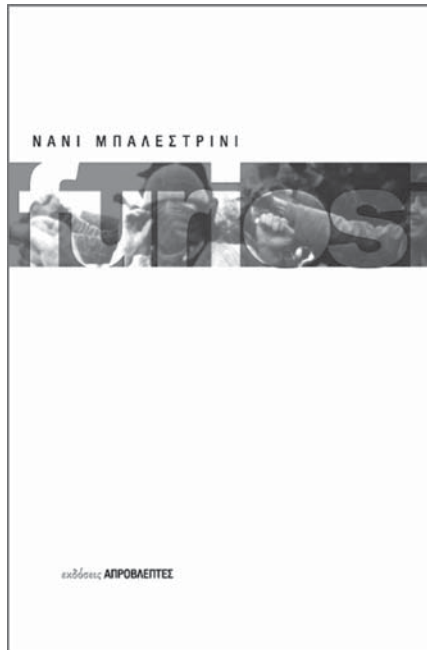
Απρόβλεπτες Εκδόσεις

«...όταν φτάσαμε, ολόκληρο το λιμάνι ήταν σε εμπόλεμη κατάσταση, κιγκλιδώματα, καραμπινιέροι παντού, κατεβαίνουμε μας ρίχνουν μερικές πέτρες, προσποιούμαστε ότι τους κάνουμε ντου, εκείνοι το βάζουν όλοι τους στα πόδια»

Στο Furiosi, ο Νάνι Μπαλεστρίνι συνθέτει ένα ηρωικό-κωμικό έπος. Ακολουθεί τις Ερυθρόμαυρες Ταξιαρχίες, ultras της Μίλαν, και θέτει στο επίκεντρο ένα επεισόδιο με τους οπαδούς της Κάλιαρι. Διαγράφοντας γύρω του ομόκεντρους κύκλους, διαρθρώνει το υλικό του σε έντεκα άσματα, εξιστορώντας με διάφορες φωνές, πάντα όμως πρωτοπρόσωπα, τις εμπειρίες τον οπαδών απ' τις οπαδικές μετακινήσεις, την παραβατικότητα, τις συγκρούσεις με τις δυνάμεις καταστολής, τις ιεροτελεστίες και τους κώδικες που διέπουν τον κόσμο των Ιταλών ultras τη δεκαετία του '80.

«...καθόμασταν εκεί ψηλά στην κορυφή του πετάλου και πέρα κάτω από μας απλωνόταν το θέαμα των θρυλικών Ερυθρόμαυρων Ταξιαρχιών κι εγώ μέσα μου έλεγα: πρέπει να καταφέρω να φτάσω κι εγώ εκεί κάτω με τις Ταξιαρχίες.»

Συνολικά στην εργογραφία του ο Μπαλεστρίνι, πέρα απ' το να αφηγείται μια ιστορία, καταγράφει και παρουσιάζει μια γλώσσα. Έτσι, εάν στο Τα θέλουμε όλα ήταν η γλώσσα του μαζικού εργά-

τη και στους Αόρατους η γλώσσα του αγωνιστή της Αυτονομίας, στο Furiosi πρόκειται για τη γλώσσα, τη φωνή του οπαδού του ποδοσφαίρου. Ωστόσο, μέσω της εκάστοτε ατομικής φωνής, αναπλάθεται και υποστασιοποιείται η αντίστοιχη κοινότητα –στην περίπτωση των Furiosi αυτή των χιλιάδων νέων ultras που σταδιακά δημιούργησαν μια δική τους κοσμική λατρεία, διατυπώνοντας ένα ολάκερο σύστημα αξιών και ιεροτελεστιών, έχοντας τις δικές τους μνήμες και πάνω απ' όλα συμμετέχοντας και πιστεύοντας σε δικούς τους μύθους. Στην πραγματικότητα φαίνεται ότι εδώ ο Μπαλεστρίνι επιχειρεί να καταγράψει μια πορεία απ' τον ατομικισμό στην προσπάθεια άρνησης, υπέρβασής του.

«...εμείς είμαστε ευτυχισμένοι επειδή κάνουμε κάτι μαζί, είμαστε ευτυχισμένοι επειδή είμαστε μαζί, επειδή κάνουμε πράγματα μαζί.»

Στην Ιταλία, οι αλλαγές στην κοινωνία με το πέρασμα απ' τη δεκαετία του '70 σ' αυτή του '80 είναι εκκωφαντικές.

Πρόκειται για μια περίοδο όπου τα μεγάλα κινήματα της προηγούμενης δεκαετίας σβήνουν απότομα, όπου οι αντιστάσεις οπισθοχωρούν και στη θέση τους αναδύεται μια πρωτόγνωρη καταναλωτική τάση κι ένα άτομο εξατομικευμένο, που στοιχεί πλήρως στις επιταγές του κυρίαρχου φαντασιακού. Είναι η εποχή της ισοπέδωσης.

Οι παλιοί αγωνιστές της Αυτονομίας βρίσκονται μετέωροι, διασκορπισμένοι, με το γήπεδο να έχει μεταβληθεί στο μόνο ουσιαστικά τόπο νεανικής συνεύρεσης.

Οι ήρωες του Furiosi, άλλοι τους με συμμετοχή στα κινήματα, άλλοι με παραβατική συμπεριφορά, άλλοι μεγαλωμένοι με το μύθο της Μίλαν και του νότιου πετάλου στο Σαν Σίρο, όλοι τους πάντως αρνούνται την απομόνωση του καταναλωτισμού κι επιθυμούν κάτι διαφορετικό. Το βρίσκουν στην ομάδα. Ανακαλύπτουν και διεγείρονται απ' τη χαρά της συντροφικότητας, εξάπτονται απ' τη συμμετοχή σε κάτι το συλλογικό.

Οι Furiosi ασφυκτιούν με την κανονικότητα, αδιαφορούν για την εντεινόμενη καταστολή και ψάχνουν μια διέξοδο, για να επιτεθούν στη θεσμοθετημένη πλήξη.

The CouchCoach
(couchcoachdiaries.
wordpress.com)

Future Under Construction, F.U.C.

Εκδόσεις Βατερλώ

Σπάνια ένα κόμικς στην Ελλάδα κατορθώνει να σε μεταφέρει σε άλλο κόσμο και οι όποιες συγκινήσεις, ενώ το διαβάζεις, να συμβαίνουν εκεί στο μακριά κι αυτά που το συνδέουν με το εδώ να μοιάζουν απόμακρα. Οι δημιουργοί του σίγουρα προσπαθούν κάτι να πουν που ο αναγνώστης το καταλαβαίνει αργά, στην επίγευση όπως θα λέγαμε, εάν επρόκειτο για μια περιπλάνηση γευσιγνωσίας. Στην Αθήνα του αγνώστου χρόνου, στο πρώτο τεύχος του F.U.C., συμβαίνουν πράγματα που δεν θα μπορούσαμε να φανταστούμε υπό οποιεσδήποτε συνθήκες σήμερα. Το ίδιο συμβαίνει και με το παγκόσμιο στερέωμα στο οποίο τοποθετείται.

Από τις πρώτες στιγμές της ανάγνωσης, διαπιστώνεις ότι πρόκειται για κόμικς καθόλου εύπεπτο για το ευρύ κοινό (το ήδη περιορισμένο). Με ευρωπαϊκό ταμπεραμέντο αλλά αμερικάνικο feeling, φιλοδοξεί να κερδίσει τον αναγνώστη σε συνέ-

χειες, έστω μεγάλων διαστημάτων. Ακόμη ένα σπάνιο χαρακτηριστικό για τα κόμικς της χώρας μας, όπως και το καταπληκτικό εξώφυλλο του Λέανδρου.

Το Athens by Might έχει δύο τρόπους ανάγνωσης με διαφορετικό αποτέλεσμα. Στον πρώτο διαβάζεις κανονικά από την πρώτη σελίδα φτάνοντας στο χάρτη και τις επεξηγήσεις στο τέλος. Μετά νιώθεις την ανάγκη να το ξαναδιαβάσεις. Στο δεύτερο διαβάζεις πρώτα το τέλος, τον χάρτη και τις επεξηγήσεις, και κατόπιν από την πρώτη σελίδα έχοντας ήδη μπει στο πνεύμα και τα πρόσωπα. Εγώ προτιμώ τον πρώτο τρόπο. Να μην γνωρίζω τίποτα πριν πέσω στο πηγάδι της αχαλίνωτα κολασμένης φαντασίας των δημιουργών. Έτσι να προσπαθώ να ανιχνεύσω το Phil, την Ξανθή, το Γερμανό, τη Baby Ruth, τον Black Pits ή τον Δήμο και το σύστημα διακυβέρνησης επιστημονικής φαντασίας στην Αθήνα.

Ο χωροχρόνος που μας τοποθετεί το κόμικς είναι ένας μελλοντικός νεομεσαιώνας με χριστιανές μοναχές ιέρειες του σεξισμού, κομμουνιστικές θρησκευτικές σχέτες ή επίσημες θρησκείες, νέες σημασίες, πρωταγωνιστές με καθαρά κίνητρα εκδίκησης (σταθερός λογοτεχνικός τρόπος) και διαλόγους από το παρελθόν σε συντεταγμένες άλλης εποχής.

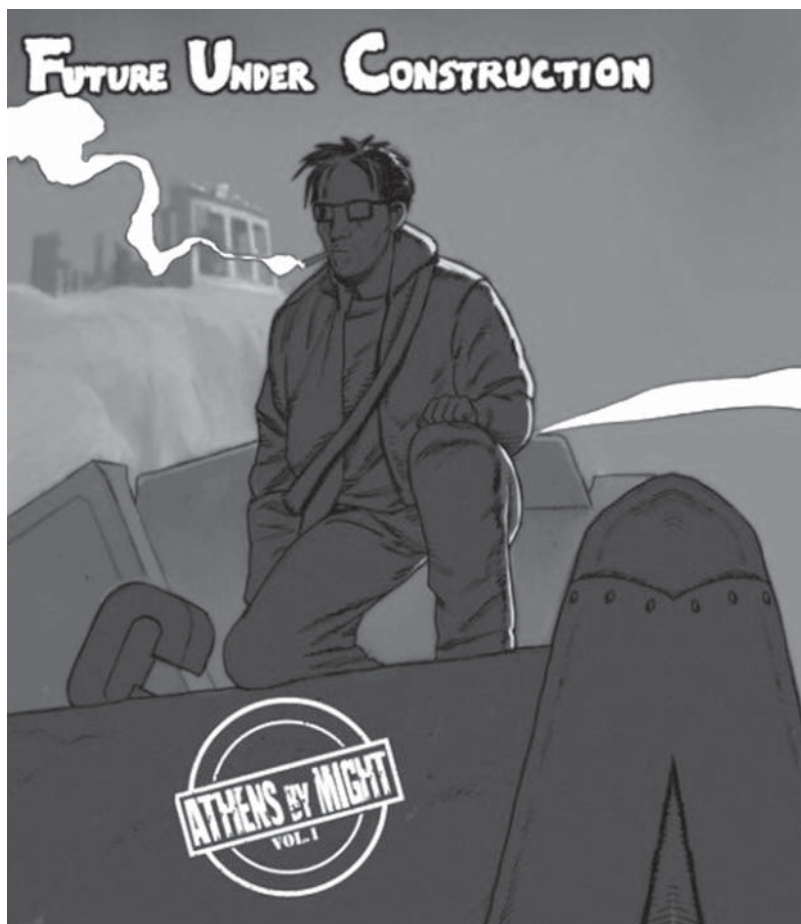
Οι οπλισμένες μαύρες χήρες, τα σύμβολα του παρελθόντος (ΑΕΚ, Εξάρχεια, Σύνταγμα, Μετρόπολις) και τα διαχρονικά αρχαία της Ακρόπολης είναι το φόντο της ιστορίας που εκτυλίσσεται, ακροβατώντας πάνω σ' ένα σχοινί με χρώματα βίας.

Πολλές φορές αμήχανα βγαίνω στο μπαλκόνι να κοιτάξω της Ακρόπολη, έστω για δευτερόλεπτα. Για να δω ότι είναι όντως εκεί. Γιατί δεν ξέρω, αν θα υπάρχει ακόμη, όταν θα πάψει να είναι μύθος. Γιατί δεν ξέρω αν θα υπήρχε πιο ωραία εικόνα.

Το F.U.C. προσφέρει τέτοιες μικρές συγκινήσεις της καθημερινότητας συμπυκνωμένες σε ένα έργο, μια ταινία, τον Γκρέγορι Πεκ με διαλόγους-ατάκες του τότε να πρωταγωνιστεί στο 2060.

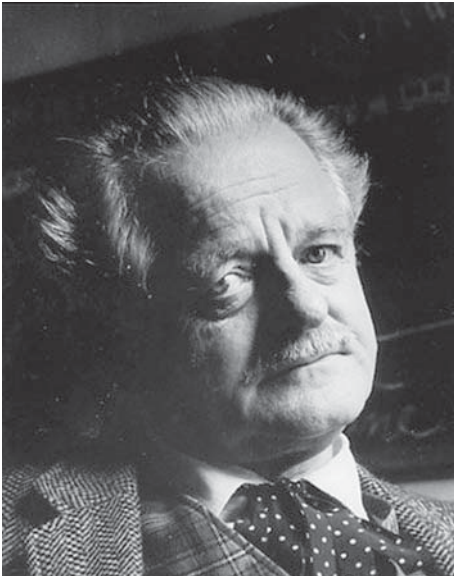
Η ριψοκίνδυνη εισβολή του κίτρινου στο ασπρόμαυρο και τα κουραστικά κάποιες φορές επίθετα, ίσως αν καλλιεργηθούν να αποτελέσουν πρόταση. Σε κάθε περίπτωση θα το τοποθετούσα στις καλές στιγμές του ελληνικού κόμικς, ξεκινώντας απ' την εποχή του Καλαϊτζή με την «Τσιγγάνικη Ορχήστρα» και φτάνοντας στην κορυφή με το «Με μεγάλωσαν σκυλιά» του Λέανδρου, στου οποίου τη σχολή συγκαταλέγω και τους συγγραφείς του F.U.C. Έτσι, ναι, το κόμικς είναι τέχνη, διαφορετικά πρόκειται για γραφιστική εργασία. Θα περιμένουμε με αγωνία το δεύτερο τεύχος...

Νίκος Ιωάννου

Kenneth Rexroth (1905-1982)

Επιμέλεια: Γ. Μπουρλής

Μείζων αμερικανός ποιητής, μεταφραστής και κριτικός, ο Rexroth γεννήθηκε στο South Bend της Indiana. Αυτοδίδακτος, βαθυστόχαστος, ανήσυχος πνεύμα, ριζοσπάστης, ακούραστος υποστηρικτής νέων ποιητών, έγραψε ποίηση για πάνω από εξήντα χρόνια και μετέφρασε ποίηση από διάφορες γλώσσες: από τους πολυδιαβασμένους ποιητές του 20^{ου} αιώνα, η ποίησή του αποπνέει σεξουαλικότητα, ευαισθησία και μυστικισμό, και δίνει έμφαση στην οικολογία και την κοινωνική κριτική

Ιδρυτής και κεντρική φιγούρα της «San Francisco Renaissance» και -παρότι ο ίδιος δεν αποδεχόταν τον χαρακτηρισμό «πατέρας των beats» που του είχαν προσδώσει- μία από τις πιο σπουδαίες επιρροές της «Beat generation» και του έργου των κορυφαίων ποιητών της.

Αυτοπροσδιοριζόμενος ως φιλοσοφικός αναρχικός, ενεπλάκη στενά με το αναρχικό κίνημα της εποχής του, συμμετέχοντας σε διάφορες ομάδες και συλλογικότητες, και παίρνοντας μέρος σε ποικίλες δράσεις και ενέργειες. Γνώστης των πολιτικών πραγμάτων του καιρού του, ο Kenneth Rexroth συνδέθηκε με τους «Industrial Workers of the World» και υπήρξε αρνητής στρατεύσης κατά τον Β΄ παγκόσμιο. Οι πολιτικές του πεποιθήσεις επηρέασαν βαθιά όλη του τη ζωή και το έργο, και τον συντρόφεψαν μέχρι και το θάνατό του το 1982.

ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ

Δεν με ενοχλεί η ανθρώπινη ράτσα.
Την έχω μια χαρά χρησιμοποιήσει
μέσα σ' αυτά τα εικοσιπέντε χρόνια.
Δεν με πειράζει αν κάθονται δίπλα

μου
στα τραμ ή τρώνε στα
ίδια εστιατόρια,
αρκεί να μην κάθονται
στο ίδιο τραπέζι.

Ωστόσο, δεν εγκρίνω
μια γυναίκα που εκτιμώ
να χορεύει μ' έναν από αυτούς.
Έχω προσπαθήσει να τους
προσκαλέσω σπίτι μου χωρίς
επιτυχία.

Δεν θα έπρεπε να με νοιάζει να δω
την αδερφή μου
να παντρεύεται έναν. Ακόμα κι αν
τον αγαπά, σκέψου τα παιδιά.

Η τέχνη τους είναι ενδιαφέρουσα,
μα ξεκάθαρα βάρβαρη.

Είμαι σίγουρος, αν είχαν την
ευκαιρία,
θα μας σκότωναν όλους στα
κρεβάτια μας.

Και πρέπει να το παραδεχτείς,
μυρίζουν.

ΓΩΝΙΑ ΣΤΕΗΤ ΚΑΙ 32ΗΣ ΟΔΟΥ, ΜΠΛΟΥΖ ΤΟΥ ΚΡΥΟΥ ΠΡΩΙΝΟΥ

Ένα κορίτσι με σκισμένο φανελάκι
κλαίει πλάι σ' ένα βρόμικο
παράθυρο.

Στον δρόμο σαγόνια που άρπαξαν
γροθιές.

Μια γάτα είναι άρρωστη στο ρείθρο.
Σκύλοι γαβγίζουν σε νυχτόβια
σοκάκια.

Τίποτα δε συγκρίνεται με τη θλίψη
των τζουκμπόξ το ξημέρωμα.

Μόρτισσες γυρίζουν στο σπίτι.
Πουτάνες τρώνε κινέζικους μεζέδες.

Νταβατζήδες τρώνε καυτερές
μακαρονάδες.

Νυσταγμένοι ατζαμήδες, μπέικον
με αυγά.

Ξημέρωμα του μόχθου, ξημέρωμα
της ζωής.

Οι άγρυπνοι θόρυβοι
των αρχαίων θυσιών.

Ο άνεμος φέρνει χιόνι στον
ακάλυπτο δρόμο
πριν απ' το πρώτο τρόλεϊ.

Οι εραστές ανάβουν τσιγάρα,
και χωρίζουν με φλογισμένα μάτια,
και χάνονται βιαστικά μέσα στο
φως της μέρας.

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Είμαι ένας άντρας χωρίς καθόλου
φιλοδοξίες,
με λίγους φίλους,
εντελώς ανίκανος
να στρώσω τη ζωή μου,
γερνώντας δυστυχώς,
δραπέτης μιας δίκαιης μοίρας.
Μοναχικός, κακοντυμένος, τι με
νοιάζει;

Τα μεσάνυχτα μεταμορφώνομαι
σε κανάτα

με ζεστό λευκό κρασί και
σπόρους από κάρδαμο.

Με μια σκισμένη γκρι ρόμπα κι
ένα παλιό μπερέ,

κάθομαι στο κρύο γράφοντας
ποιήματα,

σχεδιάζοντας γυμνά στα λοξά
περιθώρια,

και συνουσιαζόμενος με
δεκαεξάχρονες

νυφομανείς της φαντασίας μου.

BENZINΗ Η ΝΟΒΟΚΑΪΝΗ

Κάθομαι εδώ, διαβάζοντας τα
Στωικά

Λατινικά του Τάκιτου.

Ο Τιβέριος βυθίζεται σε γεροντική
κατάθλιψη, όπως ο Αινείας
βυθίστηκε

στο καπνισμένο λαρύγγι του Άδη,
και η πεζολογία λάμπει σαν
δίσκος

οδοντιατρικών εργαλείων.

Ο Πρόεδρος γεμάτος καταφρόνια
βαθιά μες στην ιδιωτική του
κατακόμβη

ετοιμάζεται να τραβήξει τη
σκανδάλη.

Οι σύμβουλοι του ετοιμάζουν
λόγους.

Σε δέκα χρόνια η τέχνη της
επικοινωνίας

θα 'ναι πιο περιορισμένη.

Ο τροχός, ο μοχλός, η κλήση,
ίσως να επιζήσουν, ίσως και το
αλφάβητο. Προς το παρόν

η Πρωτοπορία
της διάνοησης ανησυχεί

για τη σχέση ανάμεσα στην
Συσσώρευση

του Κεφαλαίου και τη
Συστηματική

Διατάραξη των Αισθήσεων,
και το Δικαίωμα στην

ομοφυλοφιλία.

Indie Free Festival

Το Indie Free Festival είναι μια εφήμερη, αυτόνομη εκστατική ζώνη στον Μητροπολιτικό δημόσιο χώρο, είναι μια γιορτή της Αυτονομίας, ένα πείραμα που έφτασε στην 22^η χρονιά διοργάνωσής του μαζεύοντας κάθε χρόνο από 3.000 έως 7.000 κόσμο...

Από το 1990 έως σήμερα, οι εκδηλώσεις του Κενού Δικτύου διοργανώνονται χωρίς εισιτήριο, χωρίς αμοιβές, χωρίς ιδιωτικούς χορηγούς και εταιρίες security, χωρίς κρατικές επιχορηγήσεις, χωρίς εκμεταλλευτικές και εμπορευματικές σχέσεις, χωρίς κανένα οικονομικό κέρδος για κανέναν από τους ακτιβιστές ή τους καλλιτέχνες που συμμετάσχουν.

Από το Indie Free Festival έχουν περάσει περισσότερα από 250 συγκροτήματα της Ελληνικής Σκηνής. Οι Στέρεο Νόβα έπαιζαν εκεί την πρώτη μεγάλη συναυλία της ζωής τους μπροστά σε 4.000 άτομα που τους έβλεπαν για πρώτη φορά, οι Raining Pleasure, τα Διάφανα Κρίνα, οι Purple Overdose, οι Lost Bodies έπαιζαν εκεί όταν ακόμα δεν τους ήξερε το ευρύ κοινό, οι Bokomolech, οι Horror Vacui, οι Groove Machine, οι Make Believe, οι Honeydive, οι Terminal Curve και πάρα πολλοί άλλοι έκαναν τον ανεξάρτητο ήχο των 90'ς κουλτούρα μιας ολόκληρης γενιάς. Η εξέλιξη της καλλιτεχνικής καινοτομίας και η συλλογική πολιτισμική κοινότητα έδωσαν το έναυσμα σε πάρα πολλά αγόρια και κορίτσια να εκφραστούν, έδωσε έδαφος συνάντησης στις διαφορετικότητες, ενδυνάμωσε των αγώνα χιλιάδων ανθρώπων ενάντια στην κυριαρχία και την επιβεβλημένη «κανονικότητα».

Σκοπός του Indie Free Festival είναι να ξεπεράσει τα όρια του μακροβιότερου μουσικού φεστιβάλ Ανεξάρτητης Σκηνής στην Ελλάδα και να αποτελέσει παράδειγμα οργάνωσης και έμπνευσης για

αυτοοργανωμένες προσπάθειες πολλών διαφορετικών ομαδοποιήσεων που θα καλύπτουν όλα τα πεδία της καθημερινής ζωής. Φιλικές σχέσεις, συναίσθηση, κοινωνική αλληλεγγύη και ευαισθητοποίηση, ποιητική καθημερινότητα, εφαρμοσμένη Ουτοπία, η Τέχνη του να Ζεις, να αμφισβητείς και να αλλάζεις τον ρυθμό της πόλης σου με τη δύναμη των επιλογών σου, με τη δύναμη της συλλογικής δέσμευσης, της αφοσίωσης, του αγώνα και της φαντασίας σου... Να αλλάξουμε την Ζωή, Να αλλάξουμε τον Κόσμο!

Θέλουμε να δούμε τους δημιουργικούς και κοινωνικά ευαισθητοποιημένους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο να συνδιαμορφώνουν ομάδες συνάφειας, μεγάλες αυτόνομες παρέες φίλων που μοιράζονται τη ζωή τους, αγαπούν και εμπιστεύονται ο ένας τον άλλον, δρουν στον δημόσιο χώρο πραγματώνοντας τα σχέδια τους. Θέλουμε να δούμε παρέες φίλων που με τη δράση τους θα προκαλούν ρήγματα στην κοινωνία, θα προκαλούν αλλαγές στον τρόπο που ζούμε, δρούμε και σκεφτόμαστε, θα επιτίθενται ενάντια στην κυρίαρχη τάξη, τη βιομηχανία μαζικής κουλτούρας και στη γενικευμένη κοινωνική αποβλάκωση, θα δίνουν συλλογικές απαντήσεις και κοινωνικές λύσεις στα καθημερινά προβλήματα, τις επιθυμίες και τις ανάγκες μας, τις αγωνίες και τα όνειρα όλων μας.

Το Κενό Δίκτυο, από το 1990 μέχρι σήμερα είναι μια μεγάλη παρέα φίλων, μια αγέλη μητροπολιτικών νομάδων που συναντιούνται στο κέντρο της πόλης, μοιράζονται τις επιθυμίες τους, τις ανάγκες και τα όνειρά τους, αποφασίζουν μαζί δράσεις και κάνουν πράξη τις αποφάσεις τους στο Δημόσιο Χώρο. Ενεργά κοινωνικά υποκείμενα που απεχθάνονται τα χρήματα και τους μισθούς, αρνητές

εργασίας στα χρόνια της εκμετάλλευσης, ποιητές που φτύνουν τους κυβερνήτες και τα αφεντικά, κατασκευαστές καταστάσεων που σχεδιάζουν εφήμερες ονειρικές πολιτείες και αυτόνομες ζώνες, παραγωγοί του ήχου της ατέρμονης πίεσης, πολιτισμικοί ακτιβιστές, καλλιτέχνες της συμβίωσης και υπερασπιστές της κοινωνικής χειραφέτησης, ρομαντικοί ερωτευμένοι που ποθούν να ζήσουν ίσοι και ελεύθεροι, νυχτερινοί διασαλευτές της κοινωνικής απάθειας, μεθυσμένοι πλάνητες σε επικίνδυνους δρόμους και σκοτεινές συνοικίες, σχηματίζουν συλλογικά δίκτυα, χώρους διαλόγου, λαβυρίθους ιδεών, πρωτοβουλίες και πράξεις.

Η απελευθερωτική φιλοσοφία της καθημερινής ζωής, η επαναστατική τέχνη της έκφρασης και της συνύπαρξης, η κοινωνική/πολιτική συμμετοχή στους αγώνες της εποχής μας ισορροπούν μέσα στον καθένα μας σαν σε τεταμένο σχοινί. Να δημιουργήσουμε άπειρες μικρές και μεγάλες αντικαθεστωτικές συλλογικότητες που θα βασίζονται στις κοινές επιθυμίες και ανάγκες και θα προκαλούν άμεσες ρήξεις στον τρόπο που ζούμε και στον τρόπο που αγωνιζόμαστε. Να πάρουμε τη ζωή μας στα χέρια μας. Να μην ζήσουμε σαν Δούλοι! Να μείνουμε άγρυπνοι μες στο σκοτάδι του κόσμου! Να μην αφήσουμε τις μέρες μας να πάνε χαμένες! Να ζήσουμε, να γιορτάσουμε και να αγωνιστούμε σαν να είναι δικά μας παιδιά όλα τα παιδιά που θα γεννηθούν στους αιώνες που έρχονται.

Λυσσασμένοι για Ερωτα, Ζωή, Ισότητα και Ελευθερία.

KENO ΔΙΚΤΥΟ [Θεωρία, Ουτοπία, Συναίσθηση, Εφήμερες Τέχνες] Αθήνα 2012-09-15 <http://voidnetwork.blogspot.com>

ΣΗΜΑΔΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ, Ε;

Η ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ,
ΟΤΩΣ ΛΕΩ ΓΙΑ ΠΛΑΚΑ, ΣΗΜΕΡΑ
Ο ΚΑΙΡΟΣ ΘΑ ΄ΧΕΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ
ΞΕΧΑΣΜΕΝΟΥΣ ΚΙ ΑΠΟΚΛΗΡΟΥΣ
ΜΕ ΥΨΗΛΑ ΧΑΡΟΜΕΤΡΙΚΑ ΚΑΙ
ΨΥΧΙΚΕΣ ΚΑΤΑΙΓΔΕΣ.

Future Under Construction, F.U.C.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΑΤΕΡΛΩ
futureunderconstruction.wordpress.com